

Popisana
znanstvena
oprema sveučilišta
STR.4

Projekt
postakadenskog
zapošljavanja
STR. 5

Ciklus tribina za
sinergiju sveučilišta
i gospodarstva
STR. 10

god VII.
broj 66.
25. svibnja
A.D. 2015.
www.unist.hr

universitas

list Sveučilišta u Splitu

Počasni doktorat Sveučilišta u Splitu Josephu Stiglitzu

Joseph E. Stiglitz je jedan od utemeljitelja nove znanstvene discipline u polju ekonomije, tzv. ekonomike informacija (Economics of Information), zasnovane na novim konceptima negativne selekcije (adverse selection) i moralnog rizika (moral hazard). Posebno je poznat brojnim studentima ekonomije po svojim izvrsnim udžbenicima, kao i znanstvenoj i stručnoj javnosti po brojnim knjigama. Član je niza drugih svjetski priznatih institucija, te nositelj preko 40 počasnih doktorata sveučilišta iz svih dijelova svijeta. Dobitnik je Nobelove nagrade za ekonomiju 2001. godine, koju dijeli zajedno s M. Spenceom i G. Akerloffom, a koju je zaslužio je prvenstveno svojim istraživanjima usmjerenim na proučavanje asimetričnih informacija i njihova utjecaja na gospodarstvo i razvoj.

Rektorski zbor Republike Hrvatske

objavljuje da su javna sveučilišta u Republici Hrvatskoj, u skladu sa člankom 77. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju objavila

NATJEČAJE ZA UPIS STUDENATA
U PRVU GODINU PREDDIPLOMSKIH,
INTEGRIRANIH PREDDIPLOMSKIH
I DIPLOMSKIH TE
PREDDIPLOMSKIH STRUČNIH STUDIJA
U AKADEMSKOJ GODINI
2015./2016.

na mrežnim stranicama:

**Rektorskog zbora
Republike Hrvatske:**
www.rektorski-zbor.hr

Sveučilišta u Zagrebu:
www.unizg.hr

Sveučilišta u Rijeci:
www.uniri.hr

Sveučilišta u Splitu:
www.unist.hr

**Sveučilišta Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku:**
www.unios.hr

Sveučilišta u Zadru:
www.unizd.hr

Sveučilišta u Dubrovniku:
www.unidu.hr

Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli:
www.unipu.hr

impressum ♦ universitas ♦ hrvatske sveučilišne novine ♦
urednički kolegij ♦ Franka Babić ♦ Petar Bačić ♦ Aleksandra Banić ♦ Tomislav Čizmić-Marović ♦ Irena Drmić-Hofman ♦ Suzana Kačić - Bartulović ♦ Snježana Knezić ♦ Jelena Matešić ♦ Sandro Nižetić ♦ Jelena Novaković ♦ Ivan Perkov (Zagreb) ♦ Marija Plazonić Šolić ♦ Leida Rizvan Sikimić ♦ Petra Šimundić ♦ Sagita Mirjam Sunara ♦ Ivana Vuka ♦ **fotografije ♦** cropix ♦ **art direktor** Žarko Tičinović ♦ **glavni urednik** Duško Čizmić Marović ♦ **izdavač ♦** Sveučilište u Splitu ♦ **za izdavača:** prof. dr. sc. Šimun Anđelinović, rektor ♦ **adresa redakcije ♦** Livanjska 5/IV. ♦ tel. 021/558 262 ♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/universitas

IV literarni natječaj Universitas

‘Evo me, moj svijete, na raskršću tvome i mome’

Na ovogodišnji, četvrti po redu Literarni natječaj za hrvatske maturante raspisan na stih Josipa Pupačića ‘Evo me, moj svijete, na raskršću tvome i mome’ stiglo je 50 radova iz svih dijelova Hrvatske: Iz Belog Manastira, Benkovca, Buja, Crikvenice, Daruvara, Delnica, Đakova, Gline, Karlovca, Krapine, Križevaca, Osijeka, Pule, Rovinja, Sinja, Slunja, Splita, Sv. Ivana Zelina, Šibenika, Varaždina, Vinkovca, Visa, Zagreba, Zaboka i Županje.

O odlukama Prosudbenog povjerenstva sudionici Natječaja elektroničkom će poštom ponaosob biti obaviješteni do 5. lipnja, a imena nagrađenih 8. će lipnja biti objavljena na web-stranici Sveučilišta u Splitu.

Nagrade i priznanja učenicima i njihovim mentorima bit će uručene na svečanom obilježavanju Dana Sveučilišta u Splitu, 15. lipnja 2015.

Uredništvo

Ljetna škola novinarstva

Redakcija Universitas poziva sve studente zainteresirane za suradnju u hrvatskim sveučilišnim novinama Universitas da se prijave u našu dvotjednu besplatnu Ljetnu školu novinarstva koju će voditi novinar Damir Šarac. Točan termin održavanja Škole utvrdit će se u dogovoru s polaznicima.

Prijave s kratkom biografijom slati na e-mail: universitas@unist.hr do 10. lipnja 2015. godine

Dani Tome Arhiđakona

Očuvanje sjećanja na istaknute povijesne ličnosti, događaje i procese jedna je od temeljnih pretpostavki civiliziranog društva. Polazeći od te činjenice, Udruga studenata povijesti „Toma Arhiđakon“-ISHA Split nastoji na različite načine promicati i popularizirati brojne teme iz hrvatske i svjetske povijesti. Među brojnim pokrenutim inicijativama posebno mjesto zauzimaju obilježavanja različitih obljetnica značajnih povijesnih događaja. U tom kontekstu, svibanj 2015. godine donio je nekoliko razloga za uspostavljanje novog, prigodnog programa, pod nazivom „Dani Tome Arhiđakona“. Odabirom naslova ukazuje se na istaknutog splitskog klerika, pravnika i kroničara, koji je, kako nas obavještava njegov epitaf u crkvi sv. Frane na Obali, umro godine Gospodnje 1268, osmoga dana mjeseca svibnja. Godišnjica njegove smrti prilika je da se još jednom podsjeti na lik i djelo najistaknutijeg predstoj-

nika splitskog kaptola, kojem posebnu zahvalnost duguje i hrvatska historiografija. Cjelokupan program održan je od 4. do 14. svibnja, na adresi Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu te u prostoru multifunkcionalne dvorane sjevernog tornja Sveučilišne knjižnice u Splitu a podijeljen je na ukupno tri ciklusa studentskih izlaganja različite tematike.

Prvim dijelom programa obilježena je obljetnica vojno-redarstvene operacije „Bljesak“. U nastavku aktivnosti, studentima je pružena prilika da predstave vlastite radove i istraživanja s područja povijesnih znanosti. Uz nekoliko predstavljanih tema, prikazana su odabrana poglavlja iz zbornika radova *Toma Arhiđakon i njegovo doba*. Zaključni dio programa odnosi se na šire okolnosti 8. svibnja 1945. godine, dana kada je na snagu stupila bezuvjetna kapitulacija Njemačke.

IVAN ČARIĆ

Sven Gotovac izabran je za dekana Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u mandatnom razdoblju od 1. listopada 2015. do 30. rujna 2017. godine.

Anđelko Domazet izabran je za dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta na dvogodišnje razdoblje.

Stipan Janković izabran je za v.d. pročelnika sveučilišnog Odjela zdravstvenih studija nakon isteka II. mandata 30. 9. 2015. na razdoblje od šest mjeseci.

Aleksandar Jakir izabran je za dekana Filozofskog fakulteta u mandatnom razdoblju od 1. listopada 2015. do 30. rujna 2017.

IN MEMORIAM

Rad i entuzijazam utkan u temelje Fakulteta

Profesor Mate Kurtović rođen je u Kaštel Sućurcu 1940. godine. Elektrotehnički fakultet u Splitu Sveučilišta u Zagrebu upisao je 1960., kao student prve generacije elektrotehnike, da bi 1964. godine prvi stekao diplomu diplomiranog inženjera elektrotehnike. Od 1. siječnja 1965. neprekidno je zaposlen na našem fakultetu, koji od 1971. nosi današnje ime – Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu. Magistrirao je na Elektrotehnici u Zagrebu 1969., a na istom fakultetu 1976. je obranio doktorsku disertaciju “Asinhroni hod sinhronog stroja s izraženim masivnim polovima”. Tijekom svoga 46-godišnjeg znanstvenog i stručnog rada na Fakultetu, značajno je pridonio razvoju elektroenergetike.

Posebno je važan njegov doprinos na području razvoja numeričkih metoda za modeliranje elektromagnetskih pojava, koje je, među ostalim, uspješno primijenio u programskim paketima za numeričko modeliranje uzemljivačkih sustava i elektroenergetskih mreža.

U području kojim se bavio, bio je jedan od vodećih stručnjaka u Republici Hrvatskoj. Kao nastavnik je predavao na brojnim kolegijima iz područja “teorijske elektrotehnike”, “električnih strojeva” i “numeričkih

prof. dr. sc.
Mate Kurtović
1938. - 2015.

metoda”, a pod njegovim mentorstvom diplomiralo je više od sto diplomiranih inženjera elektrotehnike na smjeru elektroenergetike, a bio je mentor i trojici magistranata i trojici doktoranada. Profesor Kurtović je na našem fakultetu obnašao i brojne rukovodeće funkcije: od 1987. do 1989. bio je dekan, od 1991. do 1993. predstojnik Zavoda za elektroenergetiku te u više mandata šef Katedre za teorijsku elektrotehniku i inženjersko modeliranje.

Kao dekan pokrenuo je poslijediplomski magistarski studij elektrotehnike. Osim predanog rada sa studentima i suradnicima, značajna je i njegova suradnja s gospodarstvom, za čije je potrebe izradio stotinjak stručnih i znanstvenih studija uspješno primjenjujući postojeće i razvijajući nove znanstvene metode za potrebe rješavanja složenih inženjerskih problema.

Na odlasku u mirovinu u rujnu 2011. dobio je Plaketu Sveučilišta u Splitu za izuzetan doprinos razvoju Sveučilišta. Naša je obveza čuvati uspomenu na ljude koji su svoj rad i entuzijazam utkali u temelje onoga što naš fakultet danas jest, a profesor Mate Kurtović u svakom slučaju je jedan od njihovih najistaknutijih predstavnika.

Iz komemorativnog slova dekana Srđana Podruga

Pionir u brojnim područjima

Čast mi je što sam 29 godina bio bliski suradnik prof. dr. sc. Mate Kurtovića. Čovjeka koji je nakon osnovne škole otišao ‘nazanat’ da bi odmah potom -uz rad- završio ‘večernju gimnaziju’, i iste godine, 1960., s prvom generacijom studenata u Splitu upisao tek otvoreni Elektrotehnički fakultet, na kojem će 17. prosinca 1964. postati prvi diplomirani inženjer elektrotehnike! Tko se zapita kako se nakon trogodišnje zanatske škole i večernje gimnazije usudio upisati studij elektrotehnike za koji treba dobro znanje matematike i fizike, mora znati da je profesor Kurtović bio tako vrstan matematičar da ga je Antun Hruš, profesor matematike na našem fakultetu, pitao što on radi na studiju elektrotehnike kad bi trebao studirati matematiku?

Pri kraju studija znao sam da profesor Kurtović planira novog asistenta i da računam na mene pa je bilo logično da za mentora diplomskog rada odaberem njega. A bilo me strah kako ću udovoljiti profesorovim visokim zahtjevima. Ali vrlo sam se ugodno iznenadio: profesor Kurtović bio je mentor kakvog nisam mogao ni sanjati. Kad bih na onom prethistorijskom računalu uspio dobiti rezultate, nerijetko bih ga navečer zvao doma i on bi odmah došao na Fakultet da zajedno proučimo rezultate. Davno prije Googlea jednom smo petnaestak dana svakodnevno izučavali engleske i ruske knjige pokušava-

jući uključiti Neumannove rubne uvjete u sustav jednadžbi po metodi konačnih elemenata... Danima ni u jednoj knjizi nismo mogli pronaći željeni odgovor. Kad smo iz jedne ruske knjige konačno shvatili kako riješiti problem, ispalo je da to piše u gotovo svim knjigama koje smo koristili.

Tada sam shvatio što je to istraživački rad i koliko je teško usvojiti već postojeće znanje, a kamoli smisliti nešto novo. Samouk u engleskom, vjerojatno i u ruskom jeziku, profesor je imao ormare pune stručnih knjiga i rječnika. Ali kao osebujuć čovjek britkih i duhovitih zapazanja o ljudima i događajima imao je ne samo mnoštvo prijatelja i poznanika, nego i široko područje interesa. Osobito za književna djela: u njegovu ormaru na Fakultetu i sad su knjige Dragutina Tadijanovića, Jesenjina, Paula Eluarda, Shakespearea, Camusa, Hessea, Gogolja, Pasternaka, Bellowa, Poa, Ive Andrića... Profesor Mate Kurtović bio je pionir u mnogim područjima, osobito u numeričkom rješavanju elektromagnetskih problema.

Bio je i vrlo skroman čovjek. To ću ilustrirati kroz dvije sličice iz njegova života. Bio je predsjednik Matične komisije za područje elektrotehnike i računarskih znanosti Zajednice sveučilišta Socijalističke Republike Hrvatske. Pričao mi je da su osim njega tamo bili sve ugledni,

od njega stariji profesori. Bio im je predsjednik, uvažavali su ga. „Ali meni je bila čast to što sam mogao sjediti s njima“, rekao mi je. Neko drugo vrijeme, očito, kad se poštovalo i znanje, i starije... Druge sličice iz profesorova života puno je doslovnija.

Kad je jednom na Klisu susreo postarijeg rođaka vrlo skromnog imanja i znanja, Profesor mu se pohvalio da je profesor na fakultetu. Nakon što ga je rođak utješio riječima: “A, moj Mate, šta ćeš, mora i to neko raditi!”, nikad mu više, kako mi je sam rekao, nije palo na pamet hvalliti se što je sveučilišni profesor. Iza svoje šezdesete Profesor je postao nesklon promjenama. Toliko da mi je 2004. kada sam se ja kandidirao za dekana, rekao da nam ne treba mladi dekan jer bi takav nešto mijenjao... Mislim da se radi o tome kako se ni Profesoru, kao ni meni, nije svidjela svekolika estradizacija našeg društva i čitave tzv. zapadne civilizacije, što je zahvatilo i fakultete i značajno se odrazilo na znanstveni i nastavni rad na fakultetima... Hvala dragom profesoru Mati Kurtoviću za sve što je učinio za mene, za naš Fakultet, za naše Sveučilište, za hrvatsku znanost i elektrotehničku struku.

Iz oproštajne riječi prof. Slavka Vujevića

IN MEMORIAM

Vladimir Ibler, 25. lipnja 1913. – 20. travnja 2015.

U Zagrebu je u 102. godini života 20. travnja umro najstariji član HAZU, Vladimir Ibler, svjetski priznati stručnjak međunarodnog prava i prava mora, koji je do svojih doslovno zadnjih dana javno sudjelovao u znanstvenom i duhovnom životu Hrvatske.

Na mirogojskom Krematoriju ispraćen je a capella stihovima Plovi barka, duboko je more. Posmrtno slovo održali

su predsjednik HAZU Zvonko Kustić, akademik Davorin Rudolf, profesor Božidar Bakotić i profesorica Maja Seršić.

Na splitskom Pravnom fakultetu 8. je svibnja održana komemoracija na kojoj su o životu i zaslugama Vladimira Iblera za pravnu znanost, splitsko Pravo i splitski Zavod HAZU-a govorili akademik Davorin Rudolf, profesorica Vesna Barić Punda i suradni član HAZU Arsen Bačić. Čitatelji Universitas od Vladimira Iblera oprostiti će se posebnim tematom u narednom broju, povodom 102. godišnjica njegova rođenja 25. lipnja.

IZASLANSTVO REKTORSKOGA ZBORA U KRAKOWU

Tri Krakowska sveučilišta od 2007-2014 godine ‘povukla’ 269 milijuna europskih eura

Na početku dvodnevnog posjeta Krakovu hrvatsko izaslanstvo, na čelu s rektorima Lučinom, Borasom, Andelinovićem, Turkaljem i Barbierijem, sudjelovalo je na konferenciji *Razvoj krakovskih sveučilišta tijekom desetogodišnjeg članstva Poljske u Europskoj uniji* na kojoj su predstavnici triju uglednih krakovskih sveučilišta - Sveučilišta znanosti i tehnologije AGH, Jagelonskog sveučilišta i Ekonomskog sveučilišta - predstavili svoja iskustva u korištenju europskih fondova.

Plastični podovi i skroman namještaj

Fascinantni su podaci o količini sredstava iz europskih fondova koje su ta tri sveučilišta od 2007. do 2014. dobili, kaže rektor Andelinović: AGH sveučilište sa 36.000 studenata, 16 fakulteta i 62 studijska programa u tih je sedam godina ‘povuklo’ 269.000.000 eura (slovima: dvjestošešdesetdevet milijuna eura). Od toga 140 milijuna za infrastrukturne projekte, 89 milijuna za inovativnu ekonomiju, 21 milijun za edukaciju i 19 milijuna za „ljudski kapital“. Navedenih 269 milijuna eura dobiveno je za ukupno 66 projekata. U tijeku je projekt KIC (Knowledge Innovation Communities) za koji je već dobijeno 4,5 milijuna eura.

Sveučilište Jagilonian sa 48.000 studenata, 15 fakulteta i 159 studijskih programa,

Na poziv i u organizaciji NJ. E. Pawela Włodarczyka, počasnoga konzula Republike Hrvatske u Krakowu, izaslanstvo Rektorškoga zbora RH susrelo se 11. i 12. svibnja 2015. s čelnicima istaknutih krakovskih sveučilišta te uvažanim članovima krakovske javnosti

u istom je razdoblju dobilo 150 milijuna eura (slovima: stoipedeaset milijuna eura), a Ekonomsko sveučilište sa 23.000 studenata i 58 departmana 70 milijuna eura.

„Formula naših domaćina vrlo je jednostavna, otkriva nam rektor Andelinović: sin-teza lokalne zajednice i sveučilišnih potencijala“ – doda-

jući – „ni u jednoj od sveučilišnih zgrada koje smo obišli nisam vidio ni komadića mramora. Podovi plastični, namještaj vrlo skroman, ali na svim hodnicima gužva. Od velikog broja zaposlenih mladih ljudi... Kako smo se proveli u slobodno vrijeme? Zaključite sami: u dnevnom programu posjeta koji su sastavili naši

domaćini, slobodno je vrijeme počinjalo u 21.30.“

- Izaslanstvo Rektorškog zbora susrelo se i s kardinalom i visokim kancelarom Papinskoga sveučilišta Ivana Pavla II., Stanislawom Dziwiszom, krakovskim gradonačelnikom Jacekom Majchrowskim, razgledalo Solaris, najveći sinkrotron u tom dijelu Europe te nazočilo svečanosti u povodu 651. obljetnice Jagelonskoga sveučilišta.

Posjet Poljskoj mornaričkoj akademiji

Rektor Šimun Andelinović, prorektor Alen Soldo, dekan Pomorskog fakulteta Nikola Racić te prodekan za znanost Pero Vidan, posjetili su Poljsku mornaričku akademiju u Gdiniu (Akademia Marynarki Wojennej) gdje su ih primili prorektor za znanost Ryszard Kłos, voditelj ureda Rektora kapetan Adam Duczmal te dugogodišnji suradnik Pomorskog fakulteta Andrzej Grzadziela. Potpisan je sporazum kojim se omogućuju zajednički projekti, razmjena studenata i profesora.

Poljska mornarička akademija ima 4 fakulteta na kojima se uče navigacija, brodogradarstvo, elektrotehnika, morske operacije te humanističke znanosti. Održan je sastanak s dekanima fakulteta koji su prezentirali svoje projekte, a posjetili su i Centar za istraživanje i obuku upravljanja brodovima u Ilawi.

UNIV

split

Dani FESB-a 2015.

Od ponedjeljka 25. svibnja do nedjelje 31. svibnja 2015. na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu održavat će se Dani FESB-a, kojima Fakultet obilježava svoju 55. obljetnicu. Kroz čitavi tjedan odvijat će se niz događanja namijenjenih zainteresiranoj javnosti, a posebice bivšim, sadašnjim i budućim studentima Fakulteta.

Počevši od ponedjeljka pa do srijede studentima će se prezentirati studijski smjerovi i izborni predmeti.

U ponedjeljak od 9 do 15 sati u prostoru ispod amfiteatara na FESB-u će se održati Akcija dobrovoljnog davanja krvi.

U utorak od 10 sati na programu je Tematski dan „Znanost, gospodarstvo i EU fondovi“ uz sudjelovanje znanstvenika, gospodarstvenika, te predstavnika Ministarstva gospodarstva, Agencije za investicije i konkurentnost i Splitsko-dalmatinske županije. Kroz tematski dan će se predstaviti modeli uspješne suradnje te će se razgovarati o mogućnostima buduće su-

radnje između znanosti i gospodarstva.

U srijedu će u 12 sati mogućnosti zapošljavanja predstaviti tvrtke koje tradicionalno zapošljavaju završene studente FESB-a, te će doktorandi i poslijedoktorandi FESB-a prezentirati svoja znanstvena postignuća.

U četvrtak na programu je Tematski dan „Znanstveni projekti i međunarodna suradnja“ na kojem će se predstaviti domaći i europski projekti (HrZZ, FP7, COST, Obzor) koji se odvijaju na FESB-u uz predstavljanje programa Obzor 2020 s primjerima iz prakse.

U petak, 29. svibnja održat će se Svečana sjednica koja započinje u 11 sati, a na kojoj će se prezentirati postignuća Fakulteta u protekloj godini, a u poslijepodnevnom satima odigrat će se nogometne utakmice studenata i profesora na sportskim terenima FESB-a.

U subotu i nedjelju od 16 do 20 sati održavaju se Dani Udruge DUMP (DUMP Days) s brojnim zanimljivim predavanjima članova i pripravnika DUMP-a.

Kardinal Bozanić posjetio Sveučilište u Zagrebu

Svibnja 2015. Sveučilište u Zagrebu, na poziv rektora, Damira Borasa, službeno je posjetio kardinal Josip Bozanić u pratnji Ivana Šaška, pomoćnog biskupa zagrebačkog, Nedjeljka Pintarića, ravnatelja Nadbiskupskog duhovnog stola, i Marka Vukovića, nadbiskupskog tajnika.

Rektor Boras je u razgovoru naglasio uloge Katoličke crkve u hrvatskom društvu, a posebno u pogledu osnivanja i razvijanja sveučilišnog života od njegovih srednjovjekovnih početaka do danas, i važnost koju je kroz povijest imalo i danas ima Sveučilište u Zagrebu u cjelokupnom razvoju hrvatskoga visokoga školstva, znanosti,

umjetnosti i općenito kulture.

Kardinal Bozanić u svom je obraćanju naglasio da Crkva podupire najstarije i najvažnije hrvatsko Sveučilište u Za-

grebu i njegovu misiju u hrvatskom društvu te da Crkva ostaje otvorena za svaku suradnju koja promiče uzajamnu dobrobit i dobrobit hrvatskoga naro-

da. Crkvena strana nadalje je izrazila nezamjenjivu važnost i ulogu Sveučilišta u stvaranju uvjeta za zdravu i neopterećenu raspravu i kritičnost.

Znanstveni Oskari na IRB-u

Na svečanosti *Znanstveni Oskari na IRB-u*, održanoj krajem travnja u dvorani III. krila Instituta Ruđer Bošković (IRB), predstavljena su dva prestižna projekta Europskoga istraživačkog vijeća (ERC) dodijeljena dr. sc. Ivi Tolić i dr. sc. Ani Sunčani Smith, alumnama Sveučilišta u Zagrebu i znanstvenicama s tog instituta. Cilj je ovoga događanja bio predstavnicima medija te ključnim dionicima IRB-a predstaviti projekte s naglaskom na inovativnost istra-

živanja i izvrsnost kandidata.

Prvi projekt Europskoga istraživačkog vijeća na IRB-u donijela je Ana Sunčana Smith, kojoj je prošle godine dodijeljeno 1,5 milijuna eura za istraživanje membrana u živim stanicama. Projekt je započeo 2014. na Institutu za teorijsku fiziku na Sveučilištu u Erlange-nu-Nürnbergu, a potom ga dr. Smith seli na Institut Ruđer Bošković.

Zahvaljujući Ivi Tolić ove je godine prvi put u Hrvatsku sti-

gao i *ERC Consolidator Grant*, koji je Europska komisija namijenila izvrsnim glavnim istraživačima u razdoblju karijere dok još jačaju vlastiti nezavisni istraživački tim ili program. Od zaprimljenih 2528 prijava ERC je izabrao 372 projekta, a u to međunarodno elitno društvo odabrana je i znanstvena savjetnica IRB-a dr. sc. Iva Tolić, dobitnica brojnih nacionalnih i međunarodnih priznanja i odlikovanja, a prošle godine jedan od najprestižnijih znan-

Iva Tolić

Ana Sunčana Smith

stvenih časopisa na svijetu *Cell* svrstao je Ivu Tolić u “generaciju budućnosti” – među 40 najboljih mladih svjetskih biologa, a dodijeljeno joj je više od dva milijuna eura na razdoblje od pet godina za inovativna istraživanja diobe stanica.

Dodite na Dump Days!

Udruga DUMP organizira niz besplatnih predavanja na temu informacijske tehnologije u subotu, 30. svibnja i nedjelju, 31. svibnja s početkom u 16 sati u amfiteatrima A101 i A102 na FESB-u u Splitu, a koja će svima pomoći da saznaju što je trenutno „in“ u tehnologiji i kako to utječe na naše živote. Maraton predavanja koja pripremaju bit će prilagođen širokoj publici, a lepeza tema sežat će od aktualnih rješenja, preko dizajna i programiranja, sve do tehnologija koje možemo očekivati u budućnosti. Publika će saznati odgovore

na pitanja poput: „Hoće li nas umjetna inteligencija dokrajčiti?“, „Kakose primjenjuje informatika u medicini?“, „Zračeli nas mobilni uređaji?“ kao i neka druga.

Članovi DUMP Udruge mladih programera su entuzijastični srednjoškolci i studenti koji djele strast prema tehnologiji i žele to prenijeti drugima. Ovaj put, to žele raditi pripravnici koji kroz predavanja pod nazivom Dump Days imaju priliku pokazati što su naučili uključanjem u rad udruge i zašto žele postati njenim aktivnim članovima. Nakon višemjesečnog rada publici će predstaviti zanimljive i atraktivne teme koje su ih i dovele u DUMP.

Ovaj maraton predavanja, pod nazivom DUMP Days, čini jednu od manifestacija kojima se proslavlja 55. obljetnica splitskog FESB-a ove godine. Organizatori su time željeli pokazati koliko cijene rad ove vrijedne udruge koje je stasala na FESB-u i danas čini neizostavni dio vrijednosti koje FESB zagovara već desetljećima.

split

Skup o antičkim mramorima ASMOSIA XI

Jedanaesti međunarodni znanstveni skup o antičkim mramorima ASMOSIA XI održan je od 18. do 22. svibnja u Splitu, u organizaciji FGAG-a i UMAS-a. S više od 200 sudionika ovo je najveći skup arheološke tematike u Splitu u posljed-

njih 30 godina, a svečano ga je otvorio predsjednik ASMOSIA-e Yannis Maniatis. Međunarodna udruga ASMOSIA slovi za najjači znanstveni autoritet u proučavanju kamena i mramora te njihove eksploatacije i uporabe kroz antičko razdoblje.

Izložba 'Marmore laudata Brattia' u Galeriji Muzeja grada Splita

U sklopu proslave blagdana sv. Duje 6. svibnja u Galeriji Muzeja grada Splita otvorena je izložba „Marmore laudata Brattia“ na kojoj je predstavljena tradicija eksploatacije i obrade kamena te kamenoklesarskog zanata otoka Brača.

Na otvaranju su govorili i pročelnik Službe za kulturu, umjetnost i staru gradsku jezgru Grada Splita Siniša Kuko, ravnateljica Muzeja grada Splita Elvira Šarić Kostić te autor izložbe Ivo Donelli. U realizaciji su sudjelovali profesori i studenti Od-

sjeka za konzervaciju-restauraciju UMAS-a. Izložba je otvorena do 6. lipnja.

Kao čestitku i zahvalu cijeloj „kamenjoj“ družbi koja je pripremila i provela izložbu, prorektor Branko Matulić, izložbu je otvorio recitacijom vlastite pjesme *Brački „zbunjato“*

koju je predstavio i kao hommage velikom bračkom čakavskom pjesniku **Stjepanu Pulišeliću** čija je pjesma *Broćanin i stinja* bila nadahnuće i za ovaj stihotvor.

Brački „zbunjato“

Petroda, kova, pola, red, škorac, kunjera, živac, kremenje, punta, barbakon i minjera.
Blok, plakun, plaškuja, plakoda, ploča, spila, plona, babuk, žolo, kogula, jarina, savura i gomila.
Uduplo, injulo, škrapa, gorma, rudina, hridina, pihuja, drstva, griža, hrpačuša i gripina.
Grodac, čun, škaja, stina, facoda, bunja, pjaca, punčot, laštra, piket, špica, bučorda, poluga i maca.
Pjover, jerula, skalina, prog, solja, šaliž, kolona, volat, koloneta, špigul i korniž.
Stup, zub, balatura, paloc, kantunol, kapitel, cokul, bucol i konol.
Fundamenat, zid, umrtvo, uživo, usuho, kovor, podzid, škarpo, škarpelin, klesor i kipor.
Kavadur, žbocadur, martelina, bučorda, kip i toć, Škvara, trapanj, šćepadur i batoć.
Kala, štroda, buća i bulin, žmarovat facodu ni morbin.
Jer,
petroda je kotel, petroda je pakol, petroda je posol.
Stina, kamenica, intajoni kamen,
Svima ploča zodnji pokriv,
Amen.

Veleposlanik Južne Koreje posjetio Sveučilište u Splitu

Veleposlanik Južne Koreje u Republici Hrvatskoj Nj. E. Hyung-won Suh 23. travnja posjetio je rektora Sveučilišta u Splitu Šimuna Andelinovića.

Uprava Sveučilišta predložila je predstavljanje Južne Koreje u Splitu na tjednoj manifestaciji kojom bi se pokazale aktivnosti i dostignuća te zemlje u znanosti, kulturi i sportu. Na susretu se razgovaralo o suradnji Splitskog sveučilišta sa sveučilištima u Južnoj Koreji, razmjeni studenata i profesora te potencijalnim zajedničkim projektima.

Nakon susreta s Upravom Sveučilišta Nj. E. Hyung-won Suh je u Sveučilišnoj knjižnici održao predavanje ne temu „History and cultural heritage (Povijest i kulturno naslijeđe)“.

Popisana znanstvena oprema sveučilišta

Splitsko sveučilište prvo u Hrvatskoj objavilo popis znanstveno istraživačke opreme svojih sastavnica

RAZGOVARALA:
MARIJA PLAZONIĆ

Zajedničko korištenje opreme jedna je od nezaobilaznih pretpostavki učinkovitijeg funkcioniranja sveučilišta. Pretpostavka zajedničkog korištenja je javni uvid u sve čime Sveučilište raspolaže. Svjesni velikog simboličkog i praktičnog značaja ovog koraka za otvaranje Sveučilišta prema vani – prvenstveno gospodarstvu – i prema unutra – tzv ‘funkcionalna integracija’ – o tom u osnovi pionirskom poslu razgovarali smo s Alenom Soldom, prorektorom Sveučilišta u Splitu za međunarodnu suradnju i znanost.

Koji je cilj objavljivanja ukupnog popisa opreme kojim raspolažu sastavnice Sveučilišta u Splitu?

U Programu rada novog Rektora jasno je stajalo da je jedan od osnovnih ciljeva znanstvene strategije uspostavljanje funkcionalne integracije znanstvenih kapaciteta Sveučilišta u Splitu i njihovo daljnje jačanje i razvoj. Zato je važno osigurati mehanizme maksimalne iskoristivosti infrastrukture i opreme, ne samo među sastavnicama Sveučilišta, već i među ostalim dionicima, kako bi bile dostupne i široj tehnološkoj i gospodar-

skoj zajednici čime će se poboljšati suradnja s gospodarstvom i javnim sektorom. Popis znanstvene opreme je osnovni preduvjet za funkcionalnu znanstvenu integraciju jer njime prvi put dobivamo uvid što zapravo na Sveučilištu postoji, koje su nam znanstvene mogućnosti u smislu postojeće tehnologije te u kojem smjeru treba ići širenje i razvoj postojećih kapaciteta. Jer ne samo da znanstvenici nisu znali što od opreme posjeduju druge sastavnice, već je bilo primjera da ni svi znanstvenici iste sastavnice nisu znali što se nalazi unutar svih odjela i odsjeka vlastite sastavnice. Svega toga bili su svjesni čelnici sastavnica, uključujući i prodekane za znanost, pa moram pohvaliti sve svoje kolege za promptno reagiranje, podršku ideji i praktičnu suradnju s našim Uredom za znanost.

Nadate li se da će ova važna novina pozitivno utjecati na suradnju među sastavnicima, razvoj interdisciplinarnosti, i povećan broj projekata sastavnica i Sveučilišta u Splitu?

Činjenica da smo mi zasad jedini u Hrvatskoj osigurali javni uvid u naše tehnološke resurse govori da je nova Uprava svjesna teške situacije cijelog znanstveno-istraživačkog sektora u Hrvatskoj, pri čemu splitsko

Katalog znanstveno - istraživačke opreme i programa uključuje informacije o sastavnici, nazivu uređaja/programa, model i godinu proizvodnje, svrhu i mogućnosti, vlasnika, kontakti odgovorne osobe te fotografiju.

Sveučilište ima najveće probleme s brojnošću znanstveno-nastavnog kadra te infrastrukturnih kapaciteta. Stoga je jasno da sa svoje strane moramo uraditi apsolutno sve da bismo omogućili što snažniji razvoj znanstveno-istraživačke djelatnosti, posebice kroz interdisciplinarnu suradnju unutar i izvan Sveučilišta koja je ključ naše međunarodne prepoznatljivosti. A bez znanja o tome što uopće imamo na Sveučilištu to bi ostalo samo na ideji, ili u najboljem slučaju, kao do sada, na razini individualnih napora pojedinaca. Zadaća ove Uprave je da stvori sustav u kojem će interdisciplinarnost biti posve uobičajena i korištena kao najbolji način za ostvarivanje vrhunskih rezultata u sva-

kom pogledu. Tako na Sveučilištu možemo očekivati i veći broj projekata, osobito integrativnih, koji su u posebnom fokusu svih europskih programa.

Objavljen je i popis svih zaposlenika s znanstveno-nastavnim zvanjima. Nadate li se da će svima, pa i državi, tako biti lakše shvatiti naše urgentne kadrovske potrebe?

Javno dostupan popis svih zaposlenika Sveučilišta u Splitu s znanstveno-nastavnim, nastavnim i suradničkim zvanjima je također dio temelja funkcionalne integracije Sveučilišta u Splitu. Brojni su administrativni zahtjevi u kojima se koriste ti podaci i dosad su oni predstavljali veliki problem u smislu stalnog prikupljanja, što uspostavljanjem svih dostupne ažurirane baze prestaje. Time se uvelike dobiva na operativnosti, da ne govorimo o uštedi vremena. Nažalost, ta baza otkriva i veliki problem Sveučilišta u Splitu koje je po broju studenata uvjerljivo drugo u Hrvatskoj, dok je po broju zaposlenika, naročito onih s znanstveno-nastavnim zvanjima, neopravdano četvrto. Stoga i očekujemo od države da taj problem, koji u svemu ograničava normalan razvoj i funkcioniranje splitskog Sveučilišta, u što bržem roku i riješi.

Dan indonezijske kulture

Dan indonezijske kulture počeo je u multifunkcionalnoj dvorani Sveučilišne knjižnice. Prorektor Sveučilišta u Splitu za međunarodnu suradnju i znanost prof. Alen Soldo, ujedno i moderator skupa, govorio je o suradnji našeg Sveučilišta s Tehnološkom sveučilištem u Yogyakarta u području obrazovanja. U Sveučilišnoj knjižnici u Splitu posjetitelji su imali prilike čuti niz zanimljivih predavanja o indonezijskoj kulturi, tradiciji i gospodarstvu, a program se nastavio nastupom indonezijskih glazbenika te degustacijom jela indonezijske kuhinje.

Domaćine su zatim pozdravili gosti iz Indonezije veleposlanik u RH Nj.E. g. Agus Sardjana i dr. Tri Gunarsih, voditelj master programa u menadžmentu na Tehnološkom sveučilištu u Yogyakarta,

Sveučilište u Splitu u suradnji s veleposlanstvom Republike Indonezije u Republici Hrvatskoj i Tehnološkim sveučilištem u Yogyakarta 22. svibnja organiziralo je ‘Dan indonezijske kulture’

koji su zahvalili na gostoprimstvu i izrazili nadu i proširenje te kontinuitet suradnje.

Dr. Eko Setyo Humanika,

dekan Fakulteta kulturalnih studija, održao je predavanje o indonezijskoj kulturi - “Indonesian culture, unity in diver-

sity“, dok je dr. Yohanes Radjaban, prorektor za studentska pitanja Tehnološkog sveučilišta u Yogyakarta, upoznao zainteresirane s indonezijskim jezicima, odnosno njihovom jedinstvenošću i prijetnji nestanka - “Indigenous languages of Indonesia: their uniqueness and danger of extinction“.

Dr. Djunaidi je govorio o ICT sektoru u gospodarstvu - “Information and Communications Technology (ICT) for Business and Economic Decisions“.

Nakon navedenih predavanja posjetitelji su se upoznali s indonezijskom glazbom i uživali u specijalitetima indonezijske kuhinje. Dan indonezijske kulture pokazao je da i u tehnološki globaliziranom svijetu osobni, neposredni ljudski susreti ostaju nezamjenjivim oblikom upoznavanja i približavanja različitih kultura.

Krenuo Projekt postakademskog zapošljavanja i stjecanja upravljačkih sposobnosti

Projekt Sveučilišta u Splitu i Sveučilišta u Zagrebu koji na nov način pristupa selektiranju i obučavanju kandidata te praćenju mladih poduzetnika počeo će u srpnju 2015. Sporazum dionika bit će svečano potpisan 15. lipnja prigodom proslave Dana Sveučilišta u Splitu

PRIREADIO:
VJEKO PERIŠIĆ

U završnoj fazi pripreme 9. svibnja su se na Kampusu u Splitu sastala povjerenstva dvaju sveučilišta u sastavu: Miljenko Šimpraga, prorektor Sveučilišta u Zagrebu, s profesorima Markom Baretićem, Juricom Pavičićem, Aleksandrom Battistom Ilićem, Anitom Pavković i Tatjanom Aćimović te rektor Sveučilišta u Splitu Šimun Anđelinović, prorektori Rosanda Mulić, Branko Matulić i Marko Rosić te prof. Željko Radić, Ante Bilušić, Srdjan Podrug, Maja Fredotović, Leandra Vranješ-Markić i Ratko Brnabić. Radni sastanak je imao za cilj usklađivanje ukupnih aktivnosti, artikulaciju edukacijskog programa, preciziranje kriterija upisa, pripremu Pravilnika o programu i Sporazuma s dionicima Projekta. Do kraja svibnja planira se analogni sastanak u Zagrebu, s težištem na detaljima ugovora s pojedinim dionicima u Zagrebu i Splitu.

Konstatirano je da projekt zajednički pokreću sveučilišta u Splitu i Zagrebu, uz pomoć i podršku Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, a da će se u kasnijoj fazi uključiti i ostala sveučilišta koja budu imala interesa.

Ciljevi projekta

Ciljevi su formulirani više nego praktično: razviti nastavni program (u ljetnim mjesecima) za jačanje upravljačkih sposobnosti i vještina; pravilnom selekcijom i edukacijom omogućiti što lakši prijelaz iz studijskog u poduzetnički status; osigurati kvalitetno sveučilišno mentoriranje studenata budućih poduzetnika u pripremi zajedničkih spin off kompanija; kroz burze mentora poduzetnika umrežavati buduće poduzetnike s gospodarstvom; kroz međunarodnu suradnju omogućiti polaznicima upoznavanje sa sličnim gospodarskim projektima u svijetu;

kroz burzu internacionalnih suradnika poticati i omogućiti globalizaciju poslovnih pothvata; iz redova iskusnih profesora, poduzetnika, bankara... formirati tehnološko vijeće koje će polaznicima i mentorima otvoriti kritički uvid u predstavljene prijedloge; osigurati medijsko praćenje projekta kao i popularizaciju poduzetničkih iskoraka i uspjeha; osigurati financiranje usvojenih poduzetničkih projekata kroz suradnju s lokalnom zajednicom, bankama i osiguravajućim kućama kao i EU fondovima; osigurati pravni okvir unutar Sveučilišta i MZOŠ-a te zaštitu in-

telektualnog vlasništva i patenata dugoročno povezujući nove tvrtke i njihove vlasnike sa sveučilištem; uspješne tvrtke unaprijediti i zadržati u statusu nastavnih baza radi povećanja broja edukatora i mentora povezujući tako nastavu s praksom i bivše studente sa Sveučilištem.

Edukacijski program

- **Pravni modul** na 1. godini
 - **Ekonomski modul** na 2. godini
 - **Praksa u zemlji ili inozemstvu** na 3. godini
 - **Burza mentora i poduzetnika s polaznicima** na 4. godini
 - **Tehnološko vijeće** na 5. godini
- Rok trajanja edukacije:

Dionici Projekta

Pokretači Projekta načelno su dogovorili i počeli potpisivanje Sporazuma sa sljedećim dionicima:

- Studentski zborovi i udruge, alumni te studentski centri
- Županija splitsko-dalmatinska i Županija zagrebačka
- Ministarstvo rada i mirovinskog sustava RH
- Ministarstvo poduzetništva i obrta RH
- Institut 'Ivo Pilar'
- Hrvatski zavod za zapošljavanje
- Banke i osiguravajuća društva
- Hrvatska gospodarska komora
- Hrvatska obrtnička komora
- Hrvatska udruga poslodavaca
- Hrvatska banka za obnovu i razvitak
- JU RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije
- Dnevni listovi (Slobodna Dalmacija i Jutarnji list i dr.
- Hrvatske sveučilišne novine (Universitas)
- Portali (DalmacijaNEWS, Dalmatinski portal, Moj posao i sl.

Projekt ostaje uključiv za ostale tvrtke partnere

Predstavljanje u HGK

Rektor Anđelinović je Gospodarskog vijeća HGK – Županijske komore Split Projekt predstavio 4. svibnja na sjednici posvećenoj obrazovanju kao pripremi za tržište rada. Objasnio je da će Projekt studentima olakšati prijelaz u poduzetničke vode, i da će rezultat biti osnivanje firme. Rektor je Gospodarsko vijeće HGK Split upoznao s modelima edukacijskih programa te inovativnom načinu stipendiranja studenata polaznika, istaknuvši ogroman potencijal hrvatskih sveučilišta. Predstavljen je i koncept nastavnih baza, u kojima će tvrtke i ustanove, koje sa Sveučilištem potpišu ugovore, organizirati stručna nastava u. Sveučilište mentorima studenata iz nastavnih baza može pomoći u daljnjem obrazovanju i znanstvenom usavršavanju, kazao je rektor.

Na sjednici Gospodarskog vijeća sudjelovali su i prof. dr. Roko Andričević, zamjenik ministra znanosti, obrazovanja i sporta, i Sabina Glasovac, pomoćnica ministra, koji su govorili o reformi strukovnog obrazovanja kao odgovoru na zahtjeve tržišta rada.

split

Prvi međunarodni simpozij mladih povjesničara umjetnosti

Prvi međunarodni simpozij mladih povjesničara umjetnosti u Splitu otvoren je 8. svibnja u prostoru Filozofskog fakulteta na Peristilu. Uz organizatore, otvorenju je nazočio i dekan Filozofskog fakulteta Aleksandar Jakir koji je pružio organizacijsku i financijsku podršku konferenciji.

Osnovni cilj simpozija jest aktivirati studente Filozofskog fakulteta, Umjetničke akademije kao i studente svih sastavnica Sveučilišta u Splitu na znanstvenom, istraživačkom, interdisciplinarnom i stručnom planu vezanom u problematiku aktualnih i vitalnih problema odnosa društva prema svojoj povijesti, kulturi, umjetnosti, baštini i identitetu - istaknula je studentica Renata Busatto.

U sklopu simpozija, koji je trajao do 10. svibnja održala su se 24 studentska izlaganja od kojih je osam studenata Splitskog sveučilišta. Izlaga-

li su i njihovi kolege iz Zadra, Zagreba, Budimpešte, Szegeda, Urbina, Beograda, Sarajeva, Širokog Brijega i Podgorice.

Predavanja su održali i Zvonko Maković s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, te Ivana Prijatelj Pavičić i Joško Belamarić s Filozofskog fakulteta u Splitu.

Programom simpozija predviđeno je sudjelovanje izlagača na otvorenju projekta/izložbe 7DANA – kolektivno umjetničko djelo Bojana Breclja u suradnji s građanima i posjetiteljima Splita održanom 7. svibnja u Galeriji umjetnina Split.

Simpozij je koncipiran kao prostor dijaloga među studentima i studenticama iz zemlje i inozemstva, utemeljen na istraživačkim i misaonim doprinosima temama koje pripadaju u znanstvena područja povijesti umjetnosti, filozofije, povijesti, prava, arhitekture, teorije i povijesti književnosti te mnoga druga.

Rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Šimun Anđelinović, prorektor za studente, studentski standard i studentski sport prof. dr. sc. Boris Maleš te prorektorica za nastavu prof. dr. sc. Rosanda Mulić, sastali su se 22. svibnja u vijećnici Rektorata s povjerenicima sastavnica Sveučilišta, koji se bave potrebama i pitanjima studenata s invaliditetom.

Sveučilište u Splitu, Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, objavljuje NATJEČAJ Za izbor:

1. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje brodogradnje, grana konstrukcija plovni i pučinskih objekata i odgovarajuće radno mjesto;
 2. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje brodogradnje, grana tehnologija gradnje i održavanje plovni i pučinskih objekata i odgovarajuće radno mjesto.
- Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (N.N. 123./03., 105./04., 174./04., 46./07., 45./09., 63./11. i 94./13.). Natječaj traje 30 dana od dana objave. Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola sukladno čl. 13. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova N.N. 116/03. Sve informacije mogu se dobiti u Službi za upravno-pravne poslove Fakulteta. Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, Ruđera Boškovića 32., 21000 Split. Nepravovremene prijave i prijave bez dokaza o ispunjavanju uvjeta neće se razmatrati. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

makroekonomija

Stiglitz: Iznova nap pravila za tržišnu ek

Ekstremne nejednakosti nisu se pojavile po inerciji - neviđeno bogaćenje jedan posto najbogatijih rezultat je nagrađivanja onih koji su spremni izigrati sustav na račun naporna rada i investiranja

PIŠE: **RATKO BOŠKOVIĆ**

Hillary Rodham Clinton, bivša američka državna tajnica, senatorica i Prva dama, koja se istaknula za predsjedničkog kandidata Demokratske stranke na predsjedničkim izborima 2016. godine, još nije objavila svoj službeni ekonomski program (u medijima će biti nazvan „Hyllarinomika“ budući da je „Clintonomika“ već potrošeno), no već se zna ime njezina glavnog ekonomskog savjetnika: bit će to nobelovac Joseph Stiglitz, četvrti najutjecajniji ekonomist svijeta, kojemu će Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu ovoga tjedna dodijeliti počasni doktorat.

Kako bi mogli izgledati savjeti profesora Stiglitzza pretendentici za predsjednicu SAD-a može naslutiti svatko tko prati njegov golemi opus posljednjih godina. No prije dva tjedna američki Institut „Roosevelt“, u kojemu Joseph Stiglitz djeluje kao glavni ekonomist, objavio je i nešto poput Stiglitzeva ekonomskog manifesta, raporta pod naslovom „Preoblikovanje pravila za američku ekonomiju: plan za rast i blagostanje za sve“ (izvorno *Rewriting the rules of the American economy: An agenda for growth and shared prosperity*).

Iznova napisati pravila za tržišnu ekonomiju

Izvještaj je javnosti predstavljen na panelu održanom 12. svibnja na kojem su, uz Stiglitzza, sudjelovali i brojni američki istaknuti liberali poput newyorškog gradonačelnika Billa de Blasija i senatorice iz Massachusettsa Elizabeth Warren. U intervjuima Stiglitz je nastojao naglasiti da njegov izvještaj ne predstavlja plan za preraspodjelu bogatstva u Americi, nego za „predraspodjelu“, on se odnosi „na funkcioniranje ekonomije i društva prije razreza poreza“. Stiglitz smatra da

je potrebno „iznova napisati pravila za tržišnu ekonomiju kako bi se smanjile goleme razlike u tržišnim dohotcima“.

Premda je o mnogim temama koje obrađuje Stiglitzov izvještaj pretendentica Hillary Clinton već više puta govorila u javnosti, Stiglitz kaže kako njegov izvještaj „nadmašuje značaj bilo kojeg predsjedničkog kandidata ili vlade“, i kako mu je cilj „da lidere obiju glavnih američkih strana potakne da dubinski preispitaju ekonomske politike iz prethodnih desetljeća koje su dovele do 15 godina stagnacije zarada pripadnika srednje klase i ekonomije koja favorizira najbogatije Amerikance“.

No, ono što sigurno zanima hrvatske čitatelje jest koliko se Stiglitzova „Agenda“ može primijeniti i izvan Sjedinjenih Država, na Europu pa i na hrvatski slučaj. Ali, prođimo najprije barem kroz sažetak Stiglitzeva vrlo obimnog rada (114 stranica), pa ćemo i o tome moći nešto više reći.

Obnoviti balans vlade, poduzetništva i radnika

Stiglitz polazi od toga da (neprihvatljivo velike) razli-

ke u imovini i dohotku nisu neizbježne: one su posljedica pravila odabranih da bi se odredila struktura (američke) ekonomije. A ti odabiri temeljili su se na pogrešnim „teorijskim“ pretpostavkama. Američku srednju klasu tijekom proteklih 35 godina desetkovala su ekonomsko-politička shvaćanja po kojima ekstremno bogaćenje ne škodi rastu i općem blagostanju jer i bogataši svoju zaradu moraju trošiti pa je tako dijele sa siromašnijima (tzv. *trickle-down* ili kapajuća ekonomija), kao i ideja da tržišta funkcioniraju savršeno sama od sebe.

No, osobito je kriza 2007./08. razgolitila neprihvatljivost starih ekonomskih modela, pa Stiglitz sada želi „obnoviti balans između vlade, poduzetništva i radnika, kako bi se uspostavila ekonomija koja donosi dobrobit svima“. Zanimljivo je da Stiglitz zasniva svoju agendu na „inovativnom naslijeđu New Deala“ pa konstruira „dalekosežan plan u dvije razine koji će obuzdati rast bogatstva najbogatijih jedan posto, i uspostaviti pravila i

institucije koji će donijeti sigurnost i prilike za srednji sloj...“

„Dvoslojni“ ili dvotračni sustav u prvom redu „obuzdava najbogatije“, a u drugom „donosi rast srednjem sloju“. Donosimo pregled glavnih smjernica.

Za investiranje, protiv špekuliranja

Stiglitz predlaže najprije sređivanje financijskog sektora. Ono podrazumijeva dokidanje banaka „prevelikih da bi smjele propasti“ pomoću propisivanja većeg jamstvenog kapitala, te bolje reguliranje „bankarstva u sjeni“. Svim financijskim tržištima želi povećati razvidnost, sniziti naknade za korištenje kreditnih i debitnih kartica, a prekršitelje pravila želi strože kažnjavati.

Posebno je zanimljivo kako Stiglitz želi potaknuti dugoročnije investiranje, a obeshrabriti kratkoročno špekuliranje. To bi se moglo postići povezivanjem plaća vrhunskih menadžera s poslovnim rezultatima i prosječnim plaćama, uvođenjem poreza na financijske transakcije i davanjem većih prava i nagrada dioničarima koji dugoročno investiraju. Nagrade mogu biti u obliku poreznih povlastica ili „dionica za lojalnost“.

Radi povećanja konkurencije na tržištima, Stiglitz predlaže poticanje inovacija i poduzetništva putem

„nepoželjno ponašanje“ poput kratkoročnog trgovanja vrijednosnicama ili zagađivanja okoliša.

Dvije desetogodišnje kampanje

Toliko o „obuzdavanju najbogatijih“. Za „rast sredine“, odnosno poboljšanje položaja srednje klase, Stiglitz predlaže mjere za postizanje pune zaposlenosti, jačanje pregovaračke pozicije zaposlenika prema poslodavcima, bolji pristup tržištu rada i veće prilike za napredovanje, te jačanje ekonomske sigurnosti.

Cjelokupnu monetarnu politiku Stiglitz želi reformirati tako da joj puna zaposlenost bude viši prioritet. Predlaže pokretanje dviju desetogodišnjih kampanja: prve za pretvaranje Amerike u lidera u inovacijama, proizvodnji i zapošljavanju, te druge, za lidera u razvoju infrastrukture. Oba ta cilja postigla bi se povećanjem javnih investicija. Radi osiguravanja jednako-
kog pristupa zapošljavanju i napredovanju, predlaže širenje javnog prijevoza.

Profesor Stiglitz ojačao bi pregovaračku poziciju zaposlenika tako što bi ukinuo pravne prepreke organiziranju u sindikate i uveo strože kazne za taktike onemogućavanja sindikalnog djelovanja. Vlada bi u sve ugovore trebala ugraditi klauzule u prilog zaposlenicima te povećati sredstva za postizavanje viših standarda ra-

Ponosimo se time da smo zemlja jednakih prilika i da smo stvorili prvo društvo srednjega sloja na svijetu, no duboke promjene koje smo uglavnom propustili uočiti učinile su srednju klasu uglavnom nedohvatnom za većinu Amerikanaca

ponovnog uspostavljanja ravnoteže prema intelektualnom vlasništvu. U globalnim trgovinskim sporazumima zaštita investitora ne bi smjela biti iznad zaštite okoliša i rada, dok bi se neka varijanta bankrota trebala protegnuti i na vlasnike kuća i studente koji su se zadužili za plaćanje sveučilišnih skolarina.

Možda najvažnije, Stiglitz se zalaže za povećanje najviše stope poreza na dohodak, na porast kapitala i dividende. Investiranje kod kuće potaknuo bi povećanjem poreza na globalni dohodak korporacija, a oporezovao bi i

2012. prosječna zarada 500 najbolje plaćenih glavnih direktora bila je \$30,3 milijuna; 2013. odnos prosječne godišnje zarade izvršnih direktora prema plaćama radnika bio je 295:1

isati onomiju!

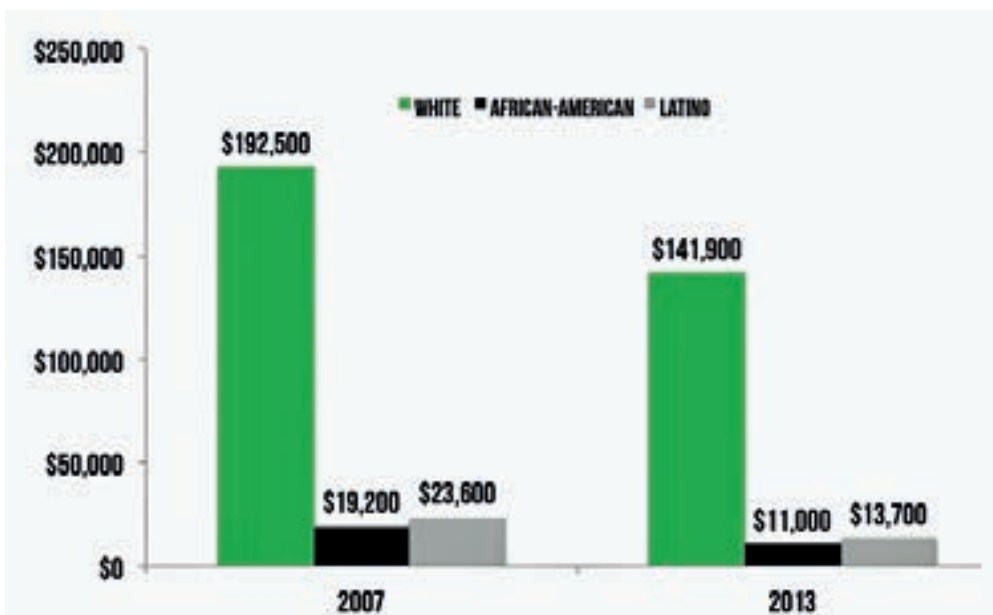
REWRITING THE RULES OF THE AMERICAN ECONOMY

AN AGENDA FOR GROWTH AND SHARED PROSPERITY

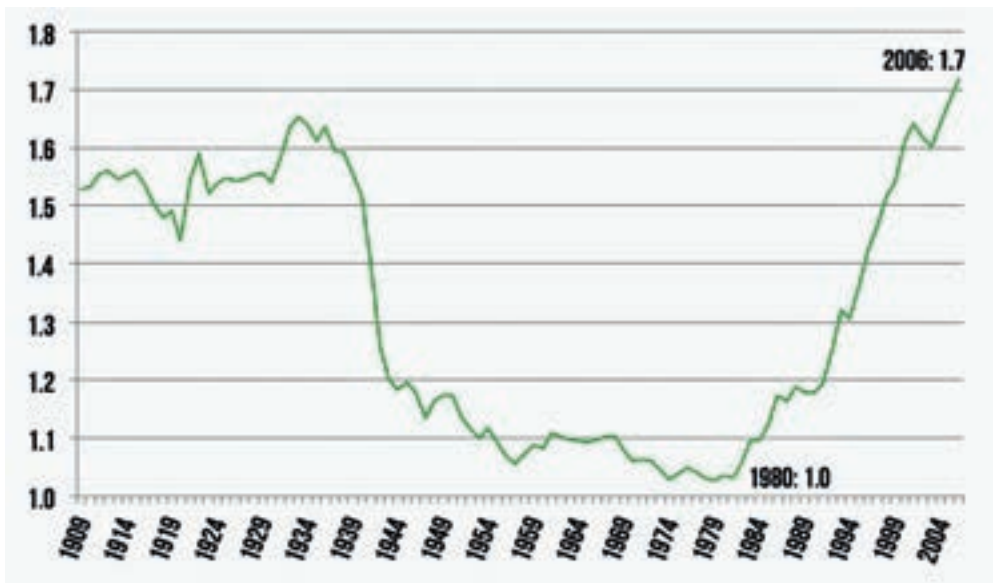
A REPORT BY JOSEPH E. STIGLITZ
CHIEF ECONOMIST, ROOSEVELT INSTITUTE

ROOSEVELT
INSTITUTE

Joseph Stiglitz

Šokantan jaz: bogatstvo bijelaca, afro i latinoamerikanaca; neto vrijednost imovine prosječnog kućanstva, u dolarima iz 2013.

Plaće u finansijskom sektoru u odnosu prema plaćama u nefinansijskom sektoru, 1909.-2006.; zarade u finansijskom sektoru odskočile su od ostalih nakon 1980.

da, kao i povećati kazne za kršenje tih standarda. Stiglitz također predlaže povećanje propisane minimalne plaće, kao i plaće za prekovremeni rad.

„Agenda za rast i prosperitet za sve“ predlaže reformu kriminalnog pravosudnog sustava kako bi se finansijski rasteretili siromašni. Traži reformu imigracijskih zakona i otvaranje mogućnosti za stjecanje državljanstva i radnicima bez dokumenata. Želi ozakoniti univerzalnu naknadu za bolovanje, kao i doplatka za djecu. Te reforme obuhvatile bi i poticanje ravnopravnosti u plaćama kao i uklanjanje zakonske zabrane zaposlenicima da razmjenjuju informacije o iznosima plaća.

Zemlja jednakih prilika?

Naposljetku, glavni ekonomist liberalnog think-tanka „Roosevelt“ traži više ulaganja u djecu i njihovu ranu naobrazbu. Predlaže olakšavanje studiranja kroz reformu financiranja studija, obnovu zaštite studentskih zajmova i univerzalno prihvaćanje pravila da se studentski krediti otplaćuju u skladu sa zaradom nakon diplome.

Zdravstvenu zaštitu želi učiniti dostupnom svima, kao i bankovne usluge u poštanskoj štedno-kreditnoj banci. Ponuda hipotekarnih stambenih kredita treba se proširiti i „javnom opcijom“. Općenito, socijalnu zaštitu treba proširiti putem dodatnog državnog

programa ulaganja modeliranog prema privatnoj štednji za mirovinu...

Čemu sve to? „Američka ekonomija više ne radi na korist većini Amerikanaca“, upozorava profesor Stiglitz. „Ponosimo se time da smo zemlja jednakih prilika i da smo stvorili prvo društvo srednjega sloja na svijetu, no duboke promjene koje smo uglavnom propustili uočiti učinile su srednju klasu uglavnom nedohvatnom za većinu Amerikanaca. Istodobno smo malenom postotku stanovništva omogućili da prigrabi lavlji dio ekonomskih dobitaka.“

Nejednakost - rezultat krivog izbora

„Da je netko rekao ‘imam jednu perfektu ideju za vođenje nove ekonomske politike, koja će osigurati da u sljedećih 25 godina ljudi na vrhu steknu sve dobitke, da ljudi srednjeg sloja zabilježe stagnaciju zarade, a ljudi na dnu dožive pad plaća’, ne možete

“

Lideri dviju glavnih američkih stranaka trebaju preispitati ekonomske politike iz prethodnih desetljeća koje su dovele do 15 godina stagnacije zarada pripadnika srednje klase i ekonomije koja favorizira najbogatije Amerikance

zamisliti da bi itko rekao, ‘o, da, to doista zvuči kao izvrсна ideja’“, kazao je profesor Stiglitz u intervjuu New York Timesu uoči javnog predstavljanja svog i „Rooseveltova“ izvješća. A to se ipak dogodilo.

Zašto?

Jedni upiru prstom u tehnološki napredak, drugi u globalizaciju. Jedni upozoravaju da je vlada okovala slobodno poduzetništvo i sputala tvrtke. Drugi tvrde da ekonomija samo nagrađuje ljude spremne na preuzimanje rizika i stvaratelje radnih mjesta koji su više nego zaslužili svoje bogatstvo. No, za Stiglitzu ništa od toga ne stoji.

Ekstremne nejednakosti nisu se pojavile po inerciji. Nevideno bogaćenje jedan posto najbogatijih rezultat je nagrađivanja onih koji su spremni izigrati sustav na račun naporna rada i investiranja. Korijeni nefunkcionalnosti skrivaju se u pravilima koja su dala prednost korporativnim moćnicima i kratkoročnom profitiranju na račun dugoročnih ulaganja i gospodarskog rasta. „Nejednakost je rezultat izbora, a u našim rukama moć da je ukine“mo“, zaključak je Stiglitzova raporta.

Piše: **RATKO BOŠKOVIĆ**

Nobelovac Josep Stiglitz nesumnjivo je jedan od najbriljantnijih umova današnjice. Mnogi čitatelji njegovih popularnih knjiga budu razočarani njegovim stilom koji je nerijetko aktivistički iritantan, pomalo agresivan i svađalački. Ali, posve drukčiji dojam stekne se čitanjem Stiglitzovih stručnih radova, izlaganja na stručnim skupovima i stručnih publikacija, u kojima do izražaja ne dolaze samo njegovo promišljanje, golemu erudiciju i humornost nego i dubinska matematička analiza.

Nesavladiv i nesaglediv opus

A da bi se upoznao pravo lice profesora Stiglitzu, treba otići na njegovu službenu fakultetsku internet-sku stranicu i otvarati redom njegove *working papers* ili govore, a tada potencijalni zainteresirani čitatelj shvati da je Stiglitzov opus prosječnom čovjeku praktički nesaglediv i nesavladiv.

Ne govorimo samo o Stiglitzovim radovima u cijelom životu i karijeri, nemoguće je obuhvatiti i savladati i samo posljednje tri četiri godine njegova stvaralaštva. O tematskoj širini da i ne govorimo, jer tu je čitava suvremena ekonomska znanost, od mikro, makro i regionalne ekonomije, preko ekonomije javnog sektora, informacija i pojedinih zemalja, do teorije i prakse kriza, trgovine, okoliša, obrazovanja i globalizacije. I svi su ti radovi apsolutna svjetska prva liga.

Politički i društveni angažman profesora Stiglitzu nije ništa manje impresivan, a u posljednje vrijeme pomalo se vraća u politiku kao savjetnik Hillary Clinton, pretendence za demokratsku kandidatkinju na američkim predsjedničkim izborima sljedeće godine. U posljednjem Stiglitzovom velikom radu, „Izvjestaju“ u izdanju Rooseveltova instituta, povezani su Stiglitzova fas-

cinantna upućenost u ekonomska i društvena zbivanja, njegova superiorna teorijska znanja i spremnost na društveno-politički angažman. No, koliko su njegovi savjeti doista ostvarivi u američkom političkom miljeu i koliko su korisni drugim velikim svjetskim ekonomijama, otvoreno je pitanje.

Mogu li Hrvati učiti od Stiglitzu?

Stiglitz, naime, Americi predlaže brojna liberalna kejnzijanska rješenja, dokazana i teorijski i empirijski, za koja je isto tako poznato da su konzervativcima crvena krpa pred očima. Primjerice, povećanje najviše stope poreza na dohodak, podizanje propisane minimalne plaće, širenje socijalnih prava, državne investicije i slično.

Čak i ako Hillary Clinton postane američka predsjednica, prva žena predsjednik u američkoj povijesti, i ako Stiglitzovu „Agendu“ usvoji kao vlastitu, još uvijek će nezina rješenja i preporuke morati progurati i kroz američki Kongres, a to joj neće biti lako.

No, zahvaljujući javnom djelovanju znanstvenika poput Stiglitzu, (budućeg nobelovca?) Pikettyja ili Krugmana, političko raspoloženje ne mijenja se samo u Americi, nego u svim zemljama koje pate od ekstremnih nejednakosti u bogatstvu i dohotku, i politički teren za pozitivne promjene ekonomske paradigme pomalo se priprema.

U Stiglitzovim naputcima puno toga korisnoga mogli bi naći i kreatori hrvatskih ekonomskih politika, premda tri četvrtine problema o kojima Stiglitz govori u Hrvatskoj uopće nije izraženo, a stvaran omjer imovine i dohodka najbogatijih i najsitimašnijih još nije poznat. No, sigurni smo da bi profesor Stiglitz, kad bi netko u Hrvatskoj to od njega zatražio, mogao ponuditi učinkovita rješenja i za specifične hrvatske probleme niske zaposlenosti, slabe konkurentnosti i izostanka ekonomskog rasta.

medicina

RAZGOVARALA:
MAJA PEJKOVIĆ KAČANSKI

Na fakultetu koji je na nedavnoj svečanosti ministar Morнар nazvao 'perjanicom hrvatskog visokoškolaštva', Katedra patologije dobila je četiri od šest moguće fakultetske nagrade - za najbolju katedru, najboljeg profesora i najboljeg asistenta na Medicini, kao i za najboljeg asistenta na Dentalnoj medicini. Katedra za patologiju i njeni nastavnici su već godinama u samom vrhu kategorije najbolje ocijenjenih prema rezultatima studentske ankete, što je bio povod za razgovor sa prof. dr. sc. Snježanom Tomić, predstojnicom Kliničkog zavoda za patologiju, sudsku medicinu i citologiju KBC Split i redovnom profesoricom na Odjelu patologije MEFST-a. Što držite glavnim razlogom ovakvog uspjeha?

Mislim da je za ovakav uspjeh ključan stav svih mojih kolega s Katedre prema nastavi. Svima je stalo da studenti patologiju dožive na pravi način, da osjete naš entuzijazam i ljubav koju gajimo prema struci. Nastavnici, naravno, moraju biti zainteresirani za nastavni rad. Nastavni rad bez interesa za studente je mučenje i za nastavnika i za studente. Rad sa studentima zahtijeva savršenu organizaciju i jasna 'pravila igre'. Od kolega na Katedri i od studenata se traži da se ovih pravila bez iznimke pridržavaju. Potrebno jestalno prilagodavati nastavni materijal tako da se važni dijelovi gradiva prezentiraju na studentu prihvatljiv i zanimljiv način. Nastojimo nastavu ne provoditi na suhoparan način, uvodeći suvremene metode edukacije, učenje uz pomoć prikaza bolesnika, aktivan rad u malim grupama, uz kontinuiranu provjeru znanja. Ovakav pristup nastavi zahtijeva puno vremena za pripremu i puni angažman, ali trud se na kraju uvijek isplati. U tome nam i danas pomaže naš dragi prijatelj i učitelj prof. Ivan Damjanov. Doslovce nas je korak po korak uvodio u vještinu edukacije, nekada nas starije, a sada i naše mlade asistente patologije koji su jako angažirani na studiju medicine na engleskom jeziku i koji su najveće bogatstvo Katedre.

U kakvoj je vezi uspjeh splitske patologije s uvođenjem Ventana medicinskog sustava?

Klinički zavod za patologiju je prvi u ovom dijelu Europe uveo Ventana medicinski sustav, u rujnu 2014. godine. Riječ je o složenom sustavu koji rezultira potpunom automatizacijom i standardizacijom rada u patohistološkim laboratorijima. Iako je riječ o stručnom dijelu našeg rada, iskustva na Katedri i spremnost prihvaćanja novih metoda, kao i spremnost da budemo lideri u određenom području mnogo su nam pomogli.

Trebali smo potpuno promijeniti sustav rada, obučiti se za rad na novoj aparaturi, strogo se pridržavati precizno definiranih sustava rada, u kojem nema kolektivne odgovornosti. Svaki uposlenik prema strogo definiranom rasporedu treba obaviti svoj dio posla, na precizno

Splitska patologija REGIONALNI EDUKACIJSKI CENTAR za Ventana sustav

Klinički zavod za patologiju je prvi u ovom dijelu Europe uveo Ventana medicinski sustav koji rezultira potpunom automatizacijom i standardizacijom rada u patohistološkim laboratorijima

definiran način u zadanom vremenu. Olovke, flomastere i papiriće zamijenili su optički čitači i kompjuteri, ali cijeli proces je uveden brzo, bezbolno i bez ikakvog zaostaja, čak iznad naših očekivanja. Danas je rad s ovim sustavom rutina, nitko ne može zamisliti da se vrati na stari proces koji je imao čitav niz ograničenja koji su mogli rezultirati većom mogućnošću pogreške i znatno dužim postupkom izrade preparata, a samim tim i dužim vremenom do postavljanja dijagnoze.

Katedra patologije i Klinički zavod za patologiju KBC-a Split postali su regionalni edukacijski centar istočne Europe za Ventana medicinski sustav. Što status edukacijskog centra donosi Katedri, Fakultetu i KBC-u?

Kao što smo mi odlazili na

Snježana Tomić

ASJA GOJAČIĆ, inženjerka u laboratoriju u Kliničkom centru Univerziteta Sarajevo, Institut za patologiju i citologiju, Odjel za imunohistokemiju: „Na edukaciji sam za metodu SISH (srebrna in situ hibridizacija) koja je od velikog značaja za Sarajevo i cijelu Bosnu i Hercegovinu. Split ima fantastično opremljen laboratorij, a ugodno sam iznenađena odličnom prostornom organizacijom i povezanošću.“

IRNA SIVRO, laboratorijski tehničar u Kliničkom centru Univerziteta Sarajevo, Institut za patologiju i citologiju, Odjel za imunohistokemiju: „Ventana je zatvoreni automatizirani sustav, ali u kojem je čovjek ključan, i koji omogućuje smanjenje troškova, uz zadržavanje dijagnostike na zavidnoj razini. Regionalna nam je suradnja vrlo važna jer standarde našeg posla moramo uspostavljati timski.“

edukaciju u nekoliko centara zapadne Europe u kojima je Ventana sustav postavljen, sada mi otvaramo vrata patološima i laborantima iz regije koji postupno kreću sa nekom od komponenti ovog sustava, u prvom redu strojevima za imunohistokemijska bojanja. Prošle je godine u listopadu naš zavod bio domaćin velikog skupa na kojem smo svim Zavodima i Odjelima za patologiju iz regije prezentirali naš način rada. Kod nas su prošli edukaciju ne samo neki od patologa i laboranata iz Hrvatske nego i iz Sarajeva i Podgorice, a već imamo dogovorene termine za dolazak kolega iz Tuzle i Banja Luke. Naravno da je važno da je upravo Klinički zavod za patologiju regionalni edukacijski centar, na ovaj način promoviramo naše Sveučilište, Fakultet, KBC Split, a i našu Katedru, uspostavljamo dobru stručnu i znanstvenu suradnju sa centrima u našoj zemlji, Europi i regiji i profiliramo se kao centar izvrsnosti.

Što je razlog činjenici da je Patologija već duže vrijeme tehnološki lider na KBC-u?

Naš je zavod uvijek nastojao biti u koraku sa suvremenom dijagnostikom. Većinu smo novih dijagnostičkih metoda uveli kroz znanstvenoistraživačke projekte, trudeći se da naša znanstvena istraživanja budu ujedno i klinički primjenjiva. Uz velike zasluge prof. dr. sc. Šimuna Andelinovića i veliku podršku i razumijevanje KBC-a i Fakulteta, uspjeli smo uz strojeve za izradu patohistoloških preparata kompletirati i aparaturu za molekularnu dijagnostiku na kojoj radimo sve pretrage potrebne za liječenje bolesnika sa onkološkim bolestima ciljanim lijekovima, pretrage vezane za procjenu sklonosti za trombofiliju i molekularnu dijagnostiku virusnih bolesti, a uskoro ćemo početi i s farmakogenetskim analizama za čitav niz lijekova koji se koriste kod bolesnika s neurološkim, srčanim i psihičkim bolestima. Kao centar izvrsnosti, materijale za analizu dobivamo iz svih krajeva Hrvatske. Prošle smo godine od Županije dobili sredstva za kupnju visoko sofisticiranog stroja sekvencionera nove generacije kojim se u kratkom roku može analizirati cijeli genom. Naši molekularni biolozi prošli obuku i spremni smo za početak obavljati testiranja na BRCA1 i BRCA2 genima čije su mutacije vezane uz povećanu vjerojatnost nastanka raka dojke, jajnika i nekih drugih organa. Ovo se testiranje donedavno moglo obavljati samo u Institutu „Ruder Bošković“ u Zagrebu, a od jeseni će se moći obavljati u Splitu. Na ovom se stroju može obavljati i čitav niz drugih analiza vezanih uz tumore različitih lokacija na temelju kojih se može predvidjeti prognoza i odrediti odgovor na liječenje, a može se koristiti i za procjenu rizika nastanka čitavog niza kroničnih bolesti.

Koliko dijagnostička tehnologija uistinu pridonosi

Iz biografije

Prof. dr. sc. Snježana Tomić, predstojnica Kliničkog zavoda za patologiju, sudsku medicinu i citologiju KBC-a Split i redovna profesorica na Odjelu patologije MEFST-a, svoje je znanstveno-istraživačko iskustvo stekla u području molekularne biologije tumora s posebnim naglaskom na mehanizme nastanka, te prediktivne i prognostičke čimbenike u tumorima ženskog spolnog sustava i dojke. Dobitnica je brojnih nagrada i priznanja, te recenzentica različitih knjiga i časopisa. Članica je brojnih znanstvenih i stručnih organizacija i tijela, povjerenstava, odbora i radnih skupina.

zdravlju prosječnoga građanina?

Nažalost, hrvatsko zdravstvo, a ni hrvatska država nisu dovoljno bogati da prate nova tehnološka dostignuća. Primjerice, cijena BRCA 1 i 2 testiranja odobrena od strane HZZO-a je svega 2900 kuna, a same kemikalije za jedno testiranje, ovisno o broju paralelno obrađenih uzoraka tkiva ili krvi, koštaju oko 5500 kuna. Tako da smo zbilja u raskoraku između onoga što možemo raditi i onoga što nam HZZO može platiti.

Je li moguće energiju rasporediti tako da sve svoje uloge - znanstvenice, nastavnice, liječnice, pročelnice Katedre i predstojnice Zavoda - obavite kvalitetno?

Jako je teško uskladiti sve obaveze, i ako želite pošteno odraditi preuzete poslove, morate se pridržavati liste prioriteta. Kad se prihvatiti nova obveza, od nekih se starih jednostavno mora odustati. U trenutku kada sam preuzela dužnost predstojnice Kliničkog zavoda za patologiju, sudsku medicinu i citologiju u studenom prošle godine, mjesto pročelnice Katedre za patologiju je preuzela moja draga prijateljica i suradnica prof. dr. sc. Valdi Pešutić-Pisac i vjerujem da će je obavljati jednako uspješno kao što sam i ja to radila proteklih petnaest godina. Iako je mjesto predstojnice Zavoda prilično zahtjevno i odnosi mi dosta vremena, moja struka i znanost su ono što me velikim dijelom definira, i nastojim ih ne zamenariti. Nažalost, najčešće zbog mnoštva obaveza koje se uglavnom pretaču u radne večeri i radne vikende ne provodim dovoljno vremena sa onima koji su mi najbliži, a to je moja obitelj i bliski prijatelji. Ali, oni ujedno i imaju najviše razumijevanja za moj posao i najveća su mi pomoć i podrška.

Zagreb

Blaženka Divjak

izabrana je za redovitu profesoricu – trajno zvanje za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje matematika.

Snježana Vuković

izabrana je za redovitu profesoricu – trajno zvanje za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje veterinarska medicina.

Anđelko Krpan

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za umjetničko područje, umjetničko polje glazbena umjetnost.

Mladen Janjanin

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za umjetničko područje, umjetničko polje glazbena umjetnost.

Mladen Tarbuk

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za umjetničko područje, umjetničko polje glazbena umjetnost.

Ana Vukelić

izabrana je za redovitu profesoricu za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje matematika, znanstvena grana matematička analiza.

Klaudio Pap

izabran je za redovitog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje grafička tehnologija.

Diana Šimić

izabrana je za redovitu profesoricu za znanstveno područje društvenih znanosti, znanstveno polje informacijske i komunikacijske znanosti.

Stašo Forenbaher

izabran je u naslovno zvanje redovitog profesora za znanstveno područje humanističkih znanosti, znanstveno polje etnologija i antropologija.

Goran Merčep

izabran je za redovitog profesora za umjetničko područje, umjetničko polje glazbena umjetnost.

Krešimir Seletković

izabran je za redovitog profesora za umjetničko područje, umjetničko polje glazbena umjetnost.

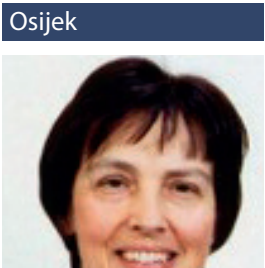
Pero Dabić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u znanstvenom području tehničkih znanosti, znanstveno polje kemijsko inženjerstvo.

Marina Trgo

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u znanstvenom području tehničkih znanosti, znanstveno polje kemijsko inženjerstvo.

Silva Zupančić-Šalek

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora iz znanstvenog područja Biomedicine i zdravstva, znanstvenog polja kliničke medicinske znanosti.

Rijeka

Mile Pavlić

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za znanstveno područje društvenih znanosti, znanstveno polje informacijske i komunikacijske znanosti.

Branko Šestan

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje kliničke medicinske znanosti.

Jasminka Pavelić

izabrana je u naslovno zvanje redovite profesorice za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje temeljne medicinske znanosti.

Željka Crnčević Orlić

izabrana je za redovitu profesoricu – trajno zvanje za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje kliničke medicinske znanosti.

Dinko Vitezić

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje temeljne medicinske znanosti.

Gordana Zamolo

izabrana je za redovitu profesoricu – trajno zvanje za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje kliničke medicinske znanosti.

Željko Reiner

izabran je u naslovno zvanje redovitog profesora za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje kliničke medicinske znanosti.

Maja Krašević

izabrana je za redovitu profesoricu – trajno zvanje za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje kliničke medicinske znanosti.

Elvira Mustać

izabrana je za redovitu profesoricu – trajno zvanje za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje kliničke medicinske znanosti.

Lada Badurina

izabrana je za redovitu profesoricu – trajno zvanje za znanstveno područje humanističkih znanosti, znanstveno polje filologija.

Nenad Smokrović

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za znanstveno područje humanističkih znanosti, znanstveno polje filozofija.

Marija Kaštelan Mrak

izabrana je za redovitu profesoricu – trajno zvanje za znanstveno područje društvenih znanosti, znanstveno polje ekonomija.

Nikica Gabrić

izabran je u naslovno zvanje redovitog profesora za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje kliničke medicinske znanosti.

Dean Crnković

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje matematika.

Nenad Hlača

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za znanstveno područje društvenih znanosti, znanstveno polje pravo.

Redovni profesori hrvatskih sveučilišta

Naslov ove stranice u prošlom je broju glasilo „Novi redoviti profesori“... a prema terminologiji važećeg Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. No, nakon primjedbe brižnih lektorica Slobodne Dalmacije o tome da u hrvatskoj jezičnoj tradiciji pojmovi „redovan“ i „redovit“ nisu istoznačnice, konzultirali smo se na najautoritativnijem lingvističkome mjestu, pa danas, mimo zakonskih odredaba, u današnjem naslo-

vu donosimo termin „redovan“. Anićeve rječnik sadrži najjednostavnije obrazloženje, „redovitost – osobina ili postupak onoga koji je redovit“. Odakle onda u slovu Zakona pojam redovit? Naravno, iz Brodnjakova Razlikovnog rječnika srpskog i hrvatskog jezika, Zagreb 1991., u kojem stoji: „redovan, -vna, -vno redovit; redovni profesor Univerziteta u Beogradu – redoviti profesor Sveučilišta u Zagrebu“ (RRSIHJ str. 462.). To nas je još jednom

podsjetilo na neobrazloženu i racionalno neobrazloživu odluku iz 2013. kojom je bivši ministar raspustio Vijeće za normu hrvatskog jezika s redovnim članom HAZU Radoslavom Katičićem na čelu, Vijeće sastavljeno od predstavnika svih ustanova relevantnih za rad s hrvatskim standardnim jezikom. Tako su nas lektoriце “Slobodne” podsjetile na obvezu da u Universitas uvedemo redovitu rubriku o stanju i perspektivama hrvatskog jezika.

Damir Miletić

izabran je za redovitog profesora – trajno zvanje za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, znanstveno polje kliničke medicinske znanosti.

zagreb

Uz 100. godišnjicu rođenja Ivana Supeka

U povodu stote godišnjice rođenja **akademika Ivana Supeka**, u utorak 19. svibnja u palači HAZU održana je svečana akademija koju su zajednički organizirali Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Sveučilište u Zagrebu i Institut Rudera Boškovića.

O životu i djelu akademika Supeka govorio je predsjednik HAZU **akademik Zvonko Kusić** koji je istaknuo da je akademik Supek bio karizmatika i svestrana osoba renesansnog tipa koja je ostavila trag na mnogim područjima i obilježila epohu u kojoj je djelovao. Podsjetio je na Supekove zasluge za razvoj moderne fizike i hrvatskog prirodoslovlja u cjelini, na njegovo zalaganje za mir i razoružanje, na njegov književni rad, kao i na njegovo djelovanje kao rektora Sveučilišta u Zagrebu od 1968. do 1972. te predsjednika HAZU od 1991. do 1997. „Bio je jedan od najuglednijih Hrvata uopće, a uz njega su ugled stjecali i Hrvatska i institucije koje je vodio“, dodao je akademik Kusić koji je istaknuo da je akademik Supek kao predsjednik HAZU bio zaslužan za njeno otvaranje javnosti, što je omogućio osnivanjem brojnih znanstvenih vijeća koja okupljaju znanstvenike i stručnjake i izvan Akademije. U njegovo vrijeme osnovan je i Razred za tehničke znanosti. Akademik Kusić spomenuo je i Supekovu aktivnost potkraj života kada je bio kritičan prema globalizaciji i kao vizionar predvidio današnje probleme. „U svim svojim aktivnostima ostavio je dubok trag kojeg možda nismo ni svjesni. Njegovo djelo je veličanstveno i usporedivo sa Strossmayerovim i Akademija je ponosna što je bio njen član i predsjednik“, zaključio je akademik Kusić.

Rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. **Damir Boras** govorio je o akademiku Supeku kao rektoru i reformi Sveučilišta koju je pokrenuo u doba Hrvatskog proljeća s ciljem da se znanost što više koncentrira na Sveučilištu. Istaknuo je njegove težnje da se očuva jedinstvenost Sveučilišta i da se nastava poveže sa znanstvenim istraživanjima. Boras je istaknuo Supekove zasluge za osnutak Interuniverzitetskog centra u Dubrovniku 1971. koji je okupljao preko 200 sveučilišta. Ivan Supek bio je rektor u vrijeme kada je Sveučilište 1969. slavilo 300. godišnjicu osnutka, a Boras je podsjetio na Supekove riječi da je Sveučilište tvrđava nacionalnog dostojanstva i univerzalnog duha. Spomenuo je i njegovu potporu studentskom pravu na štrajk 1971. i studentskim zahtjevima za promjenom deviznog sustava. „Reforma Sveučilišta u Zagrebu i uspostava Hrvatskog sveučilišta koju je rektor Supek počeo 1968. naglo je prekinuta slomom Hrvatskog proljeća 1972., ali unatoč tome tada zasijano sjeme dalo je neke plodove kasnije“, zaključio je Boras.

Ravnatelj Institut Rudera Boškovića dr. sc. **Tome Antičić** održao je izlaganje na temu *Od Supekove vizije do nacionalnog i europskog prioriteta* i za akademika Supeka kazao da je bio vizionar i humanist čvrstih i jasnih stavova, iskrenog optimizma i mladenačke vjere u budućnost. Govoreći o Institutu Rudera Boškovića, Antičić je kazao da ta ustanova postupno nadrašta hrvatske okvire i postaje europski prioritet, a to je obrazložio podatkom da Institut očekuje iz europskih fondova 60 milijuna eura za istraživanja koja će imati utjecaja i na gospodarstvo.

Ciklus tribina za sinergiju sveučilišta i gospodarstva

RAZGOVARALE:
PETRA KRALJEVIĆ I MAJA ŽEPEC

U okviru ciklusa sveučilišne tribine Inovacije i transfer tehnologije – poticaj gospodarskom razvoju Hrvatske, na Zagrebačkom je sveučilištu do sada održano šest tribina, dok je sedma najavljena za 10. lipnja. Tim smo povodom razgovarali sa prof. dr. sc. Miljenkom Šimpragom, prorektorom za inovacije, transfer tehnologije i komunikacije.

Koji je bio motiv pokretanja ciklusa sveučilišne tribine?

Motiv je pokretanja ove tribine dvojak, kriza hrvatskoga gospodarstva i odvojenost sveučilišta od gospodarstva u Republici Hrvatskoj. S obzirom na postojeće stanje i u jednom i u drugom segmentu shvatio sam da hrvatsko gospodarstvo, koje se danas

“

Naši rektori pokušavaju hrvatska sveučilišta učiniti jakim i važnim čimbenikom hrvatskoga društvenoga razvoja

temelji na mikro, malom i srednjem poduzetništvu nema ni materijalnih ni ljudskih resursa za daljnji razvoj, posebice ne za razvoj novih inovativnih proizvoda. Stoga smatramo da se Hrvatska neće izvući iz krize ako se sveučilišta, u kojima je skupljeno golemo znanje, ne stave na raspolaganje gospodarstvu. Ideja je, dakle, da putem ovih tribina spojimo sveučilište i gospodarstvo i da zajednički pokrenemo Hrvatsku kako bi, konačno, BDP dostigao tri posto na godišnjoj razini, što je granica izlaska iz krize, pa da prijedemo u razvojnu fazu, odnosno da nam rast BDP-a bude veći od tri posto na godišnjoj razini.

Hoće li tribina radom nastaviti u sljedećoj akademskoj godini?

Kada smo započeli s tribinama, planirali smo da ćemo tribine održavati svaka 3-4 mjeseca. No već nakon održanih prvih tribina pokazalo se da je tema i problema puno više, i da je zanimanje za održavanje takvih tribina velik. Tako smo od prosinca prošle godine kada smo održali prvu tribinu, do danas održali šest rasprava, a sedmu - *Inovacije u medicini* - planiramo održati 10. lipnja u HAZU-u, u suorganizaciji s njegovim Razredom za medicinske znanosti. To znači da smo u prosjeku imali jednu tribinu mjesečno. I, naravno, postoji interes da se i na jesen održe nove tribine, posebice s Hrvatskom zakladom za znanost radi predstavljanja njihovih inovativnijih projekata.

Kako ocjenjujete doprinose Sveučilišta u Zagrebu novim oblicima suradnje s gospodarstvom?

Nova uprava Sveučilišta u Zagrebu zauzela je stajalište da inovacije zbog potrebe razvoja

Hrvatska se neće izvući iz krize ako se sveučilišta, u kojima je skupljeno golemo znanje, ne stave na raspolaganje gospodarstvu

Miljenko Šimpraga

hrvatskoga gospodarstva postanu treća misija Sveučilišta. Sveučilište se do sada bavilo znanstvenoistraživačkim radom i visokim obrazovanjem. Međutim, upravo je inovativna komponenta ono što karakterizira najrazvijenija sveučilišta u svijetu. Stoga smo vrlo brzo zaključili da zato moramo pokrenuti akademsko poduzetništvo. Tako smo u prosincu prošle godine osnovali prvu *spin-off* tvrtku s Fakultetom kemijskog inženjstva i tehnologije Sveučilišta u Zagrebu.

U međuvremenu nam se javilo još nekoliko dekana sastavnica Sveučilišta s kojima razgovaramo i pripremamo osnivanje još takvih tvrtki. Posebno me veseli osnivanje jedne tvrtke u kojoj bi kao osnivači sudjelovali i studenti, odnosno netom završeni studenti. I treći važan događaj koji ovdje moram istaknuti je i zajednički projekt sa Sveučilištem u Splitu. Riječ je o programu postakadetskoga zapošljavanja. Mi ćemo tijekom ljetnih škola pripremati studente da steknu nova znanja i nove vještine te osigurati određena sredstva kako bi pri završetku studija mogli otvoriti vlastita poduzeća.

Koji rang važnosti nova uprava Sveučilišta daje sektoru za koji ste zaduženi kao prorektor?

Sveučilište u Zagrebu na čelu s novim rektorom profesorom Borasom shvatilo je ovu našu misiju vrlo ozbiljno. To dokazuje i rektorov program u kojem je istaknuo to područje. Zato Sveučilište u Zagrebu, a i Hrvatska, prvi put ima prorektora za to područje. Meni je, moram priznati, pripala ugodna dužnost i čast da budem prvi prorektor za inovacije i tran-

Do sada održane tribine:

- **Od spoznaje do spin-off tvrtke (19. 12. 2014.)**
- **Incubatori i tehnološki parkovi - čimbenici razvoja inovacijskog sustava (19. 2. 2015.)**
- **Kreativnost kao pokretač društva - kreativnost i inovativnost za uspješnije društvo (4. 3. 2015.)**
- **Stručna rasprava "Akademska zajednica i EU fondovi" (16. 4. 2015.)**
- **Inovacije u medicini I. (22. 4. 2015.)**
- **Hrvatska znanost za Hrvatsku (6.5.2015.)**

Tribina Inovacije u medicini II. održat će se 10.6. 2015.

“

Sveučilište se do sada bavilo znanstvenoistraživačkim radom i visokim obrazovanjem. Međutim, upravo je inovativna komponenta ono što karakterizira najrazvijenija sveučilišta u svijetu

sfer tehnologije Sveučilišta u Zagrebu, što je za mene veliki izazov koji me motivira i kojem se veselim. U ovih proteklih šest mjeseci naišao sam na odličnu suradnju kolega iz Uprave Sveučilišta i dekana, s kojima surađujem i razgovaram o mogućim novim projektima. Rezultat te dobre suradnje netom je osnovano Povjerenstvo za inovacije i transfer tehnolo-

gije Sveučilišta u Zagrebu, koje će mi ubuduće pomagati u razvoju tog područja.

Je li na tom planu moguća suradnja svih hrvatskih sveučilišta i imamo li u tome već nekih pozitivnih iskustava?

Apsolutno mislim da je suradnja moguća. Svako je sveučilište do sada već poduzelo neke korake u tom smjeru. Naime, sva sveučilišta imaju svoje urede za transfer tehnologije. Mi u ovom času radimo najviše što možemo i ne usporujemo se s drugim sveučilištima u Hrvatskoj. U svakom slučaju, nudimo im suradnju, ali smo spremni prihvatiti i njihove pozive na suradnju. Tako smo, kako već rekoh, vrlo rado prihvatili suradnju sa Sveučilištem u Splitu. Sinergija svih hrvatskih sveučilišta potrebna je da izvuče iz krize ne samo hrvatsko gospodarstvo nego i cijelo društvo. Nažalost, naše je društvo u krizi, i mislim da naši rektori dobro rade jer pokušavaju hrvatska sveučilišta učiniti jakim i važnim čimbenikom hrvatskoga društvenoga razvoja, bez kojeg ni ova vlada, a ni buduća, neće moći promišljati ni gospodarski ni društveni razvoj.

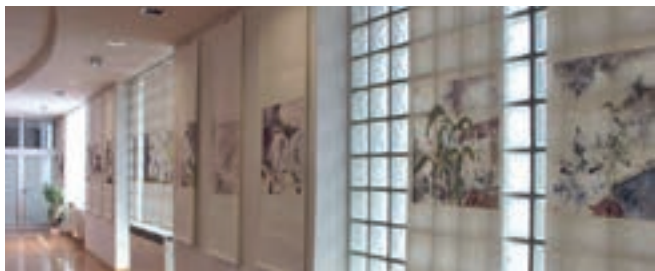
Arapska akademija i Sveučilište u Zagrebu potpisali Sporazum

Predstavnici Arapske akademije za znanost, tehnologiju i pomorski promet, Ismail Abdel Ghaffar, predsjednik Akademije i Alnosy Balbaa, potpredsjednik Akademije, te u ime Veleposlanstva Arapske Republike Egipta u Republici Hrvatskoj, Amin Shaaban, treći tajnik, posjetili su 20. travnja 2015. Sveučilište u Zagrebu.

Damir Boras, rektor Sveučilišta u Zagrebu, prorektor Miloš Judaš i Lidija Kos-Stanišić, dekanica Fakulteta političkih znanosti, s gostima

su razgovarali o interesu za uspostavu suradnje s naglaskom na razmjenu studenata i akademskoga osoblja u svim akademskim područjima, a i o planu uspostave arapskih studija na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Potpisivanjem temeljnog međunarodnog sporazuma predstavnici Arapske akademije i sastavnice Sveučilišta u Zagrebu započeli će razvijati akademsku suradnju u određenim dogovorenim područjima.

4. tjedan kineske kulture otvoren izložbom 'Tragovi tinte'

Otvorenjem izložbe slika „Tragovi tinte“, kineskih slikara Kang Ronga i Zhang Weia, počeo je 4. tjedan kineske kulture u organizaciji Konfucijeva instituta Sveučilišta u Zagrebu.

Neki od dijelova programa bili su predavanje o poslovnom bontonu i etici u Kini na

Ekonomskom fakultetu, predavanje o kineskoj borilačkoj vještini taijiju u Centru za kulturu Trešnjevka, radionice kineskoga slikarstva i kaligrafije za građanstvo u prostorijama Kluba studentskog centra i vikend-radionice kineskoga jezika i kulture za djecu u Konfucijevu institutu.

Kineska vladina komisija za obrazovanje u posjetu Sveučilištu

Sporazum četiriju zagrebačkih fakulteta

U auli Rektorata Sveučilišta u Zagrebu 8. svibnja potpisan je Sporazum o poslovno-tehničkoj suradnji na pokusnim pružnim dionicama na temelju Zakona o sigurnosti i interoperabilnosti željezničkog sustava između Sveučilišta u Zagrebu, Fakulteta prometnih znanosti, Građevinskoga fakulteta, Fakulteta elektrotehnike i računarstva, Fakulteta strojarstva i brodogradnje i HŽ Infrastrukture d. o. o.

Sporazumom se nastavlja međusobna suradnja četiriju fakulteta Sveučilišta u Zagrebu iz tehničkoga područja koja se temelji na *Pismu namjere* što su ga njihovi čelnici i rektor Sveučilišta u Zagrebu potpisali prošle godine u travnju.

Znanstveni simpozij 'Islam i mediji'

U travnju se u Islamskomu centru u Zagrebu i na Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu održavao međunarodni znanstveni simpozij o temi "Islam i mediji" s ciljem propitivanja različitih aspekata iznimno složenih fenomena koji se odnose na tretiranje islama u medijima kao i percepciju uloge medija kod muslimana.

Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, Znanstvenoistraživački institut "Ibn Sina" i Sveučilište u Zagrebu organizirali su ovaj skup imajući u vidu masovnu prisutnost religije u medijima koja sa sobom nosi rizike različitih nerazumijevanja, pogrešnih interpretacija i zloraba ne samo od medijskih kuća nego i od onih koji nastoje ostvariti isključivo vlastite ciljeve. Takvo stanje pridonosi produbljivanju jaza između kultura i civilizacija te potiče negativnu percepciju islama. U cilju sprječavanja tih negativnih pojava nužno je potaknuti procese koji će uključivati edukaciju zaposlenih u medijima i njihovo upoznavanje s izvornim naukom islama, ali i podizanje razine medijske kulture kod samih muslimana te razvijanje kulture unutarmuslimanskoga i dijaloga muslimana s pripadnicima drugih religija.

Dan otvorenih vrata FER-a

U sklopu šestoga Zagrebačkog energetskog tjedna od 11. do 16. svibnja 2015. na FER-u, održao se Dan otvorenih vrata - Energetika na FER-u gdje su, osim zanimljivih predavanja iz različitih područja energetike, posjetitelji mogli razgledati energetske laboratorije, vidjeti prezentacije najnovijih istraživanja koja se provode u suradnji s vrhunskim znanstvenoistraživačkim institucijama iz svijeta, a bio je organiziran i okrugli stol na temu pozitivnih i negativnih utjecaja obnovljivih izvora energije na elektroenergetski sustav.

Memorandum suradnje sa Sveučilištem Macquarie

Profesor James Lee, prorektor za međunarodnu suradnju australskoga Sveučilišta Macquarie, jedinoga sveučilišta u Australiji i na cijeloj južnoj polutki na kojemu se održava nastava iz hrvatskoga jezika i kulture, u travnju je s rektorom Sveučilišta u Zagrebu, Damir Borasom, i prorektorom Milošem Judašom, potpisao Memorandum o sporazumijevanju koji, uz postojeći Ugovor o razmjeni studenata, predviđa širenje suradnje i na mobilnost sveučilišnih nastavnika te istraživačku suradnju.

Centar hrvatskih studija na Sveučilištu Macquarie Hrvatska vlada financijski podupire već od 1998., a u ožujku 2014. potpisan je tripartitni sporazum koji osigurava financiranje za sljedećih pet godina.

Posjeta rektora Kubanskog sveučilišta

Rektor Damir Boras i prorektor Miloš Judaš 23. travnja primili su rektora Sveučilišta u Havani, Gustava Josea Cobreira Suareza, u pratnji kubanskoga veleposlanika Nj. E. Juana Carlosa Marsana Aquilera i Maiky Diaz Perez, treće tajnice Kubanskoga veleposlanstva sa sjedištem u Beču. Povod posjeti bio je razgovor o mogućnostima akademske suradnje Sveučilišta u Zagrebu i najvećega kubanskoga sveučilišta *Universidad de La Habana*.

Predsjednica Republike na donatorskoj večeri

Donatorska večer u organizaciji Sveučilišta u Zagrebu i Nacionalne zaklade za potporu učenikom i studentskom standardu, a pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović, održana je 4. svibnja u Francuskom paviljonu Studentskog centra.

Akadska donatorska

večer upriličila se s ciljem promicanja važnosti potpore učenikom i studentskom standardu u Republici Hrvatskoj, a okupila je predstavnike diplomatskoga zbora, različitih institucija, zaklada i udruga civilnoga društva, gospodarstvenike, predstavnike akademske zajednice i predstavnike medijskih kuća.

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu od 12. do 16. svibnja održao se drugi *Klifest*. Festival nazvan prema grčkoj boginji zaštitnici povijesti, posjetiteljima je približio povijesnu znanost i njezine stvaratelje, nakladničku djelatnost u području historiografije i srodnih znanosti te potaknuo raspravu među povjesničarima o nekim bitnim pitanjima stru-

ke. Uz okrugle stolove, tribine, predavanja knjiga i predavanja, održale su se i radionice, izložba o kulinarnstvu u prošlosti te filmski program.

Proslavljen Dan HAZU

Svečana sjednica u povodu Dana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i dodjela nagrada Hrvatske akademije za 2014. održala se 29. travnja 2015. u atriju palače HAZU.

Za područje društvenih znanosti nagradu je dobio Krešimir Kužić, za područje književnosti Luka Bekavac, za područje prirodnih znanosti i matematike Vladislav Tomišić i Toni Nikolić. Nagradu za područje medicinskih znanosti dobio je Marijan Klarica, za područje

je likovnih umjetnosti Šime Perić, za glazbene umjetnosti nagradu je dobila Ivana Tomić Ferić, a za područje tehničkih znanosti Šime Malenica.

Predstavnik Sveučilišta Thammasat iz Tajlanda 3. travnja posjetili su Sveučilište u Zagrebu

Promoviran 91 specijalist Sveučilišta u Zagrebu

Damir Boras, rektor sveučilišta u Zagrebu, u auli Rektorata krajem travnja je promovirao 91 sveučilišnog specijalista. Riječ je o studentima koji su uspješno završili sveučilišne interdisciplinarnе poslijediplomske specijalističke studije *Ekoinženjerstvo*, *Javna uprava*, *Konferencijsko prevodenje*, *Poslovno upravljanje u graditeljstvu*, *Prava djece*, *Reguliranje tržišta elektroničkih komunikacija* i *Upravljanje gradom*. Svi navedeni studijski programi izvode se u okviru Centra za poslijediplomske studije Sveučilišta u Zagrebu.

Sveučilišni udžbenik JAVNO ZDRAVSTVO Medicinska naklada, Zagreb 2014. uredili: prof. Dinko Puntarić, prof. Darko Ropac i doc. Anamarija Jurčev Savičević

Prvi hrvatski udžbenik iz javnog zdravstva, namijenjen studentima medicine i široj stručnoj javnosti, predstavili su dr. Željka Karin, prof. Rosanda Mulić i recenzent prof. Ivan Zorić te u ime Medicinske naklade Anđa Raič

PIŠE: **MATE TERZE**

Knjiga kreće od pojma i koncepta javnog zdravstva te definicije, ciljeva i novih područja interesa javnog zdravstva, i elaborira mjera zdravlja, te razloge, pokazatelje i postupak ocjene zdravstvenog stanja. Nakon obrade načela, ciljeva, razine i mjera zdravstvene zaštite slijedi ustroj javnog zdravstva u Hrvatskoj. Udžbenik široko elaborira preduvjet javnozdravstvenih aktivnosti i intervencija poput planiranja, ekonomskih aspekta javnog zdravstva te metodama određenih aktivnosti. U logičnom slijedu knjiga nastavlja hrvatskim javnozdravstvenim prioritetima: opisom kardiovaskularnih i zloćudnih i šećerne bolesti, ozljedama i dr. Udžbenik se bavi životnim navikama koje bitno utječu na javnozdravstvene prioritete, poput pušenja, prehrambenih navika, ovisnosti od alkohola, droga itd... Posebna je pažnja posvećena zdravstvenom stanju i zaštiti populacijskih skupina poput dojenčadi i male djece, predškolske i školske djece, reproduktivnog zdravlja žena, majčinstva, invalidnih osoba, osoba starije životne dobi.

Novi javnozdravstveni izazovi

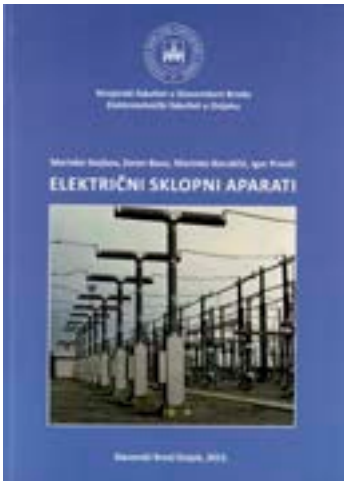
Nasilje, zlostavljanje, pedofilija, mobing, siromaštvo, razne nove ovisnosti, utjecaj okoliša na zdravlje – prvi se put sustavno obrađuju u domaćoj javnozdravstvenoj literaturi. Prikupljanje i praćenje i evaluacija podataka opisano u poglavlju o upravljanju informacijskim sustavima, posebno u kriznim stanjima. Preveniranje suzbijanje i eliminiranje najvažnijih javnozdravstvenih problema u našoj zemlji slijede dva poglavlja o vodećim svjetskim javnozdravstvenim organizacijama i njihovom djelovanju na globalne javnozdravstvene prioritete. Pri kraju knjige opisana

su izvanredna stanja u javnom zdravstvu, ali ne samo u javnom zdravstvu, čega je prirodni „nastavak“ u poglavlju koje slijedi i obrađuje važnost komunikacije, kako bi se izbjegla pojava panike. Na samom kraju obrađeno je pitanje etike u javnom zdravstvu o kojoj se općenito do sada malo govorilo i pisalo, pri čemu je dan i povijesni osvrt. Recenzenti su ocijenili da se radi o izuzetno potrebnom udžbeniku koji će zbog sveobuhvatnosti godinama biti koristan i aktualan.

Širok autorski krug

Udžbenik je napisalo četrdeset petoro stručnjaka iz cijele Hrvatske od kojih veliki broj predaje na sva četiri naša medicinska fakulteta kao i na drugim visokoškolskim ustanovama: Nataša Antoljak, Ivana Brkić Biloš, Milka Brzović, Jasna Čerkez Habek, Katja Čurin, Zijad Duraković, Višnja Fortuna, Inge Heim, Melita Jelavić, Marijana Jergović, Iris Jerončić, Branko Kolarić, Karlo Kožul, Dubravka Kruhek Leontić, Marija Kudumija Slijepčević, Marica Lukić, Dijana Mayer, Alan Medić, Josip Milas, Marica Miletić-Medved, Kornelija Miše, Rosanda Mulić, Sanja Musić Milanović, Maja Miškulin, Tamara Poljičanin, Pero Rizvan, Miroslav Sikora, Senka Samardžić, Maja Silobrić Radić, Nina Smolej Narančić, Ina Stašević, Stipica Šarčević, Mario Šekerija, Aleksandar Šimunović, Zvonimir Šostar, Dinko Štajduhar, Andrea Šupe Parun, Nada Tomasović Mrčela, Spomenka Tomek-Roksandić, Vlasta Vučevac, Arijana Znaor.

Recenzenti prof. Mate Ljubičić i prof. Ivan Zorić ocijenili su da se radi o izuzetno potrebnom udžbeniku koji će zbog sveobuhvatnosti godinama biti koristan i aktualan.

Električni sklopni aparati/
Marinko Stojkov... [et al.].
Slavonski Brod: Strojarski
fakultet.

Arhitektura računala/Mario
Kovač. Zagreb: Fakultet
elektrotehnike i računarstva.

Latinski jezik 1-2: udžbenik
Sveučilišta u Zagrebu/Pavao
Knezović, Šime Demo. Zagreb:
Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski
studiji.

Geologija i istraživanje ležišta
ugljikovodika/Josipa Velić,
Tomislav Malvić, Marko
Cvetković. Zagreb: Rudarsko-
geološko-naftni fakultet.

Medicinska informatika:
kvalifikacije i zanimanja/Diana
Šimić, urednica. Varaždin:
Sveučilište u Zagrebu, Fakultet
organizacije i informatike

Broj sveučilišnih udžbenika hrvatskih autora u odnosu na one prevedene, posljednjih je godina u značajnom porastu. Polazeći od činjenice da je izrada vlastitih udžbenika jedna od osnovnih obaveza i na osobnom karijernom planu sveučilišnog znanstvenika/nastavnika, i na institucionalnom planu pojedinih fakulteta i sveučilišta, i na nacionalnom planu akademske zajednice, činjenica povećanja broja hrvatskih udžbenika sama po sebi je više nego dobra vijest.

No, pritom ne smijemo zanemariti dvoje: prvo, da je taj porast značajnim, ako ne pretežnim dijelom, potaknut tehnološkim pojednostavljivanjem rada kako na autorskom tekstu, tako i u pripremi knjižnog sloga i tiskanja knjiga. Drugo, kudikamo važnije, ne smije se zanemariti činjenica da nemali dio udžbeničke produkcije zaslužuje predikat junk – hrvatski „smeće“. Pritom mislimo na formalne pretpostavke kvalitetne knjige: logičnost i sveobuhvatnost strukture, elementarnu pismenost i pedagošku poticajnost teksta, preglednost sadržaja, iscrpnost literature... i, naravno, okupljanje najboljih nacionalnih snaga kad je o zbornicima udžbeničkih radova riječ. Pritom uopće ne govorimo o znanstvenom meritumu, nego o „pismenosti“ u najširem smislu, tj. o sposobnosti prikaza vlastitoga duhovnog sadržaja.

Zbog toga je izostanak bilo kakve ozbiljne javne kritičke recepcije udžbeničke literature postala prepreka prvoga reda za bilo kakav ozbiljniji kvalitativni iskorak. No, ne fali nam samo kritika, nego i elementarni uvid u cjelinu hrvatske udžbeničke produkcije. Na tom planu Universitas će u sljedećim brojevima napraviti sve da njegovi čitatelji budu upoznati sa svim novim udžbeničkim naslovima.

UNIV

Sveučilišni udžbenici 2015.

PRIREDILA: **MARGITA MIRČETA ZAKARIJA**

Izdavačka djelatnost hrvatskih sveučilišta obuhvaća raznovrsne publikacije: udžbenike, priručnike, časopise, zbornike, brošure itd., u tiskanom ili elektroničkom obliku. Osim što pridonosi razvijanju nastavnih, znanstvenih i obrazovnih djelatnosti svakog sveučilišta, izdavaštvo u određenoj mjeri pruža i uvid u rezultate znanstvenog rada nastavnika. Popis koji slijedi prvenstveno je pregled izdavačke sveučilišne aktivnosti vezane uz udžbeničku literaturu, nipošto pregled cjelokupne izdavačke aktivnosti sveučilišta ili sveučilišnih nastavnika u 2015. godini. Sastavljen je prema podacima iz kataloga Sveučilišne knjižnice u Splitu.

Zrakoplovna prostorna
navigacija/Doris Novak.
Zagreb: Fakultet prometnih
znanosti.

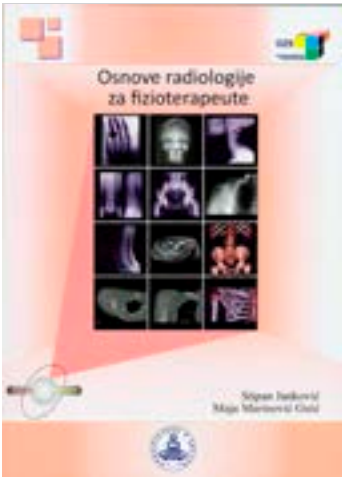
Upravna znanost/Robert
Blažević. Rijeka: Pravni
fakultet.

Sindrom iritabilnog
crijeva: od proljeva do
opstipacije: dijagnostika i
diferencijalna dijagnostika/
Marinko Marušić, Ante
Bilić i suradnici. Klinika
za unutarnje bolesti
Medicinskog fakulteta
Sveučilišta, KB „Sveti Duh“.

Matematika 2: odabrana
poglavlja za primjenu u
prometu/Božidar Ivanković... [et
al.]. Zagreb: Fakultet prometnih
znanosti.

Osnove radiologije: za studente
preddiplomskog sveučilišnog
studija fizioterapije/Stipan
Janković i Maja Marinović Guić.
Split: Sveučilište.

Zajednička povijest hrvatskih
narječja. 2, Morfologija./Iva
Lukežić. Zagreb: Hrvatska
sveučilišna naklada; Rijeka:
Filozofski fakultet; Čavle:
Katedra Čakavskoga sabora
Grobnišćine.

Osnove statistike u
društvenim i obrazovnim
znanostima/Andreja
Bubić. Split: Filozofski
fakultet Sveučilišta.

Sigurnost konstrukcija u
požaru/Bernardin Peroš,
Ivica Boko. Split: Fakultet
građevinarstva, arhitekture i
geodezije.

70. godišnjica Pobjede Saveznika u II Svjetskom ratu

Piše: **Duško Čizmić Marović**

Evo što sam *kao antifašist* u povodu 70 obljetnice oslobođenja Solina lani izgovorio ispred dvaju spomenika - partizanima NOB-a i dragovoljcima Domovinskog rata.

Odajući počast partizanskim borcima za slobodu i pravdu koji su i u povijesti hrvatskog naroda zauvijek osigurali pobjedničko postolje, počast odajemo ne samo onima koji su u tom dalekom ratu pali, nego cijeloj toj generaciji koje više nema.

Stoga je zadnji čas zapitati se kako sačuvati sjećanje, poštovanje i zahvalnost za partizane. U tom cilju sve važnije postaje pitanje **za što** su se partizani borili, a sve manje protiv koga i pod čijim vodstvom su se borili. Sve važnije je isticati da su se partizani borili za nacionalnu slobodu i socijalnu pravdu, a sve manje da su se borili protiv Talijana, Nijemaca, ustaša i četnika... Pod kojim su se zastavama i kojim oružjem vodile ondašnje bitke važno je i dalje. Nema sumnje da je najjače oružje golorukih bila ideologija i osvetnička mržnja prema neprijatelju. Nema sumnje ni da su antifašistički pokret u Hrvatskoj i Jugoslaviji vodili komunisti koji su jedini bili dovoljno organizirani i koji su se jedini borili (i) za društvenu pravdu. Dakle, budalasto je tvrditi da bi i bez Tita bilo današnje slobode. Ali pobjednici su umjesto slobode čuvali vlast, svim vrstama oružja. No herojska djela nikad ne pripadaju jednoj ideologiji, pa kritika komunističke ideologije partizane ne može kompromitirati. A oružju iz II svjetskog rata mjesto je u muzeju i književnosti, a ne u politici. A ondašnjim ideologijama u znanstvenim udžbenicima a ne u vizijama budućnosti. Sloboda nije stranačka prčija. Zato se ne zna je li opasnije kad SDP antifašizam svojata, ili budalastije kad HDZ partizane napada.

A nema ničeg kukavičkijeg od podgriijavanje mržnje na pobijedene: nakon pedestih ustaše se progonilo i proizvodilo radi vlasti a ne radi antifašizma, a danas ih se, umjesto korektne socijalne analize, upotrebljava kao izliku za nedostatak vizije pravednijeg društva. Podjela na ustaše i partizane odavno više nikakve veze s borbom za slobodu i pravdu nema.

*

Odajući počast dragovoljcima Domovinskog rata koji su u povijesti hrvatskog naroda zauvijek osigurali pobjedničko postolje, počast odajemo ne samo onima koji su u tom dalekom ratu pali, nego cijeloj toj generaciji koju je beznađe desetkovalo a kriza zloupotrijebila. Zato je krajnje vrijeme zapitati se kako sačuvati poštovanje i zahvalnost za dragovoljce Domovinskog rata. U tom cilju sve važnije postaje pitanje **za što** su se hrvatski dragovoljci borili, a sve manje protiv koga i pod čijim su se vodstvom borili. Sve važnije je isticati da su se hrvatski dragovoljci borili za nacionalnu slobodu i bolji život svih građana Hrvatske, a sve je manje da su se borili protiv Srba, četnika i bivše JNA. Pod kojim su se zastavama i kojim oružjem vodile ondašnje bitke važno je i dalje. Nema sumnje da je najjače oružje vojno neusporedivo slabijih bila nacionalna ideologija i osvetnička mržnja prema neprijatelju. Nema sumnje da je od '91. do '95. HDZ predvodio borbu za slobodu jer je bio najorganiziraniji i imao najjaču domoljubnu legitimaciju. ...Budalasto je tvrditi da bi i bez Tuđmana bilo hrvatske Države. Ali pobjednička vlast Državu nije gradila nego pljačkala, svim vrstama oružja. No herojska djela nikad ne pripadaju jednoj ideologiji, pa kritika nacionalističke ideologije i u njeno ime izvršene pljačke dragovoljce ne može kompromitirati. A oružju iz Domovinskog rata mjesto je u muzeju i književnosti, a ne u politici. A tadašnjoj ideologiji u znanstvenim udžbenicima a ne u vizijama budućnosti. Sloboda nije stranačka prčija. Zato se ne zna je li opasnije kad HDZ svojata Domovinski rat, ili žalosnije što SDP umjesto alternativnog programa socijalizacije dragovoljaca smatra da je njihova instrumentalizacija od strane HDZ neizbježna. A nema ničeg kukavičkijeg od podgriijavanje mržnje na pobijedene: poratnu omrazu na Srbe širilo se radi pljačke a ne radi hrvatske slobode, a oko čirilice se ratuje u nedostatku vizije boljega društva. Podjela na Hrvate, Srbe i 'jugokomunste' odavno više nikakve veze s borbom za hrvatsku Državu i njenu budućnost nema.

*

Zbog svega ovoga sve mi se manje sviđa ovo naše ime 'antifašisti'. Nadam se doživjeti da se iz imena *udruge antifašističkih boraca za slobodu* izbrise protiv koga ili čega se borilo, a ostane ono za što se borilo i onda, i za što se moramo tući i danas, Sloboda. Vrijednosti antifašizma mogu se očuvati samo ako ih uzdignemo iznad stranačkih podjela, oslobodimo ideoloških ograničenja i očistimo od omraza. Kao hrvatski antifašisti moramo osvijestiti da je za tako nešto glavna odgovornost na nama, a ne na onim drugima...

A kao što je na antifašistima, ako ne žele da se izbrise svaki spomen na partizane, glavna odgovornost da se izide iz hladnoratovskih podjela, tako je glavna odgovornost da prestane pljuvanje po partizanima na dragovoljcima Domovinskog rata. Ako žele da spomenici Domovinskog rata ne dožive sudbinu goru od rušenja – sudbinu zaborava.

Naravno, iste riječi ispod obaju spomenika nisu pokušaj politički nasilnog pomirenja radi uvijek krajnje spornog 'jedinstva', nego obaveza misaone pravde prema svima koji su se žrtvovali za slobodu.

A kao urednik *Universitasa* uz *Dan pobjede* želio sam tri stvari. *Prvo*, podsjetiti da je suvremeni akademski život u Splitu začel upravo zaslugom hrvatskih antifašista u času dok je u Europi još bjesnio rad protiv nacizma. **Damir Šarac** to je napravio precizno i decentno. *Drugo*, pokazati da je jasna predodžba o pravoj naravi fašizma pretpostavka orijentacijske političke znanosti i demokratske prakse. U tu smo se svrhu obratili za pomoć **Dragutinu Laloviću**, sveučilišnom profesor *Povijesti političkih ideja*. I *treće*, što mi se za akademsku zajednicu ovoga časa čini ponajvažnijim, dokazati da je i o 'idejnopolički' najspornijoj temi – najspornijoj i za samog autora! - moguće pisati na razini znanstvenih načela i akademskih vrijednosti. Može li za to biti izazovnijeg dokaza od briljantnog crocquisa *Josipa Broza Tita* iz pera **Ive Banca**, profesora povijesti sa sveučilišta Yale, deklariranog liberala i osvjedočenog antikomunista?"

Ivo Banac: O Josipu Brozu Titu

Tekst Ive Banca prenosimo iz broja 11-14 kulturnog magazina Gordogan Branka Matana, tiskanog u zimu-jesen 2007., novog Gordogana kojeg smatram bez konkurencije najboljim 'društveno-kulturnim' časopisom u suvremenoj Hrvatskoj državi.

Za zemlje bivše Jugoslavije Titovo razdoblje ima posebno značenje, ali Titovo mjesto u europskoj i svjetskoj povijesti nije nezanimljivo ni za druge.

Tito je, u svojim počecima, bio tipični revolucionar s europske i svjetske margine, koji je u lenjinizmu vidio brzi vlak za modernost, odnosno izlazak iz zaostalosti nerazvijenoga seljačkog društva. Socijaldemokratski metalac, dakle pripadnik radničke elite, on je u Oktobarskoj revoluciji vidio sve ono što je Kazantzakis tako lirski opisao u svom romanu Toda Raba. U tomu je bio tipičan i zapravo neinteresantan.

Voljom Moskve, a ne svojom zaslugom, postao je lider staljinizirane Komunističke partije Jugoslavije u njezinu najtragičnijem razdoblju, 1937. godine, nakon što su staljinske čistke pojele čak petoricu njegovih prethodnika i mnoštvo drugih partijskih operativaca. U njegovu djelovanju do početka rata nema nikakvih znatnih posebnosti koje bi

“
Tito je bio jedini
južnoslavenski
političar koji je
znatno nadrastao
domaću scenu

ga izdvajale u plejadi staljinskih čelnika od Piecka i Gottwalda do Blas Roce i Wang Minga.

Tek nakon početka autoriziranog ustanka u okupiranoj Jugoslaviji, nakon Hitlerova napada na SSSR u lipnju 1941., Tito izlazi iz kominternovske anonimnosti i u svojoj osobi ispisuje cijelu povijest komunističkog pokreta u jednoj zemlji. Jer za Jugoslaviju Tito je bio vođa revolucije – jugoslavenski Lenjin, koji je zauzimanjem vlasti u oružanoj borbi, posebno protiv velikosrpskih četnika, često mimo umjerenije strategije Kremlja, obnovio posrnuli južnoslavenski državni projekt, te malu Jugoslaviju gurnuo u centar političke djelatnosti na Balkanu i istočnoj Europi općenito. Njegov je radikalizam predstavljao veliku prepreku za Staljinove strateške planove, što 1948. godine dovodi do izolacije Jugoslavije i sovjetskog pokušaja svrgavanja Titova vodstva. Da bi se odupro takvim pritiscima i u cilju likvidacije svake opozicije Tito je u razdoblju sukoba sa SSSR-om svoj antistaljinizam provodio najradikalnijim staljinskim metodama (konclogor na Golom otoku i niz mobilizacijskih represivnih mjera). U tom je smislu Tito bio i jugoslavenski

uz dan pobjede

Staljin.

Ipak, izolacija Jugoslavije nakon 1948. neminovno je vodila u pokušaje uspostavljanja konstruktivnih odnosa sa zapadnim blokom, ali i u nova isčitavanja marksizma, te do revizije pogleda na ulogu Partije u društvu i vlasti. Šesti kongres KPJ (1952.) nastaviti će žestoku kritiku staljinizma, te će potvrditi ideju radničkog samoupravljanja i redefinirati partiju kao Savez komunista (SKJ). Reformirana partija približit će se Socijalističkoj internacionali, a Jugoslavija – preko državnih ugovora s Grčkom i Turskom – i NATO paktu. Zato se u Titovoj evoluciji anticipira i uloga jugoslavenskog Hruščova.

Nakon Staljinove smrti 1953. godine, kad sovjetski pritisak nije više bio tako intenzivan, olabavila je i Titova želja za jačanjem sustava putem reformi. Već sredinom 1960-ih Jugoslavija ulazi u strukturalnu krizu, koju Tito jaše poput nekog opasnog tigra, ali uvijek polumjerama. Sustav je zapao u stagnaciju i birokratske polureforme, tek kozmetički različite od sovjetskih. Desetljeće 1970-ih koje antiklimatički svršavaju Titovom smrću (1980.), predstavljaju životni vrhunac ne samo jedne osobe nego i jednog projekta – političkog i državnog. Jugoslavensko razdoblje stagnacije je vrijeme u kojemu je Tito igrao ulogu svog jačeg i bezličnijeg rivala – Brežnjeva.

U životu tako raznolikih i utjecajnih ličnosti poput Tita ima mnogo nerazjašnjenoga i mitološkoga. Ima, dakako, i izravnih utjecaja na uže susjedstvo, kao i na globalnu situaciju. Tito je bio jedini južnoslavenski političar koji je znatno nadrastao domaću scenu. U Europi je predstavljao buffer između blokova i primjer lagerskim liderima da mogu zadržati sustav, ali ne moraju služiti Moskvu. Taj je utjecaj bio izuzetno važan u lagerskim pobunama 1950-ih, od berlinskih i poznjanskih ustanaka do Mađarske revolucije.

Za zapadnoeuropske ljevičare, jugoslavenski socijalizam je bio mnogo prihvatljiviji od začahurenog realnog socijalizma sovjetskog bloka, ali i od birokratske socijaldemokracije na domaćem terenu. Za zemlje dekoloniziranog Trećeg svijeta, Titova Jugoslavija je predstavljala mogućnost relevantnosti između blokova; tako će Beograd postati posve logičan centar nesvrstanog pokreta i po mnogočemu usmjeriti „neutralne“ u smjeru važnijem, premda mnogo manje radikalnom, od onoga što su Kinezi predlagali u Bandungu sredinom pedesetih. Zato će utjecaj Josipa Broza Tita u Trećem svijetu nadživjeti njegovu aktualnost na domaćem tlu, te još uvijek predstavljati mogućnost nekog trećeg puta mimo i izvan sadašnjih svjetskih dilema hegemonije i globalizacije, dakaiko, nauštrb pluralizma, jer Tito je prihvaćao liberalizaciju, ali nikad liberalnu i pluralnu demokraciju. Zato je i raspad jednostranačke Jugoslavije također Titovo djelo.

uz dan pobjede

Sedamdeset godina 'ratne' Pedagoške

Mjesec dana prije završetka Drugog svjetskog rata u Splitu je započela s radom prva visokoškolska ustanova

PIŠE: DAMIR ŠARAC

Dok su Europom ljesnile završne operacije Drugoga svjetskog rata, u oslobođenom Splitu je 12. travnja 1945. godine s redovnom nastavom počela Viša pedagoška škola, kasnija Pedagoška akademija, koja slavi sedamdesetu godišnjicu osnivanja. Odluku o osnivanju donijelo je Povjerenstvo prosvjete Predsjedništva ZAVNOH-a, 24. ožujka 1945. godine s ciljem obrazovanja nastavnika za osnovne škole i to je prva novoosnovana visokoškolska ustanova na oslobođenom teritoriju Jugoslavije.

Programska širina Pedagoške akademije

Studij je trajao dvije godine, osim od 1951. do 1961. godine, kada je produljen na tri godine. Sa 12 studijskih grupa bila je osposobljena za obrazovanje cjelokupnog profila nastavnika. Prijelaz na četverogodišnji dodiplomski studij je ostvaren 1978. godine, kada se Pedagoška akademija integrira s Filozofskim fakultetom u Zadru. Godine 1983. prerasta u OOUR Prirodoslovno-matematičkih znanosti i studija odgojnih područja u okviru RO Filozofski fakultet u Zadru. Od 1991. godine djeluje samostalno kao Fakultet prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja u Splitu Sveučilišta u Splitu, a ujedno je i nukleus današnjih Prirodoslovno-matematičkog, Kineziološkog i Filozofskog fakulteta te Umje tričke akademije.

Kao slušači primali su se kandidati s položenim ispitom zrelosti bilo koje potpune srednje škole, a iznimno i učenici koji su pohađali sedmi ili osmi razred gimnazije prije kapitulacije Jugoslavije, a sudjelovali su najmanje dvije godine u Narodnooslobodilačkoj borbi. Za potrebe znanstvenog rada na raspolaganju su joj bile sve mjesne knjižnice, muzeji, arhivi i ostale kulturne institucije. Nastavnike je postavljalo Povjereništvo prosvjete ZAVNOH-a, a rektora, uz potvrdu Povjereništva, birao je profesorski kolegij nastavnika škole. U Višoj pedagoškoj školi u Splitu predavale su se sljedeće grupe predmeta: hrvatski ili srpski jezik s književnošću i povijesti, ruski jezik s književnošću i povijesti, ruski jezik s književnošću i hrvatski ili srpski jezik s književnošću, matematika-fizika, fizika-kemija, zemljopis-povijest, prirodopis-zemljopis, prirodopis-kemija i crtanje s poviješću umjetnosti i matematika. Pomoćni predmeti bili su: pedagogija – teorijska i praktična, psihologija, arheologija, povijest umjetnosti i ruski jezik. Pedagogiju i ruski jezik morao je učiti svaki polaznik, a arheologiju i povijest umjetnosti polaznici humanističkih grupa.

Osnivači - najveći intelektualci toga doba

Prvi rektor Više pedagoške škole u Splitu bio je prof. Jakša Ravlić, a profesori dr. Mihail Abramić, dr. Miljenko Buljan, dr. Cvito Fisković, Antun Hruš, ing. Nikola Jurišić, dr. Marijan Kolerić, Miroslav Kravar, Drago Grdenić, Ante Peruzović, Pavle Rogić, dr. Ivan Supek i dr. Miroslav Zei.

Upis u VPŠ prethodno je oglašen i propagiran u 'Slobodnoj Dalmaciji', te se do polovine ožujka za upis prijavilo 54 kandidata, iako se kasnije, u ljetni semestar te prve školske godine, ukupno upisalo 63 kandidata. Prema pisanju tadašnje 'Slobodne', studenti prve generacije koji su boravili u đačkom domu morali su sa sobom donijeti jastuk s dvije jastučnice, slamaricu, pokrivače, najmanje dvije plahte, pribor za jelo, dva para rublja i najmanje dva para čarapa, što zorno ilustrira ratnu i poratnu neimaštinu u kojoj je obrazovna ustanova započela s radom.

U osnivanju splitske Više pedagoške škole sudjelovali su i neki od najvećih hrvatskih intelektualaca toga doba, od slavnog pjesnika Vladimira Nazora do svjetski poznatog fizičara i humanista dr. Ivana Supeka, kasnijeg rektora Zagrebačkog sveučilišta i predsjednika HAZU, koji je bio među prvim predavačima. Prvi rektor bio je dr. Jakša Ravlić, književni i kulturni povjesničar te potonji predsjednik Matice hrvatske.

Otvaranje ustanove naišlo je na odobravanje građana Splita i Dalmacije, a skladatelj Ivo Tijardović, tadašnji intendant Kazališta narodnog oslobođenja Dalmacije i predsjednik gradske Jedinствene narodnooslobodilačke fronte, izjavio je kako je to početak jednog sveučilišta ili barem fakulteta u Splitu.

Svako društvo ra koji odgovara nj

Ponovno pojavljivanje fašizma u uvjetima globalne krize i dubokog posrtanja europskog projekta moralo bi biti dovoljno snažan izazov koji će napokon prisiliti i liberalizam i republikanizam i socijalizam na punu stvaralačku sintezu svojih najboljih mogućnosti u primjerenom suočavanju s epohalnom zadaćom konstitucije europske demokratske republike

PIŠE:

DRAGUTIN LALOVIĆ

Fašistički vođa i ideolog Benito Mussolini je 1932. pompozno ustvrdio da će Europa u roku od 10 godina biti fašistička i fašistizirana. Tvrdnja se temeljila na uvjerenju da u jeku "velike depresije" (počevši od 1929.) fašizam predstavlja jedini općeprihvatljiv *model za Europu*, jedini razvojni izlaz iz kraha liberalne civilizacije, a ideja korporativne države jedino rješenje za zbiljsko "obuzdavanje" zala kapitalizma, s jedne, i staljinističkog despotizma, s druge strane. U istom duhu, Mussolini samosvjesno u govoru iz 1930. starozavjetno obznanjuje: "Danas potvrđujem da su ideja, doktrina i duh fašizma univerzalni. On je talijanski u svojim pojedinačnim institucijama, ali je univerzalan u duhu; ne može ni biti drugačije, jer je duh univerzalan po samoj svojoj prirodi. Stoga je *moгуće predvidjeti fašističku Europu koja će modelirati svoje institucije na fašističkoj doktrini i praksi*."

Je li to uistinu i danas moguće? Donedavno bi se i sama pomisao na tu mogućnost činila pukom tlapnjom prebujne i bolesne mašte. No, čini se da upravo u znaku takve dileme obilježavamo 70. obljetnicu vojne pobjede nad fašizmom i nacizmom.

Fašizam – precijenjen i podcijenjen

Primjerena spoznaja fašizma kao ideologije, pokreta i poretka načelno moguća ako ga shvatimo krajnje ozbiljno, odbacujući uvriježene predrasude i tvrdokorne samorazumljivosti. Ne nedostaje kritičkih upozorenja da se "pojam 'fašizma' prečesto degradira na borbenu etiketu bez stvarnog analitičkog sadržaja. Nasuprot tome – i s obzirom na prijetnje njegova ponovnog uspona u doba duboke ekonomske krize – *krajnje je vrijeme da se ponovno pokrene ozbiljno fundirano razmatranje kako samog pojma, tako i postojećih teorija fašizma*" (Mathias Wörschung, *Što je to – fašizam?*, 2014).

Smisao se fašizma pogotovo ne može pouzdano razabrati iz njemu suprotstavljene

nog "antifašizma". Samo je u jugoslavenskoj Narodnooslobodilačkoj borbi i plebejskoj revoluciji 1941.-1945. linija razdvajanja i sraza između fašizma i antifašizma mogla biti kristalno jasno sažeta u borbenoj paroli "Smrt fašizmu, sloboda narodu!". Fašizam je tada nedvosmisleno značio "smrt narodu", apsolutnu opreku njegovoj slobodi.

Otada se diskurs o fašizmu prečesto reducirao na puku mrzilačku frazu lije-nog mišljenja i postao analitički neupotrebljiv. Shematski rečeno, pristup fašizmu prečesto oscilira između dvaju ekstrema: ili ga se precjenjuje i vidi posvuda, i tamo gdje ga nema, ili ga se podcjenjuje i ne vidi ni tamo gdje je očito na djelu.

Univerzalna negativna etiketa

Oznake "fašizam" i "fašistoidnost" prečesto se i olako rabe kao etikete, ne samo u novije vrijeme. Na primjer, za denunciranje zala kapitalizma kao takvoga. Fašizam je "plutajući označitelj" kojim se međusobno časte ljuti ideologijski i politički protivnici, liberali na račun socijalista (napose komunisti) i republikanaca, republikanci na račun liberala i socijalista, a komunisti na račun svih ostalih. Kao da im je fašizam minimalna, doduše negativna, zajednička karakteristika. U našim specifičnim uvjetima ta se nepodnošljiva lakoća etiketiranja očituje u izjednačavanju fašizma s ekstremnim hrvatskim i srpskim nacionalizmom, s "ustaštvom"

“

Fašizam nastaje i razvija se unutar liberalne ideologije i društva, a ne protiv njih

i "četništvo" (servilnim slugama talijanskog fašizma). Ustaštvo, primjerice, nije bilo nikakav masovni pokret revolucionarne desnice (što je osnovna značajka fašizma), čak mu je i nacionalizam bio lažan jer je izdao sve bitne nacionalne interese, od državne suverenosti do velikog dijela državnog teritorija. Takvim se gotovo refleksnim izjednačavanjem ne samo spoznajno gubi svaka analitička upotrebljivost pojma "fašizam", nego se i u političkom smislu "fašizam" vidi u svemu i svuda, kako demonski ugrožava sam naš opstanak.

Ali ako fašizam doista nije u svemu i posvuda, to nipošto ne znači da ga uopće nema i da bi nas obziri tzv. političke korektnosti trebali priječiti da očigledne pojavnosti fašizma ne prepoznamo i javno ne imenujemo kao takve, nego da ih eufemistički označujemo kao "ekstremnu desnicu".

Prema opravdanom upozorenju: "...u Europi vlada tabu glede riječi 'fašizam' kada se ona odnosi na današnje političke pojave. Postoji desni ekstremizam, radikalna desnica, desničarski populizam, ali fašizam... ne, to nije to: to ne može biti istina, toga više kod nas nema, mi živimo u demokraciji, molim vas prestanite širiti paniku i vrijeđati ljude!" (Rob Riemen, *Vječiti povrat fašizma*, 2011.)

'Doktrina čiste zlobe'

Veoma je važan uvid da fašizam "ne postoji u singularu", da se dakle ne može ograničiti na "singularnu pojavu talijanske povijesti" (Wörschung), nego samo u pluralu, u mnoštvu povijesnih oblika. Naime, kako ističe Wörschung, svako je društvo razvilo onaj tip fašizma koji je odgovarao njegovom specifičnom nacionalizmu.

Prije nekoliko godina nizozemski kulturalni filozof Rob Riemen dramatično je upozorio na fašizam koji se "vječito vraća", i to tamo gdje ga nipošto ne bismo očekivali, ali pritom nije odolao da sam fenomen reducira na doduše duhovitu ali i očigledno jednostranu formulu. Implicirajući da je svaki teorijski zahtjevniji pristup fašizmu puko in-

Dragutin Lalović je redoviti profesor Fakulteta političkih znanosti u mirovini i bivši glavni i odgovorni urednik „Političke misli“ (2009–2013). S Tomislavom Badovincem uredio je zbornik „Neofašizam: korijeni, sadržaji, oblici“ (Društvo „Povijest izvan mitova“, Zagreb, 2015.).

telektualističko zanovijetanje, budući da je očito da se bit fašizma posve jasno i razgovijetno očituje u njegovim pojavnim oblicima kao "doktrina čiste zlobe". Riemen se poziva na Alberta Camusa i Thomasa Manna koji su "imali potpuno pravo kada su već 1947. ustvrdili da je fašizam politički fenomen koji nije nestao okončanjem rata i koji sada možemo okarakterizirati kao *politizaciju duhovnog sklopa zlobnog čovjeka mase*".

Nacizam i fašizam

Gljučnom epistemologijskom zaprekom primjerenom razumijevanju fašizma smatram toliko uobičajenu ali opasno pogrešnu skupnu sintagmu "naci-fašizam", kojom se izjednačavaju režimi fašizma i nacionalsocijalizma, pri čemu se *nacizam smatra najvišim i dovršenim oblikom istog tipa režima*. Ideologijske i strukturne sličnosti među njima važne su i brojne, ali su razlike odlučujuće. Pritom se ne moramo u potpunosti suglasiti s čuvenim Ecovim stajalištem koji je ustvrdio da je postojao "samo jedan nacizam", da je on u "suštini bio poganski, politeistički i antikršćanski", a da je fašizam mnogolik, od talijanskoga preko frankovskoga do "balkanskih ustaša", s time da u njega ulaze neki prepoznatljivi tipični elementi.

Tek odbacivanje sintagme "naci-fašizam" kao ide-

razvija onaj tip fašizma njegovu nacionalizmu

“

Svaka je suvremena država fašistička kao simbolički pogon za suzbijanje moći suđenja vlastitih građana

ologijske oznake i ratne parole omogućuje uvid da se fašizam ne može svesti na prvu, samouku i nesavršenu verziju totalitarističkog režima nacionalsocijalističkog tipa. Nasuprot tome, *nacionalsocijalizam je samo jedna moguća verzija izvornoga fašizma, nipošto jedina i zacijelo najgora.*

Tu temeljnu razliku obrazložiti ćemo pregnantnim sudom čuvenoga francuskog povjesničara Françoisa Fureta, koji ističe da je **talijanski fašizam bitno različit od njemačkoga nacizma**: “On nema njegov totalitarni kapacitet, on ne uništava državu, nego njome upravlja”; dok je Mussolini ekstremni nacionalist, Hitler je “više od njemačkoga, pa čak i pangermanskog nacionalizma. On je nešto drugo, a ne neprijatelj demokracije ili pače fašist... Za razliku od Mussolinija, on se bori

protiv kršćanstva u ime prirodnog odabiranja. Njegov je naum srušiti svekoliku tradiciju Europe kako bi je zamijenio vladanjem jakih nad slabima. On hoće uništiti demokraciju, ali ne u ime klase, nego u ime rase. Time nacistička ideja kroči izvan granica nacionalizma, pa čak i tako krajnjega kakav je onaj talijanskih fašista.”

Revolucionarno prevladavanje demokracije

Da bi se potpunije predočila priroda dvaju režima, valja upozoriti na temeljnu opću značajku fašističke i nacističke doktrine. U intelektualnoj i političkoj konfiguraciji moderne, obje su političke doktrine *reakcija, negativno je određenje za njih konstitutivno: one su ANTI* – protiv prosvjetiteljstva, individualizma, racionalizma, liberalizma, kapitalizma, komunizma, pacifizma, internacionalizma, parlamentarizma i političkog pluralizma. Štoviše, one su reakcija na cijelu “zapadnu pravnu tradiciju” (Ivan Padjen, 1996).

U tom su određenom smislu obje doktrine bitno srodne i nije pogrešno skupno ih označiti kao fašističke. U srazu s njima “na život i smrt”, antifašizam ostaje trajno ime za samu modernu, kao borba za temeljne individualističke principe i demokratske i pravne vrednote naše zapadne civilizacije.

Ali je problem u tome,

opet na doktrinarnoj razini, što fašizam *stricto sensu* nije naprosto desna konzervativna reakcija *protiv* moderne, poput nacizma, nego je pobuna *unutar* moderne. Temeljna je ambicija fašizma da sebe predstavi revolucionarnom desnicom, štoviše *najrevolucionarnijom političkom doktrinom i masovnim pokretom XX. stoljeća*. Prema Mussoliniju (u govoru iz 1930): fašizam je “*jedina nova stvar koju su prvih trideset godina ovog stoljeća vidjele u političkoj i društvenoj oblasti.*”

Unatoč početnim doktrinarnim lutanjima (1918.-1922.), kada su talijanski fašisti obznanjivali “stoljeće produdemokracije”, a sebe predstavljali kao povijesnog nositelja revolucionarnog prevladavanja demokracije, u zreloj se fazi dovršavanja svog režima fašizam samosvjesno definira kao *viši*

“

‘Mrki pogled’ prijeteće fašizacije traži antifašizam na razini zahtjeva našeg doba

tip demokracije. Fašistička je država, obrazlaže primjerice Alfredo Rocco, (“pravi zakonodavac fašističkog režima”), “pučka država kakva nikad ni jedna nije bila.

To nije demokratska država u starom smislu riječi, jer narodu ne daje suverenost, nego je to *eminentno demokratska država jer usko pristaje uz narod*, jer je stalno u dodiru s njime, jer na tisuću načina prodiere u mase, duhovno ga vodi, osjeća njegove potrebe, oživljuje mu život, koordinira aktivnosti.” Ili Mussolinijevima riječima: “Ako je ikada u povijesti postojao režim demokracije, to jest demokratska država, to je upravo naš”.

Fašizam ugrađen u suvremenu državu

Kada danas razmišljamo o suvremenim mogućnostima fašističkog režima “više demokracije”, s onu stranu liberalne i socijalne demokracije, zapravo se suočavamo s nedoumicom u kojoj bi se mjeri autoritarna država fašističkog tipa (intervencionistička, korporativna i socijalna država) mogla nametnuti kao iznuđeno ili čak privlačno rješenje za akutnu i duboku krizu legitimnosti i djelotvornosti temeljnih institucija suvremene demokracije (parlamentarizma, stranaka, tržišne logike).

Možemo li u povijesnim uvjetima “druge smrti neoliberalizma” (Žižek) i smeđeg vala koji se valja cijelom Europom smatrati iluzornim povijesni scenarij u kojem bi se novo povjerenje u nacionalnu državu moglo izraziti u masovnim pokretima s karizmatiskim liderima koji bi ponudili i proveli autokratsko ukidanje stranaka, parlamentarizma i cijele političke klase kao *conditio sine qua non* nacionalnog spasa i “istinske demokracije”?

Veoma je važno uvidjeti da fašistička epoha nije nestala bez traga, da su neke njezine protuemancipacijske stečevine ugrađene u sam način funkcioniranja svake suvremene države. U tom smislu, ne može se precijeniti važnost uvida T. Meyera da je fašistička invencija “upotrebe osjetila za stjecanje pristanka na nelegitimnu vladavinu” funkcija protudemokratske politike, ne samo totalitarne, u neutralizaciji političke slobode. To “istjerivanje moći suđenja lijepom državom” Meyer smatra “možda najvažnijom transformacijom političkoga u javnom prostoru današnjice, i to bez javne svijesti o gubitku”. U tome veoma preciznom smislu, *svaka je suvremena država fašistička* kao simbolički po-

“

Antifašizam ostaje trajno ime za samu modernu, kao borba za temeljne individualističke principe i demokratske i pravne vrednote naše zapadne civilizacije

gon za suzbijanje moći suđenja vlastitih građana.

Država uzvraća udarac

Fašizam je nužno naličje liberalističkog podcjenjivanja smisla i funkcije političkoga i države. Nasuprot liberalističkoj redukcionističkoj optici prema kojoj je država glavni neprijatelj slobode, a društvo prostor čovjekova samopotvrđivanja kao autonomnog bića, fašizam srlja u oprečnu krajnost i državu smatra najvišim i jedini utjelovljenjem slobode i dostojanstva čovjeka i nacije. Dok je za liberalizam političko sinonim nasilja i obmane, iracionalna borba za moć koja treba biti prevladana racionalnom pravnom regulacijom, dotle je za fašizam političko najviši oblik egzistencije nekog naroda, izraz njegove životne volje za opstankom i kolektivnim identitetom, s onu stranu klasnih, interesnih i kulturnih podjela unutar njega.

Današnja (neo)liberalna *pensée unique*, u svojoj samodopadnoj svjetskoj hegemoniji i zbiljskom protudemokratskom posrtanju, nužno izaziva autoritarni protuval, kojim se država ponovno nudi kao providencijalna moć koja jedina može obespravljen, osiromašene i obeznađene radne mase iščupati iz ralja apstraktne logike profita, eksploatacije i otuđenja. Na liberalistički ideologijski postulat da je Europa kao projekt svodiva na građansko društvo i tržište, što se pokazalo bitno promašenim, novi fašizam i desnica u cjelini nude autoritarnu alternativu “višeg tipa demokracije”, sa spasonosnom funkcijom države i karizmatiskog Vode.

Liberalizam i fašizam

Ne samo što se može s pravom ustvrditi da liberalizam sam generira fun-

damentalizam kao svoju suprotnost, jer liberalizam “nije sam po sebi dovoljno jak kako bi svoje vlastite temeljne vrijednosti spasio od fundamentalističkog napada” (Žižek) nego se može i obrazloženo zastupati još radikalnija i dalekosežnija teza da fašizam nastaje i razvija se unutar liberalne ideologije i društva, a ne protiv njih:

“... Daleko od toga da je antiteza fašizmu, njegovo apsolutno Drugo, liberalni poredak znakovito pridonosi fašizmu... mnogi od najopakijih i najekstremnijih aspekata fašizma, aspekti za koje se uobičajeno smatra da napadaju liberalizam — odbacivanje demokracije; diktatura; napad na racionalizam i znanstvenu objektivnost; propaganda; šovinistički nacionalizam; imperijalistički i rasistički rat — povijesno su nezamislivi izvan liberalnog okvira. Fašizam je ... ekstremni pokušaj rješavanja krize liberalizma, probijanja izvan njezinih aporija, spašavajući buržoaziju od nje same.” (Ishay Landa, 2010.)

Epohalni izazov

Tako je i liberalizam dočekao, kao i njegovi moderni *frères ennemis* republikanizam i socijalizam prije njega, da ga se optuži da se fašističke tendencije razvijaju i u njegovu okrilju. Višestoljetni epohalni sraz modernih političkih doktrina, u bjesomučju međusobnog optuživanja i osporavanja, na povijesnu je scenu sasvim neočekivano izveo fašizam, doktrinu i pokret koji im se svima suprotstavlja, sa svojevremeno mu revolucionarnom ambicijom apsolutizacije političkoga.

Ponovno pojavljivanje fašizma u uvjetima globalne krize i dubokog posrtanja europskog projekta moralo bi biti dovoljno snažan izazov koji će najzad prisiliti i liberalizam i republikanizam i socijalizam na punu stvaralačku sintezu svojih najboljih mogućnosti u primjerenom suočavanju s epohalnom zadaćom konstitucije europske demokratske republike.

Samo bi takva sinteza u revitalizaciji europskog projekta – *pod mrkim pogledom prijeteće fašizacije* – mogla s pravom biti označena kao *antifašizam na razini zahtjeva našeg doba*. Kao i nekad, i danas je antifašizam humanistički i civilizacijski imperativ i naša temeljna politička zadaća kao europskih građana, ili riječima velikog politologa Ivana Prpića “moralni stav svakog pojedinca kako bi sačuval subjektnost vlastite osobe”.

Ljudska priroda i nova epoha
Marija Selak, Naklada Breza, Zagreb, 1982.

EKONOMSKI FAKULTET

Zorana Bačelić, mentor: Srećko Goić; **Ilija Čorić**, mentorica: Đula Borozan; **Alica Grilec Kaurić**, mentorica: Dragana Grubišić; **Ivan Huljak**, mentor: Mario Pečarić; **Ana Kundid**, mentor: Roberto Ercegovic; **Ivana Kursan Milaković**, mentorica: Mirela Mihić; **Marko Miletić**, mentorica: Mira Dimitrić; **Ljiljana Najev Čačija**, mentor: Jurica Pavičić; **Maja Šimić**, mentorica: Ljiljana Vidučić; **Slavko Šodan**, mentorica: Željana Aljinović Barać; **Meri Šuman Tolić**, mentor: Nikša Nikolić.

FAKULTET ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I BRODOGRADNJE

Luka Celent, mentor: Dražen Bajić; **Milan Ćurković**, mentor: Damir Vučina; **Ante Kristić**, mentor: Julije Ožegović; **Goran Majić**, mentor: Marin Despalatović; **Josip Maras**, komentori: Ivica Crnković i Maja Štula; **Petar Matić**, mentor: Ozren Bego; **Tonči**

Modrić, mentor: Slavko Vujević; **Toma Rončević**, mentor: Darko Stipaničev; **Damir Senić**, mentor: Antonio Šarolić; **Maja Škiljo**, mentor: Zoran Blažević; **Petar Šolić**, mentor: Nikola Rožić; **Marko Vukasović**, mentor: Radoslav Pavazza; **Zlatko Živković**, mentor: Antonio Šarolić.

FILOZOFSKI FAKULTET

Ana Penjak, mentorica: Gordana Galić Kakkonen

FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

Ivo Andrić, mentor: Ognjen Bonacci; **Goran Baloević**, mentor: Jure Radnić; **Vladimir Divić**, mentor: Bernardin Peroš; **Bojan Đurin**, mentor: Jure Margeta; **Nikola Grgić**, mentor: Jure Radnić; **Marija Smilović**, mentor: Jure Radnić; **Veljko Srzić**, komentori: Vladimir Cvetković i Roko Andričević.

KINEZILOŠKI FAKULTET

Ivana Čerkez, mentor: Frane Žuvela; **Petra Đapić Caput**, mentor: Saša Krstulović; **Nikša Đurović**, mentor: Nebojša Zagorac; **Josefina Jukić**, mentor: Ratko Katić; **Petra Mandić Jelaska**, mentorica: Đurđica Miletić; **Sanja Milat**, mentor: Ratko Katić; **Mirjana Milić**, mentor: Zoran Grgantov; **Dinko Pivalica**, mentor: Šimun Anđelinović.

KEMIJSKO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

Miće Jakić, mentorica: Nataša Stipanelov Vrandečić; **Anita Rakić**, mentorica: Jelena Perić; **Marin Ugrina**, mentorica: Nediljka Vukojević Medvidović

MEDICINSKI FAKULTET

Ivan Agnić, mentor: Ivica Grković; **Ivan Bagarić**, mentor: Reuben Eldar; **Adriana Banožić**, mentor: Damir Sapunar; **Željana Bašić**, **Kristijan Bečić**, mentorica: Marija Definis-Gojanović; **Matija Borić**, mentorica: Livia Puljak; **Livia Cigić**, komentori: Dolores Biočina Lukenda i Miroslav Šimunić; **Ana Čarić**, mentorica: Katarina Vukojević; **Varja Đogaš**, mentorica: Ana Jerončić; **Božena Ivančev**, komentori: Mladen Carev i Renata Pecotić; **Danica Jakovčević**, mentorica: Jasminka Jakić-Razumović; **Antonia Jeličić Kadić**, mentorica: Livia Puljak; **Iris Jerončić Tomić**, mentor: Ozren Polašek; **Dubravka Kalinić**, komentori: Goran Dodig i Ivančica Delaš; **Vanja Kaliterna**, mentorica: Ivana Goić-Barišić; **Darko Kero**, mentorica: Mirna Saraga-Babić; **Miloš Lalovac**, mentorica: Dušanka Martinović Kaliterna; **Bernarda Lozić**, komentori: Vjakoslav Krželj i Tatijana Zemunik; **Bruno Lukšić**, mentor: Ivo Jurić; **Ivana Lukšić**, mentorica: Rosanda Mulić; **Dennis James Madden**, mentor: Željko Dujić; **Vjera Marinov**, komentori: Nenad Karanović i Maja Valić; **Nataša Mrduljaš Đujić**, mentor: Igor Švab; **Ivana Pavlinac Dodig**, mentorica: Maja Valić; **Dijana Perković**, mentorica: Dušanka Martinović Kaliterna; **Branka Petrić Miše**, mentor: Eduard Vrdoljak; **Velibor Puzović**, mentorica: Jasminka Jakić-Razumović; **Katarina Šiško Kraljević**, mentorica: Volga Punda Polić; **Robert Tafra**, mentorica: Mirna Saraga Babić; **Davor Todorić**, mentor: Ivo Jurić; **Ivan Utrobičić**, mentor: Janoš Terzić; **Zoran Vučinović**, mentor: Darko Duplančić.

SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STUDIJE MORA

Marija Crnčević, mentorica: Melita Peharda Uljević; **Željana Đodo**, mentor: Jakov Dulčić; **Ivana Onofri**, mentor: Davor Lučić.

UMJETNIČKA AKADEMIJA

Vladan Vuletin, mentor: Nikola Buble

Svečano prisežem da ću biti vjerna/
vjeran načelima znanstvenog
istraživanja i boriti se za znanstvenu
istinu, te da ću se u primjeni
znanstvenih istraživanja voditi
dobrobiti svoje domovine, svoga
naroda i cijelog čovječanstva

BIOETIKA KAO ORIJENTACIJA

Integrativna bioetika – znak i akter prijeloma epohe

PIŠE:
PROF. DR. SC. ANTE ČOVIĆ,
PREDSJEDNIK
ORGANIZACIJSKOG ODBORA
LOŠINJSKIH DANA BIOETIKE

Bioetika je mnogo više od nove znanstvene ili akademske discipline, ona je postala »znakom vremena«, i to posebnim znakom koji obilježava prelamanje epohe svjetske povijesti. I više od toga, postala je akterom procesa u kojima se okončava novi vijek kao doba znanstveno-tehničke civilizacije i počinje nova epohe. No, da bi postala znakom i akterom nastajanja nove epohe u povijesti svijeta, bioetika je i sama morala proći intenzivnu razvojnu preobrazbu od stadija »nove medicinske etike« do stadija »integrativne bioetike« kao orijentacijske znanosti u kojoj će se artikulirati nova paradigma znanja. Epohe se, naime, ne zasnivaju na velikim događajima nego na idejama i tipovima znanja.

Europeizacija bioetike

To je civilizacijski okvir u kojem treba procjenjivati povijesnu važnost i duhovni doprinos znanstveno-kulturne manifestacije Lošinjski dani bioetike u prvom desetljeću njenog postojanja. Upravo u tom desetljeću odvijala su se i prepletala dva komplementarna idejna procesa od ključne važnosti za duhovno zasnivanje nove epohe: izgrađivanje koncepta integrativne bioetike; programsko osmišljavanje (»europeizacija bioetike«) i stvarno etabliranje europske bioetike. U sintezi tih procesa nastala je integrativna bioetika kao izvorni i zasnivajući koncept europske bioetike. U istom je desetljeću europska bioetika, otkrićem protobioetičara Fritza Jahra, dobila i polazišnu točku vlastite tradi-

cije. U otvoreni prostor nove tradicije ugrađeno je i potterovsko nasljeđe, koje je bioetički redukcionizam u međuvremenu u bitnome obvezirao.

Hrvatska kao središte europske bioetike

Doprinos Lošinjskih dana bioetike u osmišljavanju tradicijskog niza *Jahr – Potter – integrativna bioetika* nedvojben je i očigledan, dok prave razmjere ukupnog doprinosa Lošinjskih dana bioetike u prijelomnom desetljeću povijesti bioetike, koje je bioetiku učinilo »znakom i 14 akterom« prijelomnog vremena u povijesti svijeta, tek treba istražiti. Lošinjski dani bioetike u sinergiji s Riječkim danima bioetike, Bioetičkim forumom za jugoistočnu Europu, razvijenom međunarodnom suradnjom, izgrađenim bioetičkim institucijama, bogatom publicistikom te brojnim bioetičkim projektima učinili su Hrvatsku geografskim i duhovnim središtem europske bioetike i mjestom razvojnih pomaka globalno-svjetske bioetike. Europska i globalna relevantnost navedenih događanja i institucija proizlazi iz njihove prožetosti idejom integrativne bioetike i njihove uloge u razvijanju i širenju tog inovativnog koncepta.

Znanstveni centar izvrsnosti

Na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, ministar znanosti obrazovanja i sporta Republike Hrvatske proglasio je 10. studenoga 2014. Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku jednim od sedam takvih centara u Republici Hrvatskoj. Time je svim sudionicima u projektu razvijanja i institucionaliziranja ideje integrativne bioetike s mjerodavnog mjesta odano vrhunsko priznanje koje dimenzionira zakonska definicija: »Znanstveni centar izvrsnosti je znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline« (čl. 29., st. 1. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju). Činjenica pak da je Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku postao suorganizatorom Lošinjskih dana bioetike nosi posebnu poruku.

U proteklih četrnaest godina Lošinjski dani bioetike izrasli su u najznačajniju bioetičku konferenciju u ovom dijelu Europe koja je odigrala ključnu ulogu u razvoju bioetike u Hrvatskoj i jugoistočnoj Europi, te umrežavanju hrvatskih i jugoistočno-europskih bioetičara s kolegama iz drugih dijelova Europe i svijeta, uvelike pridonoseći nastanku i etabliranju inovativnog koncepta integrativne bioetike.

Hrvatsko filozofsko i Hrvatsko bioetičko društvo s Gradom Malim Lošinjem, 17. - 20. svibnja organizirali su četrnaestu po redu međunarodnu znanstveno-kulturnu manifestaciju *Lošinjski dani bioetike*. Suorganizator Dana ove je godine bio *Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku*, a pokrovitelj Primorsko-goranskog županijskog Upravitelja Dana dosad je sudjelovalo cca 500 znanstvenika iz tridesetak zemalja Europe, Sjeverne Amerike i Azije, te više od 200 studenata iz Hrvatske i susjednih zemalja. Samo ove godine sudjelovalo je oko 200 znanstvenika i studenata iz 12 zemalja - Albanije, Bosne i Hercegovine, Francuske, Hrvatske, Italije, Irana, Litve, Makedonije, Njemačke, Slovačke, Slovenije i Srbije.

Integrativna bioetika i nova epohe

Na Međunarodnom simpoziju *Integrativna bioetika i nova epohe* izlagalo je šezdesetak znanstvenika različitih profila, od filozofije, sociologije i teologije do medicine, molekularne biologije i okolišnih znanosti. Plenarna izlaganja bila su posvećena etičkim dilemama povezanim s novim probojima u polju znanosti i tehnologije. Slovenski politolog i neuroetičar **Toni Pustovrh** (Fakultet za društvene znanosti Sveučilišta u Ljubljani) govorio je o problematiki kognitivnog po-

14. LOŠINJSKI DANI BIOETIKE

Mali Lošinj, 2015

14th LOŠINJ DAYS OF BIOETHICS

boljšanja čovjeka, a talijanski filozof i bioetičar Ivo Silvestro (Sveučilište u Milanu) predavao je o dilemama vezanim uz patentiranje ljudske DNK. U sekcijском dijelu simpozija raspravljen je širok spektar tema, od pitanja iz kliničke medicinske prakse do globalno-ekoloških problema.

Scenariji budućnosti

Ovogodišnja, jedanaesta Studentska bioetička radionica *Scenariji budućnosti*, organizirana je u suradnji s Udruženjem studenata filozofije i Odsjekom za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a bila je posvećena problematiki budućnosti u kontekstu bioetičkih rasprava. Naime, budućnosna orijentacija čovjeka nije samo ontološko, antropološko i političko, nego i etičko pitanje, posebice u kontekstu ubrzanog razvoja znanosti i tehnologije, a potreba za promišljanjem budućnosti znači ne samo afirmaciju imaginacije kao podloge ljudskih teorijskih, praktičkih i poetičkih nastojanja, nego zahtijeva i novovrtnu etičku refleksiju. U radu studentske radionice sudjelovalo je šezdesetak studenata filozofije, sociologije, teologije, ekonomije, prava, politologije, medicine, agronomije, biologije, geologije, pedagogije, etnologije i kulturne antropologije, komparativne književnosti, arheologije, informacijskih znanosti, psihologije, po-

vijesti te lingvističkih grupa (opća lingvistika, klasična filologija, anglistika, romanistika, germanistika, kroatistika, turkologija) sa sveučilišta u Zagrebu, Rijeci, Osijeku, Beogradu i Sarajevu.

Bioetika u izvanrednim situacijama

Okrugli stol *Bioetika u izvanrednim situacijama* potaknut je prošlogodišnjim poplavama u regiji te nedavnim terorističkim napadima u Europi i prirodnim katastrofama u svijetu. Intencija je bila u pluriperspektivnom bioetičkom horizontu razmotriti problematika djelovanja u izvanrednim situacijama, imajući u vidu njezine etičke,

socijalne, političke i medijske, kao i medicinske i ekološke aspekte. Učestalost kriza i katastrofa različitih tipova, te nezadovoljavajuće normiranje djelovanja u takvim situacijama, inicirali su nastanak posebnog polja diskusije unutar bioetike, tzv. "disaster bioethics" ("bioetika katastrofa"), što je također izazvalo pažnju ovog Okruglog stola. Nakon tri uvodna izlaganja o bioetici u izvanrednim situacijama, u diskusiji je otvoren dijalog na principima interdisciplinarnosti i pluriperspektivnosti.

Bioetički café Ekologija i aktivizam

I ove je godine u okviru *Lošinjskih dana bioetike* upriličen *Bioetički café*, događanje kojim se bioetika povezuje s temama i pristupima važnima za pluriperspektivnu koncepciju, ali su u glavnoj struji svjetskih bioetičkih rasprava neopravdano marginalizirani. Ovogodišnji *Bioetički café* organiziran u suradnji sa Zelenom akcijom i zagrebačkim uredom Zaklade Heinrich Böll, bio je posvećen temi *Ekologija i aktivizam*. Povod bila je 25. obljetnica Zelene akcije, najstarije i najaktivnije ekološke organizacije u Hrvatskoj. Gosti *Bioetičkog caféa* bili su su Bernard Ivčić, predsjednik Zelene akcije, i Vedran Horvat, voditelj zagrebačkog ureda Zaklade Heinrich Böll, a moderator Hrvoje Jurić.

“
Budućnosna orijentacija čovjeka nije samo ontološko, antropološko i političko, nego i etičko pitanje, posebice u kontekstu ubrzanog razvoja znanosti i tehnologije

IJSKA ZNANOST

14. Lošinjski dani bioetike obuhvaćaju:

- Međunarodni simpozij *Integrativna bioetika i nova epoha*,
- Studentsku bioetičku radionicu *Scenariji budućnosti*,
- Okrugli stol o temi *Bioetika u izvanrednim situacijama*,
- Predstavljanje recentnih bioetičkih izdanja,
- *Bioetički café* s temom *“Ekologija i aktivizam”* (povodom 25. obljetnice Zelene akcije).

Recentna bioetička izdanja predstavljena na Danima

Luka Perušić, Suzana Krčmarek (ur.):

Bioetika i seksualnost

Ivica Kelam: *Genetički modificirani usjevi kao bioetički problem*

Ivan Cifrić: *Ekologija vremena i kultura zidova*

Dražen Gorjanski: *Reforma zdravstva: priručnik za neznalice, političare i ministre*

Hajrija Mujović-Zornić (ur.): *Ljudska prava i vrednosti u biomedicini: aspekt odlučivanja u zdravstvu*

Bardhyl Ćipi: Bioetika u Albaniji danas

Bardhyl Ćipi, Spiro Ćipi Priručnik forenzičke medicine

Darko Tomašević, Zorica Maros (ur.): *Teološke tribine*

2014. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu

Ajnija Omanić (ur.): Zdravstvo u opkoljenom Sarajevu 1992–1995: dokumenti, arhiv, sjećanja

Sandra Radenović, Vida Jeremić (ur.): *Sport, medicina, bioetika*

Ivana Zagorac (ur.): *O sportu drugačije: humanistički aspekti sporta*

Vlado Jukić: *Hrvatska psihijatrijska publicistika*

Bioetika u časopisima: *Acta medico-historica Adriatica* (Rijeka), *Diacovensia* (Đakovo), *Ekonomika i ekohistorija* (Zagreb), *Holon* (Zagreb), *Jahr* (Rijeka), *Nova Prisutnost* (Zagreb), *Socijalna ekologija* (Zagreb), *The Holistic Approach to Environment* (Zagreb), *Tvrđa* (Zagreb), *Znakovi vremena* (Sarajevo)

Predstavljajući: Ivan Bauernfreund, Tomislav Krznar, Ivan Markešić, Lidija Gajski, Hrvoje Jurić, Orhan Jašić, Fahrudin Kulenović, Nikolina Iris Filipović

O bioetici katastrofe u Splitu

Splitski okrugli stol *Bioetika u izvanrednim situacijama* održan ovoga mjeseca potaknut je prošlogodišnjim poplavama u regiji te nedavnim terorističkim napadima u Europi i prirodnim katastrofama u svijetu. Intencija je bila u pluriperspektivnom bioetičkom horizontu razmotriti problematika djelovanja u izvanrednim situacijama, imajući u vidu njezine etičke, socijalne, političke i medijske, kao i medicinske i ekološke aspekte. Učestalost kriza i katastrofa različitih tipova, te nezadovoljavajuće normiranje djelovanja u takvim situacijama, inicirali su nastanak posebnog polja diskusije unutar bioetike, tzv. “disaster bioethics” (“bioetika katastrofa”), što je također izazvalo pažnju ovog Okruglog stola. Nakon tri uvodna izlaganja o bioetici u izvanrednim situacijama, u diskusiji je otvoren dijalog na principima interdisciplinarnosti i pluriperspektivnosti. Učestalost kriza i katastrofa različitih tipova, te nezadovoljavajuće normiranje djelovanja u takvim situacijama, inicirali su nastanak posebnog polja diskusije unutar bioetike, tzv. “disaster bioethics” (“bioetika katastrofa”), što je također izazvalo pažnju ovog Okruglog stola. Nakon tri uvodna izlaganja o bioetici u izvanrednim situacijama, u diskusiji je otvoren dijalog na principima interdisciplinarnosti i pluriperspektivnosti.

Ljudska priroda i nova epoha

Marija Selak, Naklada Breza, Zagreb, 2013.

PIŠE: HRVOJE JURIC

Marija Selak problematizira proces „prelamanja“ svjetsko-povijesnih epoha koji se u suvremenim prilikama prvi put odvija pod vidom otvorene mogućnosti „prijeloma“ unutar ljudske prirode. Naime, napredak tehnike i shvaćanje znanja kao moći omogućilo je čovjeku mijenjanje vlastite prirode. U tom smislu, knjiga reaktualizira pitanja o biti ljudske prirode i biti tehnike, te se uključuje u suvremenu raspravu o uporabi tehnološko-znanosti u svrhu nadilaženja ljudskih bioloških ograničenja. Navođenjem drugačijih polazišta koja u postupku stvaranja orijentacijskog znanja uvažavaju znanstvene, ali i ne-znanstvene perspektive, autorica nudi alternativu redukcionističkom pristupu svijetu i čovjeku, te time inaugurira pitanje o nastupanju *nove epohe* u kojoj bi temeljni elementi bili drugačije strukturirani.

Znanje: moć ili odgovornost?

Knjiga se sastoji od dviju većih cjelina. U prvoj se postavlja pitanje o biti ljudske prirode u sklopu čega je izloženo razumijevanje ideje ljudske prirode kroz povijest i njezino artikuliranje unutar filozofijske antropologije. U nastavku se izlažu interpretaciji čovjeka kao manjkavog bića, pri čemu je posebna pažnja posvećena shvaćanjima čovjeka kao manjkavog bića u Herderovoj, Gehlenovoj i Frommovoju filozofiji. Taj dio istraživanja stvorio je pretpostavke za razumijevanje moderne tehnike kao pokušaja kompenzacije biološke manjkavosti čovjeka, nakon čega su sagrađeni suvremeni pokušaji samoprekoračenja čovjeka u biološkom smislu, odnosno ideja biomedicinskog poboljšanja čovjeka. U *drugoju cjelini*, na pretpostavci mogućnosti tehnološko-znanstvenog „dovršenja“ čovjeka, otvoreno je pitanje procesa prelamanja svjetsko-povijesnih epoha u kojem su uočena dva moguća ishoda: zasnivanje nove epohe unutar ljudske povijesti ili objavljivanje „kraja ljudske povijesti“ te zasnivanje „transpovijesti“ i ulazak u „transhumanu dobu“. U sklopu istraživanja smjene epoha uspostavljen je odnos između promišljanja povijesti i razumijevanja ljudske prirode te je ustanovljen pojam *epohe* kao etape svjetsko-povijesnog razvoja, koja se zasniva na dominantnom tipu znanja. U tom je smislu, u suvremenoj svijet-

Nagrađena knjiga Marije Selak nudi alternativu redukcionističkom pristupu svijetu i čovjeku, te time inaugurira pitanje o nastupanju nove epohe u kojoj bi temeljni elementi bili drukčije strukturirani.

sko-povijesnoj situaciji uočeno suprotstavljanje dvaju paradigmi znanja, shvaćanje znanja kao moći i shvaćanje znanja kao odgovornosti.

O pojmu ‘svijeta’

Time su stvorene pretpostavke za analizu duhovne situacije vremena te je zaključeno da je novu epohu u filozofijskom pogledu potrebno zasnovati na obuhvatnom poimanju *svijeta*. S obrazloženjem da je pojam svijeta u povijesti filozofijskog mišljenja znatno manje zastupljen od pojma bitka, autorica je istraživački rekonstruirala kategoriju svijeta te je povezala s metodološkim postavkama inovativnog koncepta „integrativne bioetike“. S tako izgrađene pozicije autorica je zaključno naznačila put rješavanja dileme koja je odredila duhovnu situaciju

bez kojih je nezamisliva suvremena rasprava o problematici tehnike (primjerice, Berdjajev i Heidegger), kroz analizu recentnih rasprava o biotehnoškoj „poboljšanju čovjeka“ koje se vode pod egidom „transhumanizma“ (Bostrom, Savulescu i drugi), spoznavanjem na autore koji su važni za utemeljenje bioetičkoga diskursa (kao što je Jonas), ali i one autore koji predstavljaju poticaj za promišljanje bioetičke problematike u ključu filozofije povijesti (Löwith, Kangerga, Petrović).

Bioetika i filozofija

Važnost problematike kojoj je posvećena knjiga *Ljudska priroda i nova epoha*, a time i same knjige, iskazuje se ponajprije na dvije razine. Kao prvo, u knjizi se radi o ključnim problemima suvremenoga svijeta koji se artikuliraju kroz bioetičke rasprave, čemu autorica pristupa, s jedne strane, osvrćući se na recentne spoznaje u tom području, a s druge strane, koristeći produbljenu filozofijsku refleksiju. Kao drugo, knjiga umnogome pridonosi tendencijama i intencijama koje se mogu nazvati „pofljozofijom“ (što podrazumijeva aktiviranje potencijala, prije svega eu-

ro-kontinentalne, etičke, odnosno filozofijske misli u bioetičkim okvirima), te „bioeticizacijom filozofije“ (što podrazumijeva bioetičko čitanje pojedinih važnih autorita i djela filozofijske tradicije u cilju pronalaženja uporišta za uspostavljanje i razvijanje dijaloga između bioetike i filozofije, te poticaja za njihovo zajedničko promišljanje bioetičkih problema).

U oba aspekta može se, bez ikakve sumnje, konstatirati da je knjiga *Ljudska priroda i nova epoha* – originalno djelo, te da će uvelike unaprijediti filozofijske i bioetičke rasprave u Hrvatskoj i jugoistočnoj Europi. Štoviše, može se konstatirati da dosad nismo imali neko djelo koje bi po svome opsegu i dosegu bilo usporedivo s *Ljudskom pri-*

Marija Selak

rodom i novom epohom, pa se zaključak o originalnosti ove knjige može s razlogom proširiti i u zaključak o njezinu *pionirskom karakteru*. Naime, usprkos dugoj i intenzivnoj bioetičkoj raspravi u Hrvatskoj i jugoistočnoj Europi, dosad se nije moglo pronaći neko djelo koje bi sadržavalo toliko sustavnog fundiranja bioetičkih tema u filozofijskim konceptima i teorijama, i toliko sustavnog „privedenja“ filozofa i filozofije u bioetičke diskusije.

Integrativistički pristup

No, istodobno – iako zahvaća u dubinske slojeve filozofije i povijesti filozofije, te o pojedinim pitanjima raspravlja na visoko-spekulativnoj razini – autorica tu problematiku ne čini ni izgubljenom za sadašnji trenutak, ni nerazumljivom, ni odbojnom, ni dosadnom. Upravo suprotno, knjiga je krajnje zanimljiva i krajnje aktualna, što je potencirano jasnim i razgovijetnim stilom, a njezina struktura i pristup uspjevaju iznimno zahtjevnju problematiku približiti i onim čitateljima koji nisu upoznati sa svim onim konceptima, teorijama i raspravama u podlozi ovog rada. Na prvi pogled, autorica spajane spojivo: najstarije i najnovije, antiku i postmodernu, pojam bitka i genetiku, pojam svijeta i eugeniku, metafiziku i feminizam, marksizam i transhumanizam, i tako dalje. Ali to uvijek čini s dobrim razlozima, te koherentno i konzistentno. Dakle, nipošto se ne radi o nekakvom kolažističkom „svažarenju“, niti o rasprodaji znanstvene skrupuloznosti zarad filozofske dosjetljivosti, nego o osmišljenom i promišljenom integrativističkom (interdisciplinarnom i pluriperspektivnom) pristupu, čiji je potencijal ovdje izvanredno iskorišten.

Zaključno, knjiga *Ljudska priroda i nova epoha* jedno je od najzanimljivijih i najvrednijih filozofijskih djela koja su na hrvatskome jeziku objavljena u posljednjih nekoliko godina, kojim je autorica opravdala svoj status jedne od najperspektivnijih filozofkinja i znanstvenica mlade generacije u Hrvatskoj.

zadar

Ritam kulturizma 2015.

Šestu godinu zaredom studenti Odjela za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru organizirali su projekt *Ritam kulturizma* koji se ove godine održao sredinom svibnja na temu *Lajkam Zadar*. Projekt je uključio zanimljiva predavanja o medijima i njihov utjecaju na društvo, okrugli stol o utjecaju društvenih mreža na mlade, raspravu *Kakomedijski utječu na razvoj zadarskog kulturizma*, Case study competition, sajam starih zanata i autohtone gastrokulture ponude, snimanje filma o projektu i njegovo prikazivanje. U sklopu projekta organizirana je humanitarna akcija gdje su se od prodaje logomajica i karata za a cappella večer u sv. Donatusku

pljali novci za socijalnu samoposlužu sv. Frane. Tim povodom uručene su potrebne stvari i namirnice koje su se kupile od prikupljenih sredstava. Inicijativu za otvorenje prve zadarske socijalne samoposluže pokrenuo je bračni par Igor i Tanja Blaslov, a sama ideja o otvorenju otvorila im je sva vrata na koja su pokušali i objeručke prihvaćena od nadležnih institucija i građana koji nastoje pomoći u punjenju polica samoposluže. Nositelji ove hvalevrijedne akcije Ivana Matešić, Lucija Zorić, Nevla Dadić, Ana Šarić, Filip Panza, Sara Vargović, Ivana Sajko i Anamaria Galović pokazali su da nije važno koliko se daje, nego da se daje od srca, a svaka pomoć potrebitima je dobrodošla.

Christian Fuchs o političkoj ekonomiji društvenih medija

Jedan od vodećih sociologa medija u Europi i svijetu, Christian Fuchs, održao je početkom svibnja predavanje „Kultura i ekonomija u doba društvenih medija“ u zgradi Rektorata sveučilišta u Zadru. Bavio se ulogom društvenih medija u suvreme-

nom društvu kroz perspektive istaknutih kritičkih teoretičara, a naglasio je političku ekonomiju društvenih medija kako bi se ukazalo na različite dimenzije potrošačkog kapitalizma unutar kojih se odvijaju svakodnevni komunikacijski obrasci.

Štefan Štivičić predsjednik Studentskog zbora

U ponedjeljak, 18. svibnja u Svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru održana je konstitutivna sjednica Studentskog zbora Sveučilišta u Zadru izabranog za mandatno razdoblje 2014./2015. i 2015./2016. koju je predvodio rektor Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. dr. h. c. Ante Uglešić. Na konstitutivnoj sjed-

nici, osim konstituiranja novog Saziva, izabran je predsjednik Studentskog zbora, Štefan Štivičić, student diplomskog studija na Odjelu za povijest. Za zamjenicu predsjednika Studentskog zbora izabrana je Anabela Memišević, studentica diplomskog studija na Odjelu za turizam i komunikacijske znanosti.

Gostovanje spisateljice Marine Torossi Tevini

Na Odjelu za talijanistiku, u sklopu kolegija Književnost, rod, prijevod, 20. svibnja je gostovala nagrađivana tršćanska spisateljica Marina Torossi Tevini, autorica pjesničkih zbirki *Žene bez lica* (1991.) i *Jednorog* (1997.) kao i proznih djela *Ekološki muškarac* (1994.), *Najbolji od nemogućih svjetova* (2002.), *Nebo nad Provansom* (2004.), *Putovanja u dvoje po Europi* (2008.), *Plave riječi* (2012.) te *Riječi i Zapad* (2012.). Njezina najnovija knjiga *Putovi Europe* (2015.) sadrži dvadeset žanrovski hibridnih tekstova koji su dijelom utopisi, a dijelom eseji zapitani nad metaforički shvaćenim putanjama kojima se kreću društvene i kulturne tendencije suvremene Europe.

Marina Torossi Tevini.

Povijest na manje konvencionalan način u Dubrovniku

PIŠE: DR. SC. LOVRO KUNČEVIĆ

U jesen 2015. godine na Sveučilištu u Dubrovniku s izvođenjem počinje novi preddiplomski trogodišnji studij Povijest Jadrana i Mediterana. Nositelj studijskog programa je Sveučilište u Dubrovniku, a suradna ustanova je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Program studija inovativan je na nekoliko načina. Njegova prva specifičnost je naglasak na predmodernom razdoblju. Iako sadrži kolegije koji se bave antičkom i modernom poviješću, težište nastave leži na području srednjeg i ranog novog vijeka, dakle perioda od 7. do 19. stoljeća. Fokusiranost na ovu epohu, logična s obzirom na baštinu i kapacitete Dubrovnika, omogućuje da studenti steknu izrazito visok stupanj upućenosti u problematiku. Druga specifičnost studija je njegova geografska perspektiva. Naime, većina nastave fokusirana je na geografsku regiju koja se sastoji iz tri koncentrična dijela: čitavog Mediterana, jadranskog prostora, te Dubrovnika i šire okolice. Ova geografska perspektiva usvojena je jer studentima pruža drugačiji i detaljniji uvid u dubrovačko-dalmatinski povijest od klasičnog kurikulumu koji ju prezentira u okviru nacionalne povijesti. Treća specifičnost studija leži u snažnom naglasku na praktičnim vještinama. Uz uobičajenu edukaciju iz pomoćnih povijesnih znanosti (paleografija, diplomatika, kodikologija), studij također predviđa i „arhivski praktikum“, posvećen prvenstveno arhivskom radu. Uz naglasak na istraživačkom aspektu historiografije, studij također nudi kolegije koji se bave turizmom, kulturnim menadžmentom ili konzervacijom. Cilj ovakvog, snažno interdisciplinarnog, programa jest spojiti klasično humanističko obrazovanje s menadžerskim i marketinškim vještinama čime bi se stvorili kadrovi osposobljeni da povjesničarsko znanje primijene izvan uskog znanstvenog polja, u medijima, kulturnom i turističkom sektoru.

U Hrvatskoj je predloženom studiju najbližiji diplomski studij Jadranske studije (*Studia Adriatica*) na Odsjeku za povijest Splitskog sveučilišta, koji nudi specijalističku edukaciju za buduće znanstvenike. Ipak, predloženi studij se od kvalitetnog splitskog programa razlikuje na dva važna načina: prvo, cilja na posve drugačiju studentsku populaciju, jer je preddiplomski; drugo, iako je fokus predloženog studija također Jadran, taj prostor je promatran s jedne strane iz specifično dubrovačke, a s druge strane iz najšire mediteranske perspektive. Zbog tih razloga odnos ovih dvaju programa može se opisati kao komplementaran – oni bave se sličnim problemima, ali ni njihov fokus ni ciljani studentska populacija nisu isti.

Komplementarnost sa Jadranskim studijima

Ovako koncipiran program prepoznatljiv je ne samo u hrvatskim nego i međunarodnim okvirima. Naime, već temeljna kronološko-geografska specijalizacija studija neuobičajena je za visokoobrazovne institucije u Hrvatskoj i svijetu. Me-

studij Povijest Jadrana i Mediterana osnažuje Dubrovnik kao sveučilišni grad, kao i lokalnu zajednicu, obrazujući profil stručnjaka kompetentnih za rješavanje temeljnog problema suvremenog Dubrovnika – kako harmonizirati masovnu turističku industriju s očuvanjem jedinstvenog povijesnog identiteta Grada

diteranske i jadranske studije uglavnom su predmet specijalizacije tek na diplomskom ili čak doktorskom studiju, dok većina preddiplomskih studija ostaje pri klasičnoj koncepciji najšireg pregleda povijesti bez užeg fokusa. Upravo ta jedinstvenost predstavlja temeljno opravdanje predloženog programa, jer u Hrvatskoj već postoje vrlo kvalitetna visoka učilišta koja nude klasični povijesni kurikulum.

U Hrvatskoj je predloženom studiju najbližiji diplomski studij Jadranske studije (*Studia Adriatica*) na Odsjeku za povijest Splitskog sveučilišta, koji nudi specijalističku edukaciju za buduće znanstvenike. Ipak, predloženi studij se od kvalitetnog splitskog programa razlikuje na dva važna načina: prvo, cilja na posve drugačiju studentsku populaciju, jer je preddiplomski; drugo, iako je fokus predloženog studija također Jadran, taj prostor je promatran s jedne strane iz specifično dubrovačke, a s druge strane iz najšire mediteranske perspektive. Zbog tih razloga odnos ovih dvaju programa može se opisati kao komplementaran – oni bave se sličnim problemima, ali ni njihov fokus ni ciljani studentska populacija nisu isti.

Raznovrsnost radnih mjesta

Što se zapošljavanja prvostupnika tiče, program je koncipiran tako da uzima u obzir specifične potrebe tržišta rada u

Dubrovniku i široj regiji. Unatoč brojnim vrlinama klasičnog kurikulumu povijesti, posebnost dubrovačkog konteksta čini opravdanim pokušaj da se povijesna znanost studentima prezentira na manje konvencionalan način. Predloženi studij to postiže na nekoliko načina:

Prvo, stvara specifičan profil stručnjaka kroz svoj snažan naglasak na predmodernom periodu, mediteransko-jadranskoj regiji te arhivskoj praksi. Ovakav kurikulum bit će idealna edukacija za buduće istraživače srednjovjekovne i ranonovovjekovne povijesti Dubrovnika, Hrvatske i Mediterana. S obzirom na sve veću zapostavljenost upravo ovih tema – no i pratećih stručnih vještina – ovakav studij nedvojbeno predstavlja strateški interes hrvatske znanosti.

Drugo, kroz specifične kolegije studij polaznicima pruža mogućnost da steknu osnovna znanja iz turizma, marketinga i konzervacije. S obzirom na to da je povijesno naslijeđe danas postalo temeljnom gospodarskom granom, čini se i te kako opravdanim spojiti povjesničarsko obrazovanje sa specifičnim potrebama turističkoga grada i regije. Upravo takvi stručnjaci bili bi idealno osposobljeni da prezentiraju povijesno naslijeđe Dubrovnika i Hrvatske te obogaćuju kulturni i elitni turizam regije.

Treće, kao i većina drugih humanističkih studija, ovaj

studij također stvara kompetentne kadrove za kulturne institucije i civilne udruge. Taj profil stručnjaka bit će idealno osposobljen za osjetljiv zadatak očuvanja dubrovačkog i dalmatinskog povijesnog identiteta i kulturne baštine od apsolutne komercijalizacije.

Zbog svega navedenog radna mjesta za studente predloženog studija prilično su raznovrsna. Uz uobičajeni javni sektor, koji obuhvaća institucije poput sveučilišta, znanstvenih instituta, muzeja, knjižnica ili kulturnih ustanova, studenti bi se mogli zapošljavati i u privatnom sektoru, posebno u medijima, civilnim udrugama ili turističkoj industriji.

Dubrovnik – idealni poligon za studij predmoderne povijesti

Otvaranje Studija povijesti u okviru Odjela za humanističke studije imat će izrazito pozitivne posljedice po Dubrovnik i regiju. Naime, snaženje Dubrovnika kao sveučilišnog središta presudno je za osiguranje njegova uravnoteženog razvitka. Iako je nagli rast turističke industrije u posljednje vrijeme itekako dobrodošao, on ipak predstavlja opasnost da se grad iznimne kulturne tradicije svede na tek komercijalnu dimenziju.

Osnivanje ovog studija ključan je korak ka očuvanju i promociji bogate dubrovačke baštine, pa će nedvojbeno imati pozitivne kulturne i socijalne posljedice.

Jednako tako, pokretanje studija povijesti važno je i za samo Sveučilište u Dubrovniku budući da je povijest jedna od temeljnih humanističkih disciplina, nužnih unutar ozbiljnog sveučilišnog sustava.

Budući da istraživanje specijaliste za studij educira dubrovačke, jadranske i mediteranske povijesti predmodernog perioda, kao i stručne kadrove koji će povjesničarsko obrazovanje primijeniti u turizmu i kulturnom menadžmentu, bit će snažno povezan s lokalnom zajednicom, jer uvažava njezine specifične potrebe. Svaki od dva spomenuta profila stručnjaka može na svoj način pridonijeti rješavanju temeljnog problema suvremenog Dubrovnika, a to je pitanje kako harmonizirati masovnu turističku industriju s očuvanjem jedinstvenog povijesnog identiteta Grada.

Konačno, studij je vezan s lokalnom zajednicom zbog svog korištenja osebnje infrastrukture Dubrovnika. Naime, u Hrvatskoj vjerojatno nema sredine koja pruža bolje uvjete za povjesničarsko obrazovanje. Dubrovnik je idealan „poligon“ za studij predmoderne povijesti sa snažnim naglaskom na stručnim vještinama: studenti će imati priliku za praksu u jednom od najbogatijih arhiva na čitavom Mediteranu. Državnom arhivu u Dubrovniku.

Sveučilište Jurja Dobrile proslavilo osmi rođendan

(Iz prigodnog slova rektora Alfija Barbierija)

Sve vas srdačno pozdravljam i želim toplu dobrodošlicu povodom Dana Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli koji s radošću danas obilježavamo po osmi put.

Desidero porgere a Voi tutti il mio più cordiale benvenuto e ringraziarvi per la graditissima presenza alla giornata dell'Università che celebriamo per l'ottava volta dalla sua fondazione.

Naš Dies academicus s ponosom obilježavamo 16. travnja, na dan rođenja istarskog biskupa i preporoditelja dr. Jurja Dobrile, čije ime nosi najmlađe javno hrvatsko sveučilište. Uspirkos skromnim prostornim resursima, kontinuirano unaprjeđujemo ljudske resurse, te smo u odnosu na prethodnu godinu bogatiji za 10 docenata, jednog redovnog profesora i jednog izvanrednog profesora. Stoga danas imamo 84 profesora u znanstveno-nastavnim zvanjima i 11 profesora u umjetničko-nastavnim zvanjima, dok ih je 21 u nastavnim zvanjima te 41 u suradničkim zvanjima.

Novi studiji

Sljedeći suvremena kretanja i spoznaje u visokom obrazovanju, osuvremenjivali smo studijske programe te nastavili s realizacijom postojećih na svim razinama. Na Sveučilištu se izvodi 17 preddiplomskih sveučilišnih studija, 13 diplomskih sveučilišnih studija, 2 integrirana sveučilišna studija, 2 poslijediplomska sveučilišna doktorska studija te 2 stručna studija i 3 poslijediplomska specijalistička studija, odnosno ukupno 39 studija. Nastava se na 4 studija odvija na talijanskom jeziku, a na Fakultetu ekonomije i turizma nudi se i velik broj (180) ECTS-a u sklopu kolegija koji se izvode na engleskom jeziku. Ove smo akademske godine na Muzičkoj akademiji otvorili novi, sveučilišni Studij solo pjevanja, kojim smo obogatili ponudu umjetničkih studija. Studenti već postižu prve zapažene uspjehe na koncertnim pozornicama i pjevačkim natjecanjima.

U suradnji s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Osijeku, u ovoj je aka-

demskoj godini započeo s realizacijom i novi, dislocirani preddiplomski Studij sestrinstva.

Pripremljeni su elaborati triju novih diplomskih sveučilišnih studija: Informatike, Znanosti o moru i Latinskog jezika kao i združenog sveučilišnog poslijediplomskog doktorskog studija Fakulteta ekonomije i turizma "dr. Mijo Mirković" s Ekonomskim sveučilištem u Bratislavi, Sveučilištem u Sopronu i Sveučilištem primijenjenih znanosti Burgenland u Eisenstadtu.

Na sveučilištu studira 3586 studenata. Posebno smo ponosni na njihove brojne aktivnosti i postignute uspjehe. U sportskim aktivnostima naši studenti nastavljaju s vrhunskim rezultatima na brojnim domaćim i međunarodnim sveučilišnim natjecanjima gdje su samo u prethodnih godinu dana osvojili 15 zlatnih medalja i devet srebrnih te brojna druga odličja na prvenstvima u nekoliko

država: Španjolskoj, Maroku, Rusiji, Italiji i Nizozemskoj.

Kako bi pridonijela poboljšanju uvjeta studiranja, tijekom 2014. Sveučilišna knjižnica je, uz financijsku potporu Sveučilišta, nastavila s noćnim radom nastojeći razviti nove navike studentskog života. Sveučilišna knjižnica sastavni je dio infrastrukture nastavnog i znanstvenog rada na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli. Ima dvojaku ulogu: sveučilišnu, dakle znanstveno-istraživačku i opće znanstvenu, kao i širu kulturološku sa zadaćom čuvanja pisane baštine, osobito one regionalnog i nacionalnog značaja.

Znanstveno istraživački centri

Dio znanstvenoistraživačke djelatnosti na Sveučilištu odvija se kroz tri znanstvenoistraživačka centra. *Centar za empirijska društvena istraživanja i trendove*, CASTER koji se bavi znanstvenoistraživačkim i stručnim radom usmjerenim na socio-ekonomske procese u Istarskoj županiji i Republici Hrvatskoj u 2014. godini nastavio je aktivnosti istraživanja na polju ekonomije te je najveći iskorak učinjen pokretanjem projekta MEGASFORA o modeliranju ekonomskog rasta i predviđanju poslovnih ciklusa, financiranog od Hrvatske zaklade za znanost, u koji je uključeno 14 domaćih i 7 inozemnih istraživača. Nastavljene su aktivnosti Studentskog poduzetničkog inkubatora kojima se promiče i potiče poduzetničko djelovanje studenata, a u tijeku je realizacija projekata u suradnji s gospodarstvom i javnim sektorom.

Centar za kulturološka i povijesna istraživanja socijalizma (CKPIS) u 2014. godini sklopio je ugovore za rad na trima znanstveno-istraživačkim projektima. S Hrvatskom zakladom za znanost sklopljen je ugovor za projekt Stvaranje socijalističkoga čovjeka, hrvatsko društvo i ideologija jugoslaven-skoga socijalizma, u žarištu kojega se nalazi jedan od zasebnih povijesnih slučajeva: nastojanja jugoslavenskih vlasti u stvaranju novoga socijalističkoga čovjeka poslije Drugoga svjetskog rata, posebno u Hrvatskoj kao jednoj od jugoslavenskih republika. Druga su dva projekta međunarodna, bilateralna. Par-

tner u projektu Kulture rada od socijalizma do EU-a: Slovenija i Hrvatska u komparativnoj perspektivi je Centar za interdisciplinarna istraživanja SAZU iz Ljubljane, dok je partner u projektu Politika nacionalnog identiteta i demokratizacija u Austriji i Hrvatskoj Centar za studije jugoistočne Europe Sveučilišta u Grazu.

Uz ta dva centra, pri Fakultetu ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković" u 2014. godini osnovan je *Centar za europska istraživanja* (CEIPU), koji će svojim aktivnostima nuditi ekspertizu u pogledu Europe i Europske unije te djelovati kao posrednik između sveučilišta/znanstvenika i kreatora politika (bilo domaćih ili europskih), civilnog društva i medija. Iako nije novina u inozemnoj akademskoj zajednici, za hrvatske okvire osnivanje ovakvog centra predstavlja značajan pionirski pothvat. U 2014. godini tiskano je 14 sveučilišnih publikacija, a objavljeni su i novi brojevi časopisa: Economic Research - Ekonomska istraživanja, Review of Innovation and Competitiveness, Tabula, Studia Polensia, Histria.

Perspektiva u mobilnosti i suradnji

Sve razgranatiji programi Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli na području domaće, europske i međunarodne mobilnosti, dovode u Pulu sve više inozemnih studenata i profesora kojima će zajedno s pulskim studentima uskoro biti na raspolaganju novi smještajni kapaciteti studentskog doma i restorana.

S puno truda, savjesno, ali postojano i energično i dalje ćemo ulagati napore u pozicioniranje i probitak našeg Sveučilišta, koje, iako još nije proslavilo ni deseti rođendan, postaje propulzivno i prepoznatljivo po dosezima našeg stvaralaštva, otvorenosti, sve bogatijom suradnjom sa sve većim brojem institucija u bližem i daljem okruženju, u zemlji, Europi i šire. Pozdravljam vas do sljedeće i još mnogih obljetnica našeg rada koje ćemo, nadam se, obilježavati u sve boljoj i ljepšoj budućnosti naše akademske zajednice, naše Istre i Hrvatske!

Desidero ora, prima di concludere, rinnovare il ringraziamento dell'intera comunità universitaria a tutti quanti contribuiscono alla vita e al continuo sviluppo del nostro Ateneo e consentono alla nostra Università di consolidare la propria presenza e il proprio servizio formativo, scientifico e culturale. Un grazie a tutti i docenti, le maestranze e gli studenti per i brillanti risultati che qui ho riassunto, che ci impegnano a proseguire per la strada intrapresa.

Najljepše zahvaljujem! GRAZIE!

Najmlađe hrvatsko javno sveučilište

Dan sveučilišta Jurja Dobrile u Puli održan je 16. travnja u svečanoj dvorani „Pula“.

Pozdravnom su se riječi nazočnima obratili Elvira Krizmanić Marjanović u ime grada Pule te zamjenica župana Istarske županije Viviana Benussi. U ime rektorskoga zbora prigodnim se riječima obratio i Pero Lučin, rektor Sveučilišta u Rijeci, u ime Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Ružica Beljo Lučić, pomoćnica ministra, a u ime predsjednika Hrvatskog sabora njegov izaslanik Željko Jovanović, nakon čega je govorio rektor Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, profesor Alfio Barbieri.

Priznanja za ostvareni zapaženi doprinos Sveučilištu dodijeljena su sljedećim zaposlenicima Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli: Nevenki Tatković s Odjela za odgojne i obrazovne znanosti, Borisu Zenzeroviću, knjižničaru na Odjelu periodike, Lauri Čuperjani, predstojnici Odsjeka za glazbenu pedagogiju s Muzičke akademije u Puli, Mariji Bušelić s Fakulteta za ekonomiju i turizam „Dr. Mijo Mirković“.

Za postignute rezultate na studentskim natjecanjima nagrade su dodijeljene: Fabiju Iviniću za osvojenu zlatnu medalju u stolnom tenisu na Međunarodnom sveučilišnom turniru EUROCOMILLAS 2014. u Madridu te zlatnu medalju na prestižnom sveučilišnom turniru EUROVALENCIA 2014. u Valenci-

ji; Corini Šćulac za osvojenu zlatnu medalju u karateu na Državnom sveučilišnom prvenstvu Hrvatske 2014./2015. akademske godine; za iznimne rezultate na Međunarodnom sveučilišnom turniru EUROCOMILLAS 2014. u Madridu priznanja će se dodijeliti i studenticama Sveučilišta nakon povratka s turnira u Maroku i Valenciji, i to Andeli Vrljić za osvojene dvije zlatne, dvije srebrne i jednu brončanu medalju te Sonji Slavulj za osvojene dvije zlatne i jednu srebrnu medalju u različitim plivačkim disciplinama, Eleni Tomac za osvojene dvije zlatne i jednu brončanu medalju u Petri Perhat za osvojenu jednu zlatnu i dvije srebrne medalje u različitim plivačkim disciplinama. Priznanje ide i muškoj rukometnoj ekipi za osvojenu srebrnu medalju na najjačem europskom sveučilišnom turniru EUROROMA u Rimu.

Priznanja su uručena i studentima Muzičke akademije u Puli: Tihani Novak, Jeleni Kojić, Martini Jembrišak, Antoniji Puček, Viktoriji Đurdek, Nenu Atanaskoviću, Andreji Krunić. Za postignuti uspjeh u akademskoj godini 2013./2014. *rektorovu nagradu* i priznanje dobili su: Kristina Faraguna, Marijeta Bradić, Ivana Perišić, Alen Klančar, Marina Dadić, Luka Bastijanić.

Program svečanosti su pripremili studenti Muzičke akademije u Puli i Odjela za humanističke znanosti zajedno sa svojim mentorima.

Visualia festival

Početkom svibnja u Puli se održao Visualia festival svjetla i audiovizualne umjetnosti koji je zaživio 2013. godine, najprije u organizaciji pulske udruge Sonitus, a od svog drugog izdanja u partnerstvu s Turističkom zajednicom grada Pule. U tri godine održavanja, festival

je počeo tradiciju prezentiranja modernih radova na području audiovizualne umjetnosti kojima je cilj izbrisati granice između povijesnih i modernih dostignuća te prikazati rezultate takve fuzije kroz drugačije okvire koji će posjetiteljima pružiti nezaboravne doživljaje i nova iskustva.

rijeka

**DOBITNICI POČASNOG ZVANJA I TITULE
PROFESSOR EMERITUS ZA 2015**

dr. sc. Vinko Kandžija, red. prof. – Ekonomski fakultet u Rijeci
dr. sc. Mate Sršen, red. prof. – Građevinski fakultet u Rijeci
dr. sc. Miljenko Uravić, red. prof. – Medicinski fakultet u Rijeci

**Dobitnici ZAHVALNICA za Dies 2015: UMIROVLJENI RE-
DOVITI PROFESORI – umirovljenje tijekom 2014.g.**

Žarko Viočić, red. prof. – Akademija primijenjenih umjetnosti
dr. sc. Bruno Grbac, red. prof. – Ekonomski fakultet u Rijeci
dr. sc. Vinko Kandžija, red. prof. – Ekonomski fakultet u Rijeci
dr. sc. Igor Brajdić, red. prof. – Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija
dr. sc. Ivan Vrkljan, red. prof. – Građevinski fakultet u Rijeci
dr. sc. Mira Čuk, red. prof. – Medicinski fakultet u Rijeci
dr. sc. Eris Materljan, red. prof. – Medicinski fakultet u Rijeci
dr. sc. Žarko Mavrić, red. prof. – Medicinski fakultet u Rijeci
dr. sc. Jasminka Rupčić, red. prof. – Medicinski fakultet u Rijeci
dr. sc. Miljenko Uravić, red. prof. – Medicinski fakultet u Rijeci
dr. sc. Jasna Peter Katalinić, red. prof. – Odjel za biotehnologiju Sveučilišta u Rijeci

**STUDENTI DOBITNICI REKTOROVIH NAGRADA U
2014./2015. GODINI**

Kristina Hudek, Ivana Pakković, Nika Čunović, Josipa Ždravac, Kruno Topolski, Daniel Brusić, Domagoj Vučić, Katarina Balen, Iva Parenta, Sandra Kvaternik, Sandra Crnko, Ivan Pribanić, Viktor Jurčić, Ivona Jerbić, Hana Grubišić Krmpotić

STUDENT GENERACIJE 2014./2015.

Kristina Hudek

**REKTOROVE NAGRADE ZA STUDENTSKI STRUČNI/
ZNANSTVENI/UMJETNIČKI RAD**

Lara Saftić.
Erol Šehu
Monika Rajkovača

STUDENT VOLONTER 2014./2015.

Andreja Matošević

STUDENT AKTIVIST 2014./2015.

Diego Sušanj

REKTOROVA NAGRADA ZA SPORT 2014./2015.

Ana Matković

**ZAHVALNICA ZA IZNIMAN DOPRINOS STUDENTSKOM
AKTIVIZMU**

Ema Karmelić

‘Znanost je ženskog roda’

Udruga za ljudska prava i građansku participaciju PaRiter i Sveučilište u Rijeci krajem travnja su na Građevinskom fakultetu otvorili izložbu „Znanost je ženskog roda“ kojom su htjeli upoznati javnost s iznimnim ženskim ličnostima i njihovim postignućima, koja su u javnosti često

zanemarena ili nedovoljno prepoznata. Udruga „PaRiter“ postavila je izložbu portreta koja želi predstaviti žene koje su odigrale važnu ulogu u znanosti. Izložba sadrži 20 portreta, koje je za ovu priliku izradilo 12 autorica i autora s područja Rijeke, Krka, Opatije i Istre.

Riječki Impulse festival

U organizaciji Studentskog kulturnog centra Sveučilišta u Rijeci i Udruge Diston od 20. do 26. travnja održan je drugi *Impulse Festival*. Okosnica Festivala je glazba pa je kroz različita događanja javnosti bilo ponuđeno promišljanje glazbe kroz različite umjetničke forme i medije. Festival se održavao u OKC-u Palach,

gdje su nastupali američki Wovenhand u japanski Mono, Filodramatici, gdje su se izvele predstave *Boys don't cry* i *I Love will tear us apart*, Art-kinu Croatia, gdje ste mogli pogledati komediju *Frank* i *PULP: a Film About Life, Death & Supermarkets* te Galeriji SKC-a gdje je bila postavljena retrospektiva koncertnih plakata.

I sveučilišta su odgovorna za razvoj

Bez kapitalnih ulaganja iz Proračuna prisiljeni smo maksimalno iscrpljivati vlastite izvore financiranja na račun redovitih, a nasušno potrebnih poslova i projekata

(Iz govora prof. dr. sc. Pere Lučina, rektora Sveučilišta u Rijeci)

Danas obilježavamo 42. dan Sveučilišta u Rijeci i s ponosom možemo reći da pripadamo onima koji predstavljaju temelje hrvatske budućnosti. Danas na Sveučilištu radi dvije tisuće zaposlenih te studira 17 tisuća studenata, od kojih polovica dolazi izvan Primorsko-goranske županije te od čega živi skoro 5000 riječkih obitelji. Ove brojke sa sobom nose i ogromnu odgovornost koja se prije svega ogleda u činjenici da živimo u vremenima bremenitim nizom problema i u vremenima kad se svijet intenzivno mijenja. Odgovornost je i naša, svih nas koji radimo u sustavu znanosti i visokog obrazovanja. Pa, stoga dopustite da ukratko prikazem što smo radili i postigli u protekloj godini te koji su nam planovi.

Razvoj projektne kulture

Protekle smo godine objavili i našu Strategiju razvoja za razdoblje do 2020., s nekoliko ključnih iskoraka: transformirati Sveučilište u istraživačko sveučilište s visokom razinom istraživačke aktivnosti, osigurati samoodrživi rast, ubrzati transformaciju Sveučilišta u sveučilište III. generacije te identificirati i razviti ključne elemente za pametnu specijalizaciju.

Sveučilište u Rijeci jest istraživačko koje se nalazi na 1143. mjestu u svijetu, odnosno 450. mjestu u Europi, na temelju znanstvene produktivnosti zabilježene u bazi Web of Science (WoS). No, prema američkim standardima spada u prvu od tri razine istraživačkih sveučilišta. Da bi Sveučilište moglo u potpunosti preuzeti vodeću ulogu u društvenom i gospodarskom razvoju, potrebno je organizaciju i istraživačke aktivnosti podići na razinu koja karakterizira istraživačka sveučilišta s visokom razinom istraživačke aktivnosti.

U protekloj godini posebice je došao do izražaja razvoj projektne kulture, kroz 37 sveučilišnih projekata s 1,9 milijuna kuna te uz 8 milijuna kuna na sastavnicama Sveučilišta za unaprjeđenje uspješnosti i kvalitete studiranja. Uložili smo 3

Premijer i rektor s nagrađenim studentima.

Na Građevinskome fakultetu na Kampusu Sveučilišta u Rijeci 19. svibnja svečano je obilježen 42. Dies Academicus – Dan Sveučilišta. Održana je svečana sjednica Senata na kojoj su dodijeljena akademska priznanja profesorima emeritusima, redovitim profesorima izabranima u trajno zvanje, umirovljenim redovitim profesorima te su dodijeljene Rektorove nagrade i druga studentska priznanja. Svečanosti su nazočili brojni ugledni gosti iz svijeta znanosti i obrazovanja, gospodarstva i politike, a počasni gost Diesa Academicusa bio je predsjednik Vlade Republike Hrvatske Zoran Milanović. U svojem trećem posjetu Sveučilištu u Rijeci ove godine premijer je još jednom spomenuo važnost Sveučilišta u Rijeci te istaknuo kako ono može biti uzor cijeloj Hrvatskoj.

Studentica generacije Kristina Hudek

milijuna kuna za stipendiranje studenata i 3,2 milijuna kuna za internacionalizaciju studija i mobilnosti i skoro 7 milijuna kuna u 69 projekata za doktorande Sveučilišta u Rijeci. Posebno želim istaknuti činjenicu da se sve studentske aktivnosti odvijaju kroz projekte. Prošle godine ih je prijavljeno 143, a odobreno za financiranje 80-ak.

**EU fondovi, ali i strateške
državne investicije**

Zahvalni smo Vladi Republike Hrvatske na dosadašnjoj podršci u izgradnji Kampusu na Trsatu. Zahvalni smo i Gradu Rijeci što naš Kampus podupire najviše što može. No, projekt nije dovršen i smatramo da bi trebalo uložiti dodatni napor u njegov dovršetak – kroz EU fondove, ali i kroz strateške investicije hrvatske države.

Mi smo dali sve od sebe da pripremimo čim više dokumentacije za privlačenje sredstava iz strukturnih fondova. No, financijski i drugi

materijalni uvjeti poslovanja Sveučilišta bili su (i jesu) vrlo složeni i bez kapitalnih ulaganja iz Proračuna prisiljeni smo maksimalno iscrpljivati vlastite izvore financiranja na račun redovitih, a nasušno potrebnih poslova i projekata.

Ovakvo stanje prisiljava nas na racionalizaciju i štednju koja često nije ugodna, a istodobno na intenzivno promišljanje novih, vlastitih izvora prihoda, prvenstveno kroz europske fondove i odnose s gospodarstvom.

Želim ovom prilikom zahvaliti Hrvatskoj Vladi na uvođenju Programskih ugovora za višegodišnje namjensko financiranje istraživanja i Programskih ugovora za razvoj procesa učenja kroz subvencioniranje studija. Smatramo da je to bio odličan i važan potez Hrvatske Vlade čime je napravljen još jedan značajan korak ka napuštanju modela državnog upravljanja. No, želim potaknuti i hrvatsku Vladu da ubrza aktivnosti na uvođenju cjelovitih trogodišnjih programskih ugovora i standardiziranju kvalitete visokog obrazovanja u Hrvatskoj. Kroz te ugovore potrebno je osigurati dodatne financijske instrumente za razvoj hrvatskih sveučilišta.

Posebno izražavam zabrinutost zbog razine financiranja istraživanja; ono nije dostatno, a razvoj istraživačkih

Rektor Pero Lučin

karijera skoro je zaustavljen. Stoga je potrebno hitno razviti politike zapošljavanja znanstvenih novaka kojima istječu ugovori; ti ljudi moraju osmišljeno ostati u Hrvatskoj.

**Povećati financiranje
istraživanja**

Odgovornost je države, ali i svih hrvatskih sveučilišta da se razviju radna mjesta za te ljude. Isto tako, potrebno je hitno razviti politike razvoja istraživačkih karijera jer sveučilišta ostaju bez asistenata i financijske instrumente za razvoj doktoranada i postdoktoranada. Pogrešno je financiranje fokusirati isključivo na kompetitivne istraživače jer hrvatska sveučilišta moraju očuvati i razvijati istraživačku bazu i u onim područjima koja nisu kompetitivna.

Moramo čim prije pokrenuti Centar za cjeloživotno učenje i doktorsku školu. Čekaju nas Europske sveučilišne igre i nadamo se, sudjelovanje u provedbi projekta Rijeka - Europska prijestolnica kulture, intenziviranje aktivnosti na osmišljavanju i pripremi projektne dokumentacije za formiranje velikog Znanstveno-tehnološkog parka, kao i najvažniji projekt za ovaj kraj i za Sveučilište - integracija s KBC-om i osnivanje sveučilišne bolnice.

Smatram da možemo biti zadovoljni i ponosni s onime što smo do sada napravili. No, smatram da možemo više, bolje i brže. Stoga zahvaljujem svim djelatnicima, nastavnicima, asistentima, znanstvenicima te svim studenticama i studentima na trudu i entuzijazmu s kojim grade naše Sveučilište. Veselim se pozitivnoj energiji i kreativnom duhu koji stvaraju. Zahvaljujem svima koji nam u tome pomažu, posebice Vladi Republike Hrvatske, Gradovima Rijeci, Opatiji, Krku, Kaštvu... Primorsko-goranskoj županiji, medijima i svim našim partnerima. I njih pozivam da pronađu načina kako da svi skupa napredujemo više, bolje i brže.

Što se u Hrvatskoj zaista gradi zeleno?

PIŠE MORENA GALEŠIĆ

U organizaciji Hrvatskog savjeta za zelenu gradnju (HSZG), Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije (FGAG) u Splitu te Društva arhitekata Split, uz podršku sponzora (TECE, CEMEX, ALUKONIGSTAH, AGC, SIKA, HANSGRÖHE), 21. svibnja na FGAG-u je održan 21. simpozij o zelenoj gradnji. Nakon uvodnog govora izvršne direktorice HSZG-a, Snježane Turalije, dekan Boris Trogrlić je prezentirao suradnju FGAG-a s ključnim dionicima i partnerima u zajedničkom trudu savladavanja novih izazova koje postavlja koncept zelene gradnje. Fakultet je u suradnji sa strateškim partnerima prijavio i dobio projekt financiran iz europskih fondova s glavnim ciljem kreiranja novoga diplomskog studija i pripadnog standarda zanimanja koji će generirati nove generacije inženjera zelene gradnje. Predstavnici HSZG-a, centralne institucije za savjetovanje i edukaciju profesionalaca i javnosti o zelenoj gradnji, naglasili su važnost uvođenja principa zelene gradnje već na razini fakulteta. Snježana Turalija je prezentirala i međunarodni istraživački europski projekt, BUILD UP, namijenjen unaprjeđenju strategija za energetske obnovu postojećih zgrada unutar zemalja članica Europske unije. U

sklopu simpozija su prikazani primjeri certifikata zelene gradnje, nova zračna luka Zagreb prema sustavu certificiranja LEED, te zgrada Eurocentar prema sustavu BREEAM. Naglašeno je da

postizanje certifikata zelene gradnje i sama zelena gradnja nije fokusirana isključivo na energetske certifikacije kako je to često krivo shvaćeno u javnosti. S aspekta građevinarstva taj utjecaj

se najviše vidi kroz odnose troškova gradnje i uklanjanja građevine kao dva kronološki krajnja stanja koja predstavljaju značajno manji udio u odnosu na 65-80% troškova koji zapravo otpadaju na korištenje i održavanje građevine. No zelena gradnja je kompletan sustav održive stvarnosti koja se nameće kao novi način života za koju je potreban adekvatan razvoj općeg mentaliteta i zajedničko postizanje racionalne ravnoteže između svih zahtjeva društva i ograničenosti resursa.

Na putu od ideje do tržišta

Jedan od problema zbog kojeg dio dobrih ideja nikada nije našao svoj put do tržišta je nedostatak financijskih sredstava ciljanom usmjerenih na proces komercijalizacije. Međutim, sada UTT-ovi koji su prošli prvu fazu evaluacije HAMAG-BICRO agencije, među njima UTT Sveučilišta u Splitu, mogu prijaviti projekte kojima će financirati sve faze ovog procesa. Pritom je iznos nepovratnih sredstava po pojedinom projektu od 10.000 do 70.000 eura. Cilj je povećati broj licenciranih komercijalno relevantnih tehnologija i broj novih tvrtki proizšlih iz rezultata znanstvenih istraživanja. Kako se radi o složenom procesu, koji zahtijeva niz stručnih znanja sve aktivnosti ugovara i provodi UTT, a znanstvenici imaju primarnu ulogu u stručnom dijelu provedbe projekta. Prvi korak na putu od izuma do inovacije (izum dostu-

pan na tržištu) je procjena i zaštita nastale intelektualne kreacije u kojem se procjenjuje vrijednost te određuje najprikladniji oblik zaštite. Pojedine aspekte ili svojstva nekog proizvoda moguće je zaštititi kroz jedan ili više raznih oblika intelektualnog vlasništva, koji se međusobno nadopunjuju. Uz zaštitu intelektualne kreacije procjenjuje se tržišni potencijal te izrađuje poslovni model koji definira koji je najbolji način da se neki proizvod, usluga ili proces uvede na tržište. Licenciranje kao poslovni model podrazumijeva sklapanje ugovora kojim vlasnik intelektualnog vlasništva ustupa pravo iskorištavanja intelektualnog vlasništva primatelju licencije uz određenu naknadu. Drugi način komercijalizacije je osnivanje spin-off, startup ili spin-out tvrtke koje su utemeljene na znanju i intelektualnom vlasništvu nastalom na sveučilištu. U svim ovim koracima UTT

pruža vodstvo istraživačima i istraživačkim ustanovama kako bi se osigurao uspješan prijenos akademskog znanja i rezultata istraživanja u nove proizvode, usluge i procese. Svi istraživači se stoga pozivaju da iskoriste stručnu podršku i sredstva koja su dostupna kroz UTT program.

Podravka i Fidelta iskazale interes za suradnju

Tijekom travnja UTT je organizirao više sastanaka između predstavnika tvrtki Podravka i Fidelta sa istraživačima Sveučilišta u Splitu o zajedničkim projektima i mogućnostima suradnje. Predstavnici tvrtke Fidelta koja je dio belgijske

biotehnoške grupe Galapagos specijalizirane za istraživanje i razvoj aktivnih spojeva s novim načinima djelovanja s istraživačima su razgovarali o mogućnostima testiranja aktivnih komponenti koje su u svojim istraživanjima otkrili istraživači s našeg Sveučilišta. Tvrtka Podravka sa svojim sektorom za istraživanje i razvoj otvorena je za različite tipove suradnje kako u stvaranju novih inovativnih proizvoda i dodavanju nove vrijednosti proizvodima u prehrambenoj industriji tako i u ostalim sektorima koji su povezani s čitavim proizvodnim procesom. U suradnji s gradom Koprivnicom gradi i centar kompetencija koji bi trebao biti poligon za buduće projekte, a u kojem će suradnja sa znanstveno-istraživačkom zajednicom biti od velike važnosti. U tom smislu su se predstavili i znanstvenici s našeg Sveučilišta s projektima i idejama za buduću suradnju.

IVANA VUKA

osijek

Hrvatski sintaktički dani

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku i Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje iz Zagreba organizirali su znanstveni skup 5. hrvatski sintaktički dani koji se održao početkom svibnja na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Tema ovogo-

dišnjeg skupa bila je „imen-ska skupina“, a sam skup zamišljen je kao mjesto susretanja, upoznavanja i razmjene iskustava hrvatskih i stranih jezikoslovaca različitih teorijskih i vremenskih usmjerenja te popularizacije sintakse.

Europski EFOS tjedan u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku ove je godine u povodu Dana Europe, 9. svibnja, organizirao Europski tjedan s posebnim ciljem približavanja europskih zbivanja i stvarnosti mladima, posebice studentima. Tim povodom, od 6. do 8. svibnja 2015. na EFOS-u su održana različita predavanja, radionice i natjecanja kojima je cilj popularizacija Europske unije kroz razne teme. Otvoren je i EU kutak na prvom katu EFOS-a u kojem će studentima biti na raspolaganju tijekom cijele godine službene publikacije Europske komisije ustupljene od Europe Direct Osijek.

‘Poslovni uzlet grada Osijeka’ na Ekonomskom fakultetu

Edukativna manifestacija Poslovni uzlet grada Osijeka održat će se 12. lipnja na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Osijeku. Okupljeni će moći poslušati panel-diskusiju koju će voditi glavni urednik Poslovnog dnevnika Mislav Šimatović na temu

“Od ideje do uspješnog biznisa – dobri primjeri iz prakse“, sudjelovati u besplatnim edukacijama, naučiti o oglašavanju na Facebooku i Googleu, mogućnostima kreditiranja poduzetnika, te o EU fondovima i kako se kvalitetno umrežiti.

Studentski radio UNIOS krenuo s javnim emitiranjem

U Osijeku je sredinom svibnja održan 11. seminar studentskih radija uz goste iz Zagreba, Slavonskog Broda, Ljubljane, Beograda i drugih gradova, a tim povodom službeno je s radom krenuo i osječki Radio UNIOS. Na frekvenciji 107,8 MHz, studenti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera

će kroz ravnomjerno raspoređene segmente informativnog, kulturnog i zabavnog programa donositi sadržaje kroz koje studenti mogu obraditi tematiku medijske kulture, a u realizaciji programa surađivat će sa sportskim, civilnim i humanitarnim udrugama i predstavnicima manjina.

split

Diplomirani pomorci

Na Pomorskom fakultetu 8. svibnja promovirano je 85 magistara inženjera, a 9. svibnja 217 sveučilišnih prvostupnika inženjera.

Promocija na Medicini

Na Medicinskom fakultetu 6. svibnja promovirana su 93 stručna prvostupnika/ca (baccalaureus/a) sestrinstva.

13. svibnja promovirano je 28 stručnih prvostupnika/ca fizioterapije i viših fizioterapeuta.

OTVORENI DAN FORENZIKE

Dodi, vidi, uvidi!

U prostorijama Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti 19. svibnja održao se Otvoreni dan forenzike pod geslom „Dodi, vidi, uvidi!“. Program „Forensic Open day Split 2015“ izveden je u tri različita plenuma. „Zašto sam dio forenzike?“, „Što je važno? Od slučaja do slučaja“ i „Reci prav(n)e stvari!“.

Nakon uvoda pročelnika Josipa Kasuma, Dragan Primorac održao je predavanje na temu „Gdje su danas forenzične znanosti?“. Istaknuo je napredak u Hrvatskoj, o čemu svjedoči i „Međunarodna konferencija Internacional-

nog društva kliničkih bioetičara“ koja se održava na Braču u rujnu ove godine. Zašto su dio forenzike govorili su i Marija Definis-Gojanović, Damir Marjanović i Davorka Sutlović.

U temi „Reci prav(n)e stvari!“ sudjelovali su suci Ustavnog i Županijskog suda, Anita Kurtović-Mišić, odvjetnik Veljko Miljević i Dragan Primorac, a studenti su bili moderatori teme „Što je važno? Od slučaja do slučaja“.

Prethodnog dana održana je promocija na kojoj je promovirano 106 magistara forenzike.

54. obljetnica Pravnog fakulteta

Prigodnom svečanošću Pravni fakultet u Splitu je 20. travnja proslavio 54. obljetnicu svoga djelovanja. Proslavi je nazočio rektor Šimun Anđelinović s prorektorom Alenom Soldom te brojni uzvanici.

U svom izvješću dekan Željko Radić istaknuo je kako su zbog brojnih čimbenika u pravnoj izobrazbi potrebne promjene. - U današnje vrijeme suočavamo se s potrebom za povećanjem udjela prakse u nastavnom procesu. Studente moramo učiti profesionalizmu, uvoditi ih unačine traganja za pravdom. Stoga, uz tradicionalne kolegije, potrebni su nam tzv. pedagoški hibridi, simulacije, prijelazna rješenja između pravnih klinika i vježbeništva. - Naglasio je kako je važno ojačati europske i transnacionalne veze te napraviti iskorak u interdisciplinarnosti i povezivanju s drugim institucijama.

Rektor Anđelinović je u po-

zdravnom govoru najavio kvalitativni iskorak uspostavljanjem nastavnih baza, čime bi se studentima omogućilo da na stručnoj praksi usvajaju znanja i vještine. Rektor je zahvalio stručnjacima Pravnog fakulteta za sudjelovanje u izradi programa za prvi, pravni modul u okviru Projekta postakadetskog zapošljavanja studenata, čime će studenti steći potrebna znanja o pravnim okvirima vođenja poslovanja.

Proslava Dana fakulteta bila je prigoda za dodjelu priznanja najboljim studentima te suradnim ustanovama.

Dekanove nagrade studentima za izvrsnost dodijeljene su Nevenu Penjaku, Trpimiru Perkušiću, Stipi Kliškinjiću, Marku Udiljku, Antei Barešić, Danieli Nikolić i Anti Ferari.

Dobitnice dekanove nagrade za najbolji stručni rad su Azra Budalica i Ivona Dujmović, ko-

autorice rada „Kazneno djelovanje u ratu“.

Za izniman doprinos provedbi programa stručne prakse studenata zahvalnice su dodijeljene Gradu Splitu, Županiji splitsko-dalmatinskoj, Uredu državne uprave Splitsko-dalmatinske županije, Prekršajnom sudu u Splitu, Općinskom sudu u Splitu, Upravnom sudu u Splitu, Županijskom sudu u Splitu, Odvjetničkom zboru Splitsko-dalmatinske županije, Dalmatinskom javnobilježničkom zboru, Poreznoj upravi – područnom uredu Split, Županijskom državnim odvjetništvu u Splitu i Općinskom državnim odvjetništvu u Splitu.

Također, zahvalnice za izniman doprinos pri utemeljenju Pravne klinike Fakulteta uručene su Dalmatinskom odboru solidarnosti, Pravnoj klinici Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Udruzi mladih programera DUMP.

Proslava Odjela za stručne studije

Proslava Dana Sveučilišnog odjela za stručne studije Sveučilišta u Splitu održana je 17. travnja. Svečanosti su nazočili zamjenik ministra znanosti, obrazovanja i sporta Roko Andričević, rektor Šimun Anđelinović, prorektori Rosanda Mulić i Branko Matulić te brojni uzvanici.

Pročelnik Odjela Ado Matoković u svom izvješću predstavio je dosadašnja postignuća.

- U proteklih godinu dana na Sveučilišnom odjelu za stručne studije održana je Međunarodna konferencija CIET 2014, predavanja su održali ugledni gosti, primjerice veleposlanik Japana Keiji Ide, kao i profesori iz Njemačke, Poljske, Kazahstana i Argentine. Ostvarili smo dobru suradnju s gospodarstvom i potpisali niz sporazuma o suradnji za

obavljanje stručne prakse naših studenata. Također, naši studenti i zaposlenici sudjelovali su u nizu humanitarnih akcija, pokrenut je i prvi broj studentskog časopisa – kazao je pročelnik Matoković.

Uzvanicima se obratio i rektor Anđelinović, kazavši kako je Sveučilišni odjel za stručne studije izvrstan pri-

mjer uspješne suradnje s gospodarstvom.

Zamjenik ministra znanosti, obrazovanja i sporta Roko Andričević istaknuo je da su stručni studiji i strukovno obrazovanje aktualne teme u Europskoj komisiji.

Prigodom svečanosti za doprinos razvoju i promicanju Sveučilišnog odjela za struč-

ne studije Srebrne plakete su uručene višoj medicinskoj sestri Mariji Županović, te profesorima Tonku Vlaku, Mladenu Havelki i Nikoli Bradariću.

Najboljim studentima dodijeljene su godišnje nagrade a umirovljenim djelatnicima zahvalnice, a student Joško Smolčić je održao prezentaciju projekta 3D printera.

Dan Katoličkog bogoslovnog fakulteta

Dan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Splitu svečano je obilježen 14. svibnja. U godišnjem izvješću dekan Ante Mateljan istaknuo je brojne aktivnosti Fakulteta i njegovih djelatnika kazavši kako nastavljaju promicati kršćansku kulturu u akademskoj zajednici i društvu.

Profesori na KBF-u u protekloj godini objavili su 11 knjiga, 49 znanstvenih te 29 ostalih radova, Fakultet je bio organizator i suorganizator međunarodnih znanstvenih skupova, a nastavljen je rad na projektu sređivanja pisane ostavštine don Frane Bulića koja se provodi u suradnji s gradom Solinom i kulturno-znanstvenim institucijama Splita. Dekan je pohvalio suradnju s Uredom za pastoral mladih i sudjelovanje studenata Fakulteta u karitativnim i sportskim aktivnostima. Osnovana je alumni udruga „Teofil“, koja je u suradnji s Caritasom sudjelovala u više humanitarnih i karitativnih akcija. Na Fakultetu je troje studenata obranilo licencijatski rad, a obranjena je prva doktorska teza.

U ime splitske akademske zajednice Dan fakulteta čestitao je prorektor Branko Matulić kazavši kako je u homiliji euharistijskog slavlja, koje je prethodilo akademskom činu proslave, bilo riječi o dvojakoj ulozi ove sastavnice - visokobrazovnom i znanstveno-stručnom radu na razvoju teoloških i srodnih znanosti te primijenjenoj teologiji.

- Usta govore ono čega je srce prepuno, ova sastavnica Sve-

učilišta ima mnogo intelektualnih i duhovnih svojstava koje može davati Sveučilištu, gradu, županiji i našoj domovini – zaključio je prorektor Matulić. Pozdravnim govorom uzvanicima se obratio msgr. dr. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski i veliki kancelar KBF-a, koji je predvodio i misno slavlje.

U središnjem činu proslave dekan Mateljan i prodekani Ante Vučković i Jadranka Garmaz promovirali su osam sveučiliš-

nih prvostupnika katehetike, sedam magistara katehetike i dvadeset jednog magistra teologije. Dodijeljena su i priznanja studentima Josipi Burazer i Danku Kovačeviću za izvrsnost, te Katarini Ivanović za najbolji seminarski rad.

U glazbenom programu sudjelovao je Mješoviti akademski zbor KBF-a, pod ravnanjem mo. Šime Marovića, dok je za glasovnikom bila s. Lidija Bernardica Matijejić.

Osnivamo studij klapskog pjevanja!

Potpisan je ugovor o suradnji Sveučilišta u Splitu, omiškog Festivala klapa, UMAS-a i Zaklade Delmata o suradnji na znanstvenim, umjetničkim i obrazovnim projektima te projektima unapređenja kvalitete nastave, studentskog i standarda zaposlenika u domeni kulture i umjetnost vezanih uz klapsko pjevanje

Piše **DAMIR ŠARAC**

Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija u Splitu, Festival dalmatinskih klapa Omiš i Zaklada Ljubo Stipišić Delmata potpisali su sporazum o suradnji u području visokog obrazovanja, znanosti i umjetnosti u okviru svojih zajedničkih interesa. Tom prigodom održan je koncert u velikom amfiteatru Medicinskog fakulteta u Splitu, na kojem su nastupili vokalni sastav „Chorus Cantores“ – Vranjic, ženska klapa „Orca“ – Split, muška klapa „Mriža“ – Split, mješovita klapa „Versi“ – Split i Mješoviti pjevački zbor Umjetničke akademije u Splitu. U prigodi potpisivanja sporazuma prof. dr. sc. Šimun Anđelinić, rektor Sveučilišta u

Splitu, kazao je kako je zadaća Sveučilišta izraditi znanstvene i stručne okvire za klapsko pjevanje te je izrazio nadu da će institucije, potpisnice sporazuma, dati novu dimenziju ovom obliku tradicijskoga glazbenog izričaja. Dekan Umjetničke akademije prof. dr. sc. Mateo Perasović najavio je pokretanje studija klapskog pjevanja pri Odsjeku za glazbenu umjetnost.

Za razvoj kulture klapskog pjevanja

Dražan Mladin, ravnatelj Festivala dalmatinskih klapa Omiš, istaknuo je dan potpisivanja sporazuma kao značajan datum, koji će dati dodatnu snagu i energiju klapskom pjevanju, dok je Ivan Pehar, ravnatelj Zaklade Ljubo Stipišić Del-

mata, izrazio zadovoljstvo što je do suradnje ove četiri institucije došlo u vrlo kratkom vremenu, iskazavši nadu da će ostaviti trag u budućim vremenima.

Suradnja će se odvijati na znanstvenim, umjetničkim i obrazovnim projektima te projektima unapređenja kvalitete nastave, studentskog i standarda zaposlenika u domeni kulture i umjetnosti, a koje su vezane uz klapsko pjevanje. Suradnjom će se obuhvatiti organizacija tribina, okruglih stolova, radionica i razgovora kroz djelatnost Sveučilišta, Akademije, Festivala Omiš i Zaklade, a u cilju predstavljanja programa i projekata klapskog pjevanja te razvoja kulture klapskog pjevanja na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj

razini, poticanje i unaprjeđivanje kulture klapskog pjevanja među studentima i zaposlenicima Sveučilišta, predstavljanja, promociju, natjecanja i nastupe klapa u tehnički odgovarajućim prostorima Sveučilišta i Akademije, predstavljanje predstava i programa Festivala i Zaklade na mrežnim stranicama i drugim oglasnim mjestima Sveučilišta i Akademije, suradnja u produkciji svih oblika klapskih glazbenih događaja s uključivanjem studenata i nastavnika u kreativne i produkcijske procese rada Festivala dalmatinskih klapa Omiš i Zaklade Ljubo Sti-

pišić Delmata. Festival dalmatinskih klapa iznikao je iz potrebe za očuvanjem bogatog glazbenog naslijeđa Dalmacije od zaborava.

UNESCO-ova nematerijalna baština

U trenutku nastanka pomišljalo se o obrani izvorne narodne pjesme od naleta šlagera i banalnih obrada, ali iznad svega “od agresije kavanske glazbe istočnjačkog folklora”. S tim geslom krenula je skupina omiških entuzijasta u stvaranje Festivala klapske pjesme 1967. godine. Tijekom više od 45 godi-

na Festivala omiškom pozornicom prošlo je preko 4000 pjevača i pjevačica, a nastupilo preko 470 klapa. Svake se godine na audiciji prijavi između dvadesetak novih, debitantskih klapa.

Zaklada Ljubo Stipišić Delmata osnovana je u čast **maestra Ljube Stipišića Delmate (1938.-2011.)**, čuvara dalmatinske glazbene baštine, aranžera, skladatelja i dirigenta. Počela je djelovanjem 10. listopada 2012. godine u Zadru, na prvu obljetnicu maestrove smrti, sa svrhom proučavanja i popularizacije njegova umjetničkog i stručnog opusa, a utemeljila ju je Gradska knjižnica Zadar. Zaklada ima više zadataka, a na prvom mjestu su otkrivanje, proučavanje i digitalizacija širokog skladateljevog opusa, a zatim stipendiranje studenata, objavljivanje monografije i dokumentarnog filma o životu i djelu Ljube Stipišića, osnivanje kolegija klapskog pjevanja na splitskom Sveučilištu za što je veliki poticaj i potvrda vrijednosti nedavno uvrštavanje klapskog pjevanja na UNESCO-ov popis nematerijalne kulturne baštine.

10. jubilarni Dani osnovne škole

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu i Hrvatski pedagoško - književni zbor - Ogranak Split u suradnji s Osnovnom školom ‘Mejaši’ u Splitu, organizirao je 10. dane osnovne škole, pod tradicionalnim nazivom ‘Prema kvalitetnoj školi’

Nj. E. Hyung-won Suh, veleposlanik Južne Koreje u Republici Hrvatskoj, Suzana Tomaš; Pumjoo Lee, Predsjednik regionalne Uprave Samsunga, dekan Filozofskog fakulteta Aleksandar Jakir

Dani osnovne škole u Splitu okupljaju djelatnike iz škole, suradnike, stručnjake i znanstvenike iz Splitsko-dalmatinske županije i Republike Hrvatske te iz inozemstva radi razmjene teoretskih i stručnih iskustava kako bi se došlo do novih zamisli za unaprjeđenje školske prakse i teorije. Kroz predavanja, radionice, parlanice, multimedijске prezentacije, okrugle stolove, Dani žele potaknuti školske djelatnike da istraže postojeće stanje, primjenjuju inovacije u kontekstu profesionalne kulture suradnje, povjerenja i zajedničkog učenja. Na ovo-

godišnjim, jubilarnim, 10. danima, sudionici su, uz primjenu informacijske i komunikacijske tehnologije sticali znanja i vještine za uporabu web 2.0 tehnologiju. Sve će se to, kao i na prethodnim Danima, zabilježiti u zborniku radova u tiskanom i elektroničkom mediju (marul.ffst.hr/danios), a radovi Znanstvene konferencije objavit će se u tematskom broju časopisa Školski vjesnik.

Organizacijski odbor: izv. prof. dr. sc. **Hicela Ivon**, mr. sc. **Marijo Krnić**, mr. sc. **Lada Maleš**, dr. sc. **Irena Mišurac**, **Gabriela Bašić**, prof. i mr. sc. **Suzana Tomaš**

Gabrijela Matić, Mate Omazić i Ante Radovčić

Na Učiteljskom studiju prva učionica budućnosti

Hrvatska akademska i istraživačka mreža - CARNet u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Splitu, kao domaćinom, i Hrvatskim pedagoškim književnim zborom - ogranak Split, organizirali su drugi po redu Studentski dan pod nazivom “Suvremene tehnologije u obrazovanju - STO”. Događanje STO 2015. dio je skupa Deseti dani osnovne škole - Prema kvalitetnoj školi. U okviru ovog skupa, na Odsjeku za učiteljski studij otvorena je prva digitalna učionica u Splitu, odnosno laboratorij za digitalno obrazovanje nastavnika. Riječ je donaciji Samsunga uz podršku Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta kao i CARNeta, opremljenoj najsuvremenijom tehnologijom za udaljeno učenje, koja će omogućiti studentima, budućim nastavnicima, stjecanje i prenošenje znanja u virtualnom okruženju putem tehnologije. Učionicu budućnosti otvorila je Sabina Glasovac, pomoćnica ministra znanosti obrazovanja i sporta, a uzvanicima su se na svečanom otvaranju obratili i Zvonimir Stanić, ravnatelj CARNeta, Pumjoo Lee, predsjednik poslovne jedinice Samsunga, i prof. dr. sc. Aleksandar Jakir, dekan Filozofskog fakulteta. Predstavljanju učionice je nazočio i Nj. E. Hyung-won Suh, veleposlanik Južne Koreje u Republici Hrvatskoj.

Sabina Glasovac

Nagrađena Maja Brzica

Pobjednica natjecanja Danas sam ja učitelj u okviru 2. studentskog dana STO 2015 je Maja Brzica studentica pete godine Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Odsjek za učiteljski studij s radom *Učenje o zdravlju na društvenoj mreži Edmodo putem mobilnih uređaja i računala*. Tema natjecanja bila je izrada plana izvedbe nastavnog sata uz pomoć primjene informacijske i komunikacijske tehnologije na način da u njemu budu definirani ishodi učenja, nastavne aktivnosti i digitalna kompetencija koju će učenici razviti kao i izrada nastavnih materijala primjenom neke od tehnologija potrebnih za izvedbu sata ili primjera materijala nastalih kao rezultat aktivnosti učenika tijekom izvedbe nastavnog sata. Natjecanje je bilo otvoreno prvenstveno studentima učiteljskih fakulteta i fakulteta s nastavničkim smjerovima, ali i svim ostalim studentima zainteresiranim za primjenu tehnologije u vlastitom obrazovanju.

Maja Brzica

studentski pokret

Sveučilište kao polje borbe (2)

Piše:

MARIO KIKAŠ

Nastavak iz prošlog broja

Travnja 2015. navršila se šesta godišnjica početka blokade Filozofskog fakulteta u Zagrebu koja se uskoro proširila na dvadesetak fakulteta diljem Hrvatske i označila najveći val studentskih prosvjeda od samostalnosti. Na ta događanja podsjećamo drugim dijelom teksta Marija Kikaša, koji je objavljen u hrvatskom izdanju Le Monde Diplomatiquea još u rujnu 2013., ali je još uvijek ponajbolji osvrt na početak suvremenog studentskog otpora u Hrvatskoj.

U periodu od postavljanja zahtjeva za besplatnim obrazovanjem do danas (2013., op.ur), u nadležnom su se resoru promijenila trojica ministara različitih stranačkih pozadina i karijernih putanja.

Kontinuitet zahtjeva i ropadanja sustava

I sva su trojica jednako zdušno, u režiji istih spin-doktora, predstavljala sebe kao inicijatore uvođenja besplatnog obrazovanja u oronuli visokoškolski sustav. Naravno, te su se izjave uvijek nemošto zaglavljivale u birokratski nedorečenim terminima *redovitosti* i *uspješnosti*, koji tek s dolaskom na vlast Kukuriku vlade konačno dobivaju i svoju konkretnu administrativnu i financijsku definiciju.

U te četiri godine, studentski je pokret stalnim pritiscima uspijevao osigurati godišnje odluke Vlade, koja je snosila troškove participacija na prvoj godini preddiplomske razine studija i na obje godine diplomskog studija, pa je za prve tri generacije bolonjskih studenata pristup toj razini sveučilišne izobrazbe bio posve besplatan.

Međutim, kako pokazuje istraživanje Eurostudent provedeno u periodu prije smjene vlasti (svibanj i lipanj 2011.), najveće financijsko opterećenje studenata ipak su predstavljali troškovi života, u kojima najveći udio ima trošak smještaja. U državi u kojoj tek 11 posto studenata ima pristup subvencioniranom domskom smještaju, koji je znatno jeftiniji od podstanarskog ili obiteljskog (semestralno omjer cijena je jedan naprama četiri ili jedan naprama tri), socijalna inkluzivnost u visoko obrazovanje ovime je uvelike smanjena i u najvećem dijelu ovisna o financijskom stanju u kućanstvu, tj. obitelji studenta.

Možemo s velikom dozom

Travnja 2015. navršila se šesta godišnjica početka blokade Filozofskog fakulteta u Zagrebu koja se uskoro proširila na dvadesetak fakulteta diljem Hrvatske i označila najveći val studentskih prosvjeda od samostalnosti. Na ta događanja podsjećamo drugim dijelom teksta Marija Kikaša, koji je objavljen u hrvatskom izdanju Le monde Diplomatiquea još u rujnu 2013., ali je još uvijek ponajbolji osvrt na početak suvremenog studentskog pokreta otpora u Hrvatskoj.

sigurnosti predvidjeti koliko će porazni biti noviji empirijski pokazatelji uključenosti studenata lošijeg socioekonomskog statusa u sustav u kontekstu ekonomske krize, drastično povećane nezaposlenosti i kreditnog opterećenja kućanstava. U ovom četverogodišnjem periodu, sve tri ministarske figure trudile su se putem različitih reformskih inicijativa akademskoj zajednici nametnuti nove strukturne uvjete rada i djelovanja, pritom vođene uvijek istom idejom: postepenom komercijalizacijom obrazovne i znanstvene djelatnosti.

Sustavno smanjivanje financijske uloge države

I dok je obrazovni sustav ostao jedan od onih privatizacijskom rukom relativno netaknuti(ji)h dijelova javnog sektora (osim u domeni naplaćivanja participacija studentima), svi prijedlozi koji su dolazili iz MZOS-a smjerali su ka dugoročnom uređenju sustava na način da uloga države u njegovu financijskom opstanku bude što manja.

Vrhunac tih tendencija dosegnut je tijekom prve polovine 2011. godine kada se, u izbornoj godini, tadašnji ministar Radovan Fuchs usudio predložiti tri zakona koji su za cilj imali ne samo potpunu transformaciju sustava studentskog standarda i napredovanja u znanstvenoj djelatnosti, nego i upravljačkih struktura sveučilišta, uz otvaranje cijelog sustava tržišnim inicijativama.

Tek u tom trenutku, kada je interes akademske (upravljačke) elite doveden u pitanje, probudio se veći dio akademske zajednice, uključujući rektore i dekane, koji su prijetili i obustavom nastavnog procesa

– dakle činom koji su još dvije godine ranije predbacivali studentskom pokretu kao nedopustivu transgresiju. Da budemo iskreni, Fuchsovi su zakoni zaustavljeni, prije svega, interesnom koordinacijom političkih figura unutar akademske zajednice (saborski zastupnici koji su istovremeno članovi znanstveno-obrazovnog pogona, bez obzira na stranačke afilijacije, stopirali su zakone na nadležnim saborskim tijelima), pritiskom spomenutih rektora i dekana i tek onda zajedničkim djelovanjem novooznanovanog sindikata Akadem-ska solidarnost i studentskog pokreta.

Potonji akteri ostali su vjerno progresivnim načelima djelovanja i zamišljanja neke buduće obrazovne i znanstvene politike koja bi u obzir uzela društvenu i kritičku funkciju znanosti i visokog školstva te težila većoj socijalnoj inkluzivnosti u sustav koji se urušava udruženim djelovanjem službene vlasti u doba štednje i inertne akademske elite te zbog različitih makinacija koje su postale svojstvene upravljanju čitavim javnim sektorom u Hrvatskoj.

Prepuštanje sustava logici tržišta

Tako smo još jednom mogli svjedočiti već mnogo puta viđenom scenariju: metastaze disfunkcionalnosti i njezine posljedice trebale su biti otklonjene postepenim i dobro promišljenim, ali u svojoj temeljnoj motivaciji simplicističkim prepuštanjem sustava logici tržišta, koja bi onda automatizmom trebala ispraviti postojeće nedostatke.

U “Deklaraciji o znanosti i visokom obrazovanju”^{vii}, Akadem-ska solidarnost je na koncu odgovorila na toliko puta od

“

Otpor koji je započeo u podne 20. travnja 2009. inicirao je stvaranje pokreta s relevantnom infrastrukturom i sada već ispisanom poviješću ponovne artikulacije lijeve kritike kapitalizma i borbe za zajednička dobra

proljeća 2009. ponovljen i medijima prenesen zahtjev za dokumentom; za konačnom artikulacijom *naših* stavova. I sada, kada pred predstavnicima institucija koji su sustav bacili na koljena stoji iscrpna analiza, ali i eksplicitan vrijednosni sud, s druge strane samo – očekivani muk.

Tihi neoliberalni desant domaće socijaldemokracije

A bio je to taktički isplaniran muk pred konačnim tihim desantom koji vlada lijevog centra provodi u svim resorima, posebno izraženo u MZOS-u, pod dirigentskom palicom drugog reda savjetnika i pomoćnika, a u karnevalskoj izvedbi nevještog ministra koji svoje nesnalaženje u interesima premreženom resoru kompenzira egzaltiranim javnim ispadima.

Mapiranje dokumenata i odluka odaslanih s Donjih Sveti-

ca u posljednjih godinu dana efektivne vlasti pokazuje da je postav ministra Željka Jovanovića puno lukaviji od onoga prethodnih HDZ-ovih karijerista, ali i predaniji u misiji prenošenja svete riječi slobodnog tržišta, efikasnosti i prilagodljivosti sustava. Za razliku od Fuchsa koji je sa svojim trojnim zakonom doživio pravo političko poniženje i odbijenicu vlastite stranačke saborske većine, Jovanovićev tim koristi birokratske mogućnosti tihih reformi ispod radara putem podzakonskih akata.

U sklopu toga već su inaugurirani različiti dokumenti i prakse: od dvorskog oktroiranja novog Nacionalnog vijeća za znanost, preko novog Pravilnika o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja, do prošlogodišnjeg nametanja novih uvjeta participacija u studiju za vrijeme ljetnih praznika. Socijaldemokratska vlada odlučila je i onako visoke maksimalne školarine povisiti do razina gotovo najvećih u kontinentalnoj Europi, s vrlo restriktivnim shvaćanjem *uspješnosti* kao kriterija od njihova oslobođanja, koji će se određivati i brojem skupljenih ECTS bodova (najmanje 55), ali i prosjekom ocjena. Drugim riječima, Jovanovićev postav uspio je u kratkom vremenu zapečatiti politiku financiranja sveučilišta na trogodišnji period, izbjegavši podzakonskim aktima rizik od eventualnih neugodnih studentskih mobilizacija koje su obilježile mandate njegovih prethodnika.

Privatizacija Studentskih centara?

Paralelno je izvršen jednako uspješan udar na studentski standard, i to s dva položaja: uvođenjem novih pravilnika kojima se povećavaju cijene prehrane i smještaja te Vladinom odlukom o postavljanju sanacijske uprave u Studentskom centru u Zagrebu (SC), koristeći mogućnosti postojećeg Zakona o sanaciji studentskih centara koji je donesen u vrijeme Račanove administracije, a koji u svojim osam članaka dopušta Vladi da u bilo kojem trenutku postavi svoju upravu na čelu SC-a. Na moje izravno pitanje rektoru Zagrebačkog sveučilišta Aleksa Bjelišu znači li ovakav scenarij eventualnu privatizaciju, odnosno prodaju imovine SC-a s ciljem sanacije dugova nastalih lošim upravljanjem bivšeg upravitelja Nike Vidovića i smanjenjem izdvajanja iz državnog proračuna, rektor je odgovorio potvrdno.

Ovi potezi u kontekstu postojeće krize koja se najviše odražava na kućanstva – prema spomenutom istraživanju Eurostudent iz 2011., za 82 posto studenata izvor prihoda je upravo

obitelj, tj. kućanstvo – imat će katastrofalne posljedice za dostupnost visokog obrazovanja. To su očito shvatile i banke jer odnedavno agresivno reklamiraju studentske zajmove, koji će u bliskoj budućnosti, ako se ove tendencije nastave, biti najkorišteniji izvor financiranja školovanja, kao što je to već slučaj u angloameričkom svijetu.

Kako je naglasila spomenuta analiza Akadem-ske solidarnosti u okviru “Deklaracije”, ali i nešto klasno zaoštrenija analiza novosadskog kolektiva Gerusija: ovakve tendencije dovode do stvaranja tržišne ponude obrazovanja kao robe uvođenjem i širenjem privatnog vlasništva tamo gdje je nekada bilo javno. Ili da napravimo analitički korak unatrag: proračunskim rezovima smanjuju se izdaci za sveučilište, koje se onda vodi tržišnom logikom financiranja, tj. drastičnim povećanjem broja studenata (za što postoje intervali od početka tranzicije do 2008.) i iznosa školarina koje će snositi, što u konačnici rezultira stvaranjem rezervne armije visokokvalificirane radne snage, čime se cijeli obrazovni proces svodi na zadovoljavanje strukturnog interesa kapitala.

Pokret borbe za zajednička dobra je stvoren

Na četvrtu godišnjicu blokade Filozofskog fakulteta u Zagrebu, koja se u jednom trenutku, što simbolički što efektivno, prelila na dvadesetak fakulteta i visokih škola u sklopu gotovo svih sveučilišta u državi, u daljnu saborsku proceduru (dakle drugo i vjerojatno zadnje čitanje) ušao je zakonski akt koji stavlja točku na i ‘reformskih zamaha’ SDP-ove vlade u sektoru visokog obrazovanja te predstavlja dosad najhrabriji čin u eventualnom otvaranju visokoškolskog sustava logici kapitala.

Rečenica kojom se uređuje financijski odnos sveučilišta i MZOS-a, pa onda i sveučilišta i studenata, glasi ovako: “Troškovi studija (studijskog programa) *moгу* (istaknuo M. K.) redovitim studentima biti dijelom ili u cijelosti financirani iz državnog proračuna, sukladno općem aktu sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole.” Mogu, ali ne moraju!

Otpor koji je započeo u podne 20. travnja 2009. inicirao je stvaranje pokreta s relevantnom infrastrukturom i sada već ispisanom poviješću ponovne artikulacije lijeve kritike kapitalizma i borbe za zajednička dobra. No sam studentski pokret u ovom je trenutku suočen s nepovoljnom konstelacijom snaga na vlastitom terenu.

Ujedno, međutim, ima priliku pridonijeti stvaranju šire platforme borbe za javno dobro i tako krenuti smjerom koji je 2009. godine, zbog zadovoljenja kratkoročnih cehovskih interesa vodećih ljudi Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja, bio blokiran. Situacija na drugim poljima borbe za javna dobra nije ništa bolja i ma koliko to bilo zabrinjavajuće, ujedno je i potencijalni zalag budućim koalicijama.

Viški facendijer - libar čakavske memorije

PİSE: **DAMIR ŠARAC**

Ovaj prevrijedni libar za početak predstavimo riječima akademika Nenada Cambja, predsjednika splitskog Književnog kruga: “Viši facendijer” kapitalno je djelo najboljeg znalca kolektivne memorije otoka Visa i njegova jezika – sveučilišnog profesora i istaknutog književnika Joška Božanića. Ova knjiga jedinstveno je djelo u hrvatskoj dijalektologiji i dijalektalnoj književnosti kako po korpusu zabilježenih usmenih nefikcionalnih priča – facendi - tako i po ingenioznim interpretacijama i objašnjenjima svake jezične potankosti izvornog teksta skrupulozno bilježenog u rasponu od gotovo pola stoljeća te dijalektološki, stilistički i naratološki interpretiranog...

Dakle, sad je jasno kako je “Viški facendijer”, prof. dr. **Joška Božanića**, predavača na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost splitskog Filozofskog fakulteta vrlo značajno djelo, ali što je zapravo – facendijer?

Smijeh u priči

Pojednostavljeno rečeno, riječ je o zapisanim štorijama otoka Visa što su se pričale među mještanima Visa, Komize i sela u viškome poju, a koje je prof. Božanić skupljao od 1968. godine, čakavskoj pripovjedačkoj, pučkoj, usmenoj književnosti i njezinoj inetrpretaciji.

- U devetnaestom stoljeću političkom odlukom čakavski idiom biva eliminiran iz procesa standardizacije koja je provedena na novostokavskoj dijalektalnoj podlozi. Istraživači usmene narativne književnosti bavili su se uglavnom istraživanjem na području štokavskog vertikalara, pretežito se usmjerivši na junačku epiku koje na području čakavskog idioma praktički nije ni bilo. Usmena pripovjedna književnost na čakavskom ostala je u tolikoj mjeri zanemarena da možemo reći kako istraživači čakavske usmene književnosti, baveći se uglavnom lirikom, gotovo nisu ni primijetili njezino postojanje – objašnjava prof. dr. Božanić, ističući kako je za epsku heroiku dinarskog modela kulture smijeh neprihvatljiv, a komika uvredljiva, zazorna i nedolična, dok je u primorju i na otocima humor u svim svojim oblicima nezaobilazni element pripovjedačke književnosti.

101 facenda

U “Viškom facendijeru” zabilježio je Joško Božanić stotinu i jednu facendu, nefikcionalnu priču humorističkog karaktera, a od dvadeset i jednog pripovjedača samo su tri živuća, što govori o nestajanju oralno-auralne kulture kojoj su pripadali, ali i reduciranoj ili posve iščezloj sposobnosti slikovitog kazivanja među generacijama odgojenim u

U opsežnom djelu prof. dr. Joška Božanića posvećenom usmenoj književnosti otoka koja zauvijek iščezava zabilježena je stotinu i jedna facenda, nefikcionalna priča humorističkog karaktera, a od dvadeset i jednog pripovjedača samo su tri živuća

okruženju vizualnih medija novog vremena.

- Ovaj zapis usmenih priča otoka Visa nastao je u vremenu koje je po nečemu jedinstveno. Prvi put u povijesti bilo je moguće živjeti dva potpuno različita vremena. Vrijeme moje prabake **Keke Kordić Jancorove**, rođene u 19. stoljeću, čiji je djed, prema njenoj priči tražio kraj svijeta, ploveći Mediteranom, budući da nije vjerovao da je zemlja okrugla, i svijet mog djeda **Jozota Božanića Pepeta**, također rođena u 19. stoljeću čije su priče u mom djetinjstvu izazivale moj trajan interes za facendom, svijet je koji je bez vidljive promjene trajao stotinama godina. Kolektivnu me-

moriju tog svijeta održavala je usmena predaja, a u njoj je facenda imala ključnu ulogu. S druge strane ja sam s magnetofonom u ruci pripadao jednom nevjerojatno brzom vremenu, bitno drugačijem od onog čije sam priče snimao. Za istim stolom srela su se tako dva posve različita vremena i nikada prije i nikada više u povijesti tako različiti svjetovi nisu sjedili i neće sjediti za istim stolom. Ta privilegija koju sam kao zapisivač imao, omogućila mi je da primijetim literaturu u svakodnevnom, dakle, običnom usmenom pripovijedanju koje je održavalo pamćenje publike i usmenih naratora. Ali u vremenu kada se počeo gubiti značaj usme-

ne predaje, kada se među mladima izgubio interes za priče starih, ova predaja bila je prvi put osuđena na zaborav. Jedino tonski i pismeni zapis mogli su tu priču sačuvati, zadržati u vremenu, spasiti je od zaborava – svjedoči prof. dr. Joško Božanić.

Neprimijećena književna vrsta

U hrvatskoj znanosti o književnosti facenda je ostala neprimijećena književna vrsta, zapisivači usmene pripovjedne književnosti nisu na nju obraćali pažnju, te je ostala do danas prisutna samo u mediju usmenosti. Ali priča o zbiljskim događajima u kojima sudjeluju i poznati akteri, i kao likovi i kao pripovjedači, važnije su od bilo koje druge narativne vrste jer svakodnevno zadovoljavaju nasušnu čovjekovu potrebu za pričom, za smijehom, za smislom ljudskog postojanja koji prenosi priča, za održavanjem kontinuiteta kolektivne memorije, jezika, običaja, kulturnog identiteta, za estetskom radošću ostvarenom jezičnim i perforativnim umijećem kojim se priča ostvaruje i prenosi.

Dubok trag u hrvatskoj filologiji

Višedesetljetno istraživanje više usmene predaje profesora Božanića obuhvatilo je pripovjedne vrste usmene književnosti, poslovice, halijeutičku usmenu predaju vezanu za maritimno iskustvo, leksik otočnih govora, onimiju (toponimiju i antroponimiju), fonologiju komićkoga govora, etnografiju, usmenu predaju Višana u američkoj dijaspori, a golema snimljena govorna građa prikupljena sustavno od 1968. godine do danas, samo je manjim dijelom obrađena i publicirana, dok zbirka facendi predstavlja izbor motiviran prije svega literarnim kriterijem, ali i leksičkom i dijalektološkom zanimljivošću teksta.

Njegov kolega prof. dr. **Boris Škvorc**, jedan od recenziranih smatra kako je riječ o knjizi koja će ostaviti dubok trag u hrvatskoj filologiji, kulturalnim studijima i studiju identiteta na našim prostorima, dok prof. dr. **Inoslav Bešker** drži kako je Božanić ne samo uočio epohalni hijat, nego ga i analizirao u njegovoj nepopovljivosti.

Sveučilište u Splitu EKONOMSKI FAKULTET raspisuje NATJEČAJ za prijem

stručnog savjetnika (za pravna pitanja) - radno mjesto I. vrste, na određeno vrijeme – jedan izvršitelj, u Studentskoj referadi Ekonomskog fakulteta u Splitu.

PRISTUPNICI MORAJU ISPUNJAVATI UVJETE:

- magistar/magistra prava ili stručni specijalist/specijalistica prava ili završen sveučilišni dodiplomski studij prava;
 - radno iskustvo tri (3) godine od čega najmanje jedna (1) godina na poslovima u sustavu znanosti i visokog obrazovanja;
 - napredno poznavanje rada na računalu;
 - aktivno znanje engleskog jezika;
 - organizatorske sposobnosti i psihofizičke sposobnosti za rad sa strankama.
- PRIJAVI TREBA PRILOŽITI DOKUMENTACIJU:
- životopis,
 - dokaz o završenoj školskoj spremi
 - potvrda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o radno pravnom statusu pristupnika
 - potvrdu o traženom radnom iskustvu u struci ostvarenom na poslovima tražene struke i razine obrazovanja ili drugi odgovarajući dokument iz kojeg jasno mora biti vidljivo da je ostvareno radno iskustvo u trajanju od najmanje 3 godine na poslovima tražene struke i razine obrazovanja (ugovor o radu, rješenje i sl.).

Pristupnici koji udovoljavaju formalnim uvjetima natječaja bit će pozvani na testiranje o čemu će biti pravodobno obaviješteni putem elektronske pošte. Prijaviti se mogu pristupnici oba spola. Rok za podnošenje prijava je 30 dana od dana objave u Narodnim novinama. Prijave se predaju na adresi: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, 21000 Split, Cvite Fiskovića 5. Nepotpuna i nepravovremena dokumentacija neće se uzimati u razmatranje. Prijavljeni pristupnici bit će obaviješteni o rezultatima natječaja u zakonskom roku.

Dekan: Prof. dr. sc. Željko Garača

Sveučilište u Splitu SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE, raspisuje NATJEČAJ

I za izbore u zvanja (i na odgovarajuća radna mjesta)

1. jednog nastavnika u nastavno zvanje predavač i na odgovarajuće radno mjesto, u znanstvenom području društvenih znanosti, za polje ekonomija, za granu marketing
2. jednog nastavnika u nastavno zvanje viši predavač (ponovni izbor), u znanstvenom području društvenih znanosti, za polje filologija, za granu anglistika
3. jednog stručnog suradnika za informacijske tehnologije u znanstvenom području tehničkih znanosti, za polje računarstvo, za granu računalne mreže (na određeno vrijeme).

Točke 1 i 2.

Pristupnici trebaju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 45/09, 63/11 i 94/13) i Odlukom o nužnim uvjetima Rektorskog zbora za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u nastavna zvanja (NN 13/2012).

Prijavi treba priložiti: životopis pristupnika, preslik diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi odnosno akademskom stupnju, prikaz stručne i nastavne djelatnosti, popis radova i radove relevantne za izbor (u elektronskom obliku).

Sva dokumentacija se predaje u dva primjerka.

Na natječaj se, pod jednakim uvjetima, mogu prijaviti osobe oba spola. Prijave s prilogima podnose se Sveučilišnom odjelu za stručne studije Sveučilišta u Splitu, Split, Kopilica 5/II kat, u roku od 30 (trideset) dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama.

Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati.

Točka 3.

Pristupnici trebaju ispunjavati slijedeće uvjete:

- specijalistički diplomski stručni studij računarstva ili sveučilišni diplomski studij računarstva
- napredno poznavanje CMS sustava Joomla i Drupal
- napredno poznavanje PHP-a, CSS-a, HTML-a
- napredno poznavanje sustava Moodle
- izrada rasporeda nastave
- poznavanje rada i konfiguracije Linux poslužitelja
- poznavanje rada i konfiguracije aktivne mrežne opreme
- napredno poznavanje GIMP/Photoshop programa za uređivanje slika
- napredno poznavanje Microsoft Windows operativnog sustava i paketa Microsoft Office
- napredno poznavanje programa za izradu rasporeda (npr. aSc, Open Course Timetabler)
- servisiranje računala i računalne opreme
- napredno korištenje DSLR fotoaparata
- iskustvo u dizajniranju letaka i plakata
- najmanje godina dana radnog iskustva u struci
- poznavanje engleskog jezika

Prijavi treba priložiti: životopis pristupnika, preslik diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi, dokaze o ispunjavanju ostalih traženih uvjeta.

Na natječaj se, pod jednakim uvjetima mogu prijaviti osobe oba spola. Prijave s prilogima podnose se Sveučilištu u Splitu, Podružnici – Sveučilišnom odjelu za stručne studije u Splitu, Kopilica 5/II kat, u roku od 8 (osam) dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama. Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati. Sveučilišni odjel za stručne studije Sveučilišta u Splitu

klasično obrazovanje

Inge Belamarić

RAZGOVARALA:
SUZANA KAČIĆ BARTULOVIĆ

U Splitu je od 18. do 22. ožujka održan 7. seminar *Salonae longae* – Od antičke *Salonae* do humanističkog Splita. Tema ovogodišnjega seminara bila je “Luke i plovidba”, vodila ga je profesorica Inge Belamarić iz I. gimnazije Split, a sudjelovali su učenici iz klasičnih gimnazija iz čitave Hrvatske. Sudionici seminara obišli su Salonu, Dioklecijanovu palaču i Arheološki muzej, sudjelovali na četiri lektorata te slušali brojna zanimljiva predavanja. O značaju ovog tradicionalnog okupljanja razgovarali smo sa prof. Belamarić. Koje je glavne problemske krugove održani seminar tematizirao?

Split je u ožujku bio po sedmi put domaćin seminaru koji smo nazvali *Salonae longae*, slijedeći poznatu sintagmu pjesnika Lukana iz 1. stoljeća o antičkom Solinu, iz doba kada je on bio glavni grad cvatne rimske provincije. Odabranim imenom htjeli smo naznačiti nadu u dugovječnost seminara, a odrednicom u podnaslovu - *Od antičke Salone do humanističkog Splita* - raspon tema kojima ćemo se baviti na široj vremenskoj skali od vremena kada je Salona bila zaista važna točka antičke geografije, osobito značajna po ulogu koju je imala u ranokršćansko doba, potom i kao jedno od ishodišnih mjesta hrvatske rano-srednjovjekovne prošlosti, i do vremena kada su njeni atributi srasli sa slikom koju je Split, njen nasljednik, gradió tijekom srednjega vijeka s kulminacijom u renesansno doba, kada je oko Marka Marulića oblikovana istinska, ma koliko mala humanistička republika, bez čijih je djela nezamisliv naš kulturni i duhovni identitet. Splitski

seminari stoga u pravilu tematiziraju pitanja i probleme vezane uz regionalnu i nacionalnu kulturnu povijest važnu u univerzalnom okviru.

Ističete pritom važnost klasične naobrazbe?

Naš seminar ima za svrhu konsolidaciju našeg uvjerenja da klasična filologija, u društvu s drugim srodnim disciplinama, ima i danas prevažnu misiju u formiranju suvremenog humanističkog duha i opstanku nacionalnog identiteta, koji je pod diktom nivelacije informatičke, medijske i svake druge vrste globalizacije. Tu misao prenosimo ponajboljim učenicima iz desetak hrvatskih gimnazija, te onima koji nam godinama dolaze iz franjevačke klasične gimnazije u Visokom u Bosni. Nismo sami na tom poslu i sa zadovoljstvom mogu kazati da nas u organizaciji svih ovih godina podupiru ravnatelj I gimnazije, prof. Marijan Puljić, Ured gradonačelnika i Turistička zajednica grada Splita, donedavna i Županija splitsko-dalmatinska. Učenicima je, dakle, sudjelovanje na osmodnevnom seminaru besplatno. Naša Prva gimnazija godišnje šalje na splitski seminar dvanaest, te po pet učenika na hvarski, odnosno bribski seminar.

Što su sve učenici mogli vidjeti, čuti i iskusiti kroz program seminara?

U organizaciji agilnog Instituta Latina & Graeca, Prve gimnazije, Katedre za staru povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, te Instituta za povijest umjetnosti i njegovog splitskog Centra - Cvito Fisković, i ove godine rad seminara išao je linijom posebno odabrane teme. Preteklih godina u fokusu smo ima-

Seminari za mlade most prema ant

Seminari predstavljaju ‘regrutni centar’ za niz srodnih humanističkih disciplina, jer se nekoliko desetaka mladih ljudi baš na njima definitivno odlučilo baviti humanističkim znanostima

li cara Augusta (kada smo baš u Splitu započeli s proslavom dvaju milenija od njegove smrti), cara Konstantina (povodom velike obljetnice Milanskog edikta), pa Svetog Jerolima, Svetog Dujma... Ovo-godišnjom temom Luke i plovidba bavilo se tridesetak polaznika iz klasičnih gimnazija iz Zagreba, Splita i Visokog (BiH). Nakon razgledanja Dioklecijanove palače, uz moje vodstvo, i Salone, uz vodstvo dr. sc. Ivana Matijevića, seminaristi su sudjelovali u prevodenju odabranih ulomaka grčkih i rimskih pisaca: Aristotela (lektorat je vodila prof. dr. Bruna Kuntić Makvić), Platona (prof. Mislav Gjurašin), Vergilija (prof. Tonči Maleš). Moj je odabir bio znameniti Petrarkin opis oluje koja je pogodila 1348. Napulj i njegov zaljev. Zaista nadahnuta predavanja odr-

žale su doc. dr. Irena Radić Rossi, O Tragovima antičkog naselja Cissa u podzemlju i podmorju otoka Paga, arheolog Ana Marinović, O Prikazima brodova na antičkom novcu i dr.sc. Inga Vilogorac Brčić, Spasiteljica lađe, o jednoj od najljepših antičkih predaja o prijenosu kulta frigijske božice Kibebe. Kao i svih proteklih godina dr. sc. Inga Vilogorac Brčić je sudionike je provela po Arheološkom muzeju i u njemu održala epigrafsku radionicu. Kolegica Vilogorac Brčić i ja tijekom godine radne čitanke „pretvaramo“ u priručnike: sažetci prerastu u manje članke, a osobito su dragocjeni polirani prijevodi na kojima se na radionicama zajednički radilo. U biblioteci Mladi i starine Instituta Latina & Graeca dosad je oblikovano šest tema obrađenih na seminaru.

Jeste li usamljeni u svojim aktivnostima ili slične provode još neke škole?

Važno je svakako istaknuti da se splitski seminar komplementarno veže za još dva, slična ali tematski drukčije koncipirana. U Skradinu i na obližnjoj Bribirskoj glavici, gdje se u tekućoj arheološkoj kampanji baš u ovom času otkrivaju senzacionalne nove

spoznaje o značaju tog iznimnog lokaliteta, održat će se u rujnu deseti po redu seminar Varvaria – Kroz tisućljeća sredozemne kulture u Hrvatskoj. Pokrenula ga je prof.dr. Bruna Kuntić-Makvić, pročelnica na Katedri za antičku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a namijenjen je učenicima sedmih i osmih razreda osnovne škole, i prvog i drugog gimnazija. Od mnogih sadržaja kojima se mladež upoznaje s prebogatim baštinom toga kraja, ovdje možemo istaknuti samo epigrafske analize prof. Kuntić-Makvić u bribskom lapidariju, suptilne lektorate prof. Tončija Maleša u franjevačkom samostanu na Visovcu, likovnu radionicu prof. Tanje Kovačić. To su prave ekskurzije kroz vrijeme i prostor. Posjeti Šibeniku, znamenitoj knjižnici samostana sv. Frane i najljepšoj novijoj hrvatskoj

Sudionici seminara *Salonae longae* 2015.

rade klasičare - ričkoj civilizaciji

javnoj knjižnici, na šibenskoj Poljani, te obilazak slapova Krke, uz susrete s lokalnim istraživačima, dovoljni su da sudionici do kraja života u srcu i mislima nose što će doživjeti u tom tjednu, na početku intelektualnog života.

Mogu li seminari služiti za popularizaciju humanistike i klasične naobrazbe?

Ovi seminari su što ime kaže: rasadnik, inkubator, netko će reći i regrutni centar za niz srodnih humanističkih disciplina. Osnovno načelo kojim se vodimo je - interdisciplinarnost i, na prvi pogled, nesvrhoviti tip učenja. Naši učenici znaju da ne čitamo »mrtve« jezike ni »mrtve« pisce. Zajednički gradimo most prema velikoj sferi antičke civilizacije koja je do danas

predstavljala neiscrpnu hranu europskog, građanskog tipa života. A da to dobro radimo dokaz je što je nekoliko desetaka mladih ljudi baš na tim seminarima definitivno odlučilo baviti se humanističkim znanostima. Najveće zadovoljstvo nalazim u činjenici što dobar dio seminara danas vode naši bivši učenici!

Tradicijsa seminara traje već dva desetljeća?

Sve je počelo prije dva desetljeća, u Starom Gradu na Hvaru sa seminarom pod nazivom Pharos - antička kultura hrvatskog Sredozemlja koji su pokrenule dr. Jasna Jeličić Radonić, dr. Bruna Kuntić Makvić i potpisnica ovih redaka, u suradnji kolega iz splitskog Konzervatorskog odjela Ministarstva

kulture, Zavoda za hrvatsku povijest, Arheološkog zavoda Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, te profesora iz klasičnih gimnazija iz Zagreba i Splita. Valja ovdje posebno istaknuti i angažman prof. Ivane Jelić iz zagrebačke Pete gimnazije. Organizaciju je u međuvremenu preuzeo Institut Latina & Graeca, odnosno njegov ravnatelj prof. Zlatko Šešelj. Rekoh, nekadašnji polaznici postali su voditelji: sada prof. Tonči Maleš bdije nad programom lektorata i radionica na jednom od najznačajnijih nacionalnih arheoloških lokaliteta, na objašnjavanju važnosti hvarske hore, otkrivanju ljepote i funkcionalnog smisla Hektorovićeve Tvrdalja. Tu se usmjeravaju budući arhe-

olozi i povjesničari umjetnosti, klasični filolozi i povjesničari, ali i liječnici i pravnici koji znaju da dobrim dijelom svoj značaj duguju klasičnom obrazovanju. Pravi smisao ovih seminara je u uvjerenju da se naš europski materinji govor uistinu najbolje uči na latinskom. Učenje klasičnih jezika uvijek je bilo više od učenja jezika, materinjeg i stranog, vezano za ideju samog odgoja. To je misao koju pokušavamo rehabilitirati. Trima spomenutim seminarima priključuje se i onaj u Zadru Colonia Iulia Iader na kojemu se s svim tim temama upoznaju najmlađi klasičari, polaznici osnovnih škola i gimnazijalaca prvaša. Oni zasigurno neće značenje riječi humanizam tražiti u rječniku stranih riječi.

Na kraju, što vam o Vašem trudu kažu reakcije učenika?

Program seminara pokazuje kakav raspon tema smo imali, čitanke i priručnici i članci koji su u međuvremenu objavljeni u časopisu Latina & Graeca pokazuju, vjerujem, i kolike dosege smo uspjeli ostvariti. Ali, teško da ista od toga može evocirati sve one radosne susrete, žive rasprave i bučne razgovore potaknute zdravim razmišljanjem o temama naše prošlosti koje su, bilo to dobro ili ne, i danas aktualne kao i u svoje doba, jer i naši stari su u svim vremenima zdvajali na pitanjima demografske i gospodarske stagnacije, uz probleme proloma barbara preko "naših" granica, krizi odgoja i obrazovanja, mozgali o problemu odnosa Crkve i Države, državne uprave, vojske i običnog puka. Nije možda od posebne utjehe znati da su svi naši današnji problemi svagdašnji, ali dobro ih je čuti na latinskom i grčkom, i konačno jednom htjeti od povijesti nešto i naučiti. Nikakav opis ne može dočarati atmosferu završne priredbe u Hektorovićevu ribnjaku ili šuštanje sjajnih toga, žamor klasičnih jezika, zvonak smijeh, pjesmu, uzbuđenja, izradu maketa brodova i pravih štitova, izlete kroz najljepše krajolike Hvara, Brača, maslinike, mirise mora i našeg bilja, recitacije i skandiranja u prvoj zgradi Klasične gimnazije u Splitu, a sadašnje Galerije Vidović, kriptotezike novih prijateljstava i ljubavi, dodjele diploma i nagrada za prijevode. Sve su to naši učenici ponijeli sa sobom u novi život.

Završna priredba u Starom Gradu: Odisej i Nausikaja

Antička grupa pod vodstvom prof. Ivane Marijanović sudjelovala je s recitalom grčke i rimske lirike u manifestaciji Noć muzeja u Saloni, u memorijalnoj sobi don Frane Bulića u Tusculumu

klasično obrazovanje

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET
raspisuje
NATJEČAJ
za izbor:

- jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje docenta, za područje društvenih znanosti, polje ekonomija, grana Trgovina i turizam, i odgovarajuće radno mjesto na Katedri za ekonomiku nacionalnog gospodarstva, za predmete Kulturno-povijesna baština i turizam, Menadžment turističke agencije, Marketing destinacije, Poslovanje putničkih agencija, Marketing u turizmu i ugostiteljstvu.
 - dva nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje docenta, za područje društvenih znanosti, polje ekonomija, grana Računovodstvo, i odgovarajuća radna mjesta na Katedri za računovodstvo.
 - jednog nastavnika u naslovno znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora, za područje društvenih znanosti, polje ekonomija, grana Organizacija i menadžment.
 - jednog nastavnika u naslovno znanstveno-nastavno zvanje docenta, za područje društvenih znanosti, polje ekonomija, grana Marketing.
- Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o radu („Narodne novine 93/14), Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, broj 123/03 do 101/14) i uvjete Rektorskog zbora.

Prijavi na natječaj treba priložiti:

životopis, dokaz o stručnoj spremi (stručnom nazivu, dokaz o završenom fakultetu, akademskom stupnju, i druge dokumente iz kojih se može utvrditi da pristupnik ispunjava uvjete za izbor u odgovarajuće zvanje), odluku o izboru u znanstveno zvanje, podatke o stručnoj i nastavnoj aktivnosti, potvrdu o aktivnom sudjelovanju u realizaciji znanstvenih projekata, znanstvene i stručne radove, te njihov popis i to podijeljen u dvije skupine: radovi objavljeni do posljednjeg izbora ili reizbora, razvrstani po kategorijama i radovi objavljeni nakon toga razvrstani po kategorijama, dokaz o pozitivno ocijenjenim rezultatima institucijskog istraživanja kvalitete nastavnog rada pristupnika ili dokaz o pozitivno ocijenjenim rezultatima studentske ankete. Svu dokumentaciju osim u papirnatom obliku za izbor potrebno je dostaviti i na CD-u u dva primjerka, s tim da se radovi za izbor dostavljaju na posebnom CD- u u dva primjerka. Prijaviti se mogu pristupnici oba spola. Rok za podnošenje prijave je trideset dana od dana objavljivanja u „Narodnim novinama“. Prijave se predaju na adresi: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, 21000 Split, Cvite Fiskovića 5. Nepravovremene i nepotpune prijave neće se uzeti u razmatranje. Prijavljeni pristupnici bit će obaviješteni o rezultatima natječaja u zakonskom roku.

Dekan: Prof. dr. sc. Željko Garača

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FAKULTET GRAĐEVINARSTVA,
ARHITEKTURE I GEODEZIJE
raspisuje
NATJEČAJ

- za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje asistent i na odgovarajuće radno mjesto na određeno vrijeme u punom radnom vremenu (zamjena za djelatnicu na rodiljnom dopustu) za znanstveno područje Prirodne znanosti, znanstveno polje Matematika. Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola. Prijave se podnose tajništvu Fakulteta osobno ili poštom u roku od 30 dana od dana objave natječaja, na adresu: Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu, Ulica Matice hrvatske 15, s naznakom - za natječaj-. Pristupnici su dužni ispunjavati uvjete utvrđene Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13 i 101/14), a uz prijavu na natječaj treba u 2 primjerka priložiti: životopis, presliku diplome, presliku domovnice, prijedpis ocjena na završenom diplomskom ili dodiplomskom studiju. Osobe koje podnesu nepotpune i nepravodobne prijave ne smatraju se kandidatima prijavljenim na natječaj.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
raspisuje
NATJEČAJ
ZA IZBORE U NASLOVNA
ZNANSTVENO-NASTAVNA ZVANJA

1. tri nastavnika u naslovno zvanje docenta u području Prirodne znanosti, polje Biologija, grana Mikrobiologija
 2. jednog nastavnika u naslovno zvanje docenta u području Prirodne znanosti, polje Biologija, grana Botanika
 3. jednog nastavnika u naslovno zvanje docenta u području Biotehničke znanosti, polje Agronomija, grana Sjemenarstvo
 4. jednog nastavnika u naslovno zvanje docenta u području Biotehničke znanosti, polje Prehrambena tehnologija, Kemija hrane
 5. jednog nastavnika u naslovno zvanje docenta u području Biotehničke znanosti, polje Agronomija, grana Fitomedicina
 6. jednog nastavnika u naslovno zvanje docenta u području Biotehničke znanosti, polje Agronomija, grana Voćarstvo
- Pristupnici na natječaj moraju ispunjavati uvjete Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Prijava na natječaj mora sadržavati: životopis, preslika diplome, prikaz znanstvene i nastavne djelatnosti. Natječaj traje 30 dana od dana objave. Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova. Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se na adresu: SVEUČILIŠTE U SPLITU, Split, Livanjska 5.

Splitski PMF

u misiji stvaranja budućih robotičara

Lego roboti na PMF-u

Curiosity rover na Marsu; osim što istražuje Mars, zna napraviti i selfie. Izvor: NASA/JPL-Caltech/MSSS

Na Odjelu za informatiku splitskog PMF-a izrađen je niz računalnih modela i modela robota koji svojom konstrukcijom i osnovnom arhitekturom omogućuju svakom tko je zainteresiran da upozna ljepotu istraživanja inteligencije i učenja robota

Pisu: **GORAN ZAHARIJA, MAG. ING.COMP I DOC. DR. SC. SAŠA MLADENIČIĆ, PMFST**

Otisnuti se iz sigurnosti Zemljine atmosfere nije jednostavno, no u tom nam namu mogu pomoći različiti inteligentni mehanički sustavi. U današnje vrijeme, roboti su sve češća pojava u svakodnevnom životu, pa nije neobično da smo ih počeli koristiti za istraživanje Sunčeva sustava, na zadaćama koje su za ljude opasne ili nedostižne.

Želja za razumijevanjem inteligencije i stvaranjem inteligentnog stroja koji oponaša i poboljšava ljudske osobine seže daleko u prošlost. U knjizi pod nazivom «Knjiga znanja genijalnih mehaničkih uređaja Al-Jazarija» iz 1026. godine nalazi se opis programabilnih humanoidnih robota koji bi bili smješteni na brodu te samostalno plovili i svirali za vrijeme održavanja kraljevskih predstava.

Riječ robot skovana je 1921. od strane Karela Čapeka, češkog pisca fantastike, a odnosi se, laički rečeno, na sustav na koji prenosimo dio – po mogućnosti poboljšanih - osobina inteligentnih bića.

Roboti u svemiru

Roboti u svemiru postoje u različitim oblicima i veličinama, a imaju cijeli niz funkcija. Tu su sonde koje prelijeću planete poput Voyagera 1 i 2; robotske letjelice Galileo i Cassini koje kruže oko Jupitera i njegovih mjeseaca; atmosferske sonde kao npr. Hygens koji ispituje atmosferu Titana; roboti koji se spuštaju na druge planete kao Mars Pathfinder. Iako možda ne izgleda da sonde zaslužu naziv robot, one izvode programirane zadaće koje obavljaju dulje vrijeme bez ikakvog ljudskog nadzora, te ih

s pravom možemo zvati robotima.

Svi svemirski roboti u temeljima su slični: svaki ima određenu vrstu senzora, aktuatora, te sustava za nadzor, komunikaciju i napajanje. Senzori daju robotu informacije o sebi samome i okolici u kojoj djeluje. Sustav za nadzor obrađuje informacije koje dobije od senzora kao i instrukcije koje preko komunikacijskog sustava dobije od zemaljske kontrole ili drugog robota te šalje upravljačke signale aktuatorima koji ih pretvaraju u akcije kojima robot djeluje na svijet oko sebe. Roboti bi trebali imati mogućnost dugoročnijeg planiranja, ali istovremeno biti sposobni brzo reagirati na nepredviđene događaje. Primjerice, radiovalovi između Marsa i Zemlje putuju između 4 i 24 minute, ovisno o položaju, pa robot mora biti u stanju djelovati samostalno, nezavisno od zemaljske kontrole. Ovaj izazov posebno je značajan za pokretne robote tipa rovera koji za vrijeme kretanja nailazi na prepreke poput kamenja, ponora i litica. Mnogi pokretni roboti, po uzoru na organizme u prirodi na razini upravljanja koriste slojeviti pristup, kojim je cjelokupno ponašanje robota podijeljeno u više slojeva, pri čemu svaki sloj predstavlja jednu zasebnu cjelinu tj. jedan oblik ponašanja (npr. zaobilazanje prepreka). Slojevi su organizirani hijerarhijski na način da se kombinacijom jednostavnijih ponašanja stvaraju kompleksniji oblici ponašanja. Roboti bi na taj način trebali imati mogućnost dugoročnijeg planiranja, ali istovremeno biti sposobni brzo reagirati na nepredviđene događaje.

Iako svemirski roboti sadrže iznimno složene sustave i naprednu tehnologiju, njihovo je 'srce' određeni tip programske i sklopovske po-

Roboti – za sada jedini Marsovci

Značajan korak u istraživanju Sunčeva sustava napravljen je 1997. godine kada je na Mars uspješno sletio Mars Pathfinder. Ova robotska letjelica sastojala se od dva dijela: baze i laganog robota na kotačima, težine 10,6 kilograma, Mars rovera pod nazivom „Sojourner”. Robot je osmišljen je za samostalno djelovanje tijekom 7 marsovskih dana (jedan dan na Marsu je otprilike Zemaljska 24 sata, 39 minuta) uz mogućnost produljenja rada na čak 30 marsovskih dana, a o uspjehu misije govori činjenica da je robot bio aktivan čak 83 marsovska dana. Od tog trenutka sve češće se spominje pojam svemirskih robota, kao posebne kategorije robota. Do današnjeg dana, na Marsu su, uz spomenuti Sojourner, bila još tri pokretna robota. Robot-rover „Spirit” je bio aktivan čak 6 godina (zadnje podatke je poslao 2010. godine), dok su druga dva robota „Opportunity” i „Curiosity”, još uvijek funkcionalna i svakodnevno šalju slike i podatke s Marsa.

Učenici osmog razreda programiraju robota

Uključite se u projekte s robotima!

Sljedeće će radionice s temom Lego robota i osnova programiranja biti organizirane početkom iduće školske i akademske godine, i učitelji koji su voljni surađivati i sudjelovati u organizaciji radionica mogu se javiti na mail heritage.split@gmail.com (istraživačka grupa u sklopu Odjela za informatiku na PMF-u). Također, budući da postoji niz projekata na kojima se već radi te da su organizatori otvoreni za nove ideje i prijedloge, pozivaju se i svi studenti koji bi željeli raditi na projektima vezanima uz robote i umjetnu inteligenciju.

Sudjelovanje na Noći istraživača 2014.

drške. U okviru više kolegija pri Odjelu za informatiku na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Splitu realizira se upravo takva programska i sklopovska podrška koja u osnovi postoji u svim svemirskim robotima, a koja pomaže u razvoju programerskih vještina i računalnog razmišljanja.

Roboti na PMF-u

Na tom putu stoji problem ograničenih resursa, ne samo u usporedbi sa inozemnim sveučilištima koji imaju cijele laboratorije posvećene umjetnoj inteligenciji i pripadajućoj opremi, nego i sa domaćim sveučilištima i fakultetima (zagrebački FER je već prije par godina naručio 6 čovjekolikih robota u vrijednosti od oko pola milijuna kuna). Zato je osmišljen niz međusobno povezanih aktivnosti koje se izvode na jeftinim hobi platformama.

Studenti osvješćuju znanje kada ga stavljaju u kontekst rješavanja konkretnih problema u stvarnom svijetu. Kroz projekte kao što su *automatsko parkiranje vozila*, *robot koji posluhuje piće*, *traženje izlaza iz labirinta*, *robot za istraživanje kojim se upravlja preko bežične mreže* i slične, studenti su upoznali principe rješavanja problema s kojima se mogu susresti kod profesionalnih sustava kao što su *samoupravljanje cestovna vozila*, *mars rover*, *bespilotne letjelice*... Temelj za razvoj vlastitog rješenja je Lego Mindstorms paket koji u sebi sadrži motore, senzore i računalo, koji omogućuju konstrukciju robota prema vlastitom nacrtu i ideji. Pri Odjelu za informatiku izrađen je poseban modul za komunikaciju koji omogućuje upravljanje tako konstruiranog robota putem bilo kojeg programske jezika, što studentima dodatno omogućuje kreativnost u rješava-

nju problema.

Razvijena je posebna programska podrška koja simulira rad različitih elemenata robota, a studentima omogućuje jednostavnu provjeru ideja za rješavanje konkretnog problema. Za razliku od sličnih projekata na drugim sveučilištima, od studenata se ne očekuje predznanje u programiranju u smislu poznavanja nekog programske jezika, već im se predstavlja okruženje kroz koje se kreativno mogu izraziti.

Posebnost razvijene programske podrške je u njezinoj primjenjivosti kod različitih naraštaja, primjerice, u osnovnim školama, što je potvrđeno kroz radionice koje su u sklopu popularizacije znanosti provedene u posljednjih nekoliko godina.

Istraživanje Svemira iz vlastite sobe

Upravo je ovakav pristup temelj pripreme učenika i studenata za otkrivanje novoga i pobuđivanje pustolovnog duha. Kroz kombinaciju znanja iz fizike, matematike, informatike, ali i kemije i biologije te uz uvažavanje metoda i tehnika učenja i poučavanja, u situaciji smo stvoriti buduće istraživače. Kako bismo pokazali da se istraživanjem svemira možete baviti i iz svoje sobe, izradili smo niz računalnih modela i modela robota koji svojom konstrukcijom i osnovnom arhitekturom omogućuju svakom tko je zainteresiran upoznati ljepotu istraživanja inteligencije i učenja robota.

Cilj inicijative je pokazati kako se u pohod na Sunčev sustav može krenuti iz vlastitog doma i naših škola, jer ono što je zaista ključno su nove ideje, a one se rađaju u mladim i neopterećenim umovima, nevezano za raspoloživa sredstva i stupanj tehnološkog razvoja.

Piše:
PROF. DR. SC. MILORAD PAVIĆ *

Francuski kralj Luj XIV., poznat još pod nadimcima “Kralj Sunce”, “Bogomdani” i “Veliki”, vladao je Francuskom od 1643. pa sve do svoje smrti 1715. godine, te ostao zabilježen kao vladar s najdužim vladarskim stažem u europskim zemljama.

Stupivši na prijestolje s nepunih pet godina, za regenticu kralju je bila postavljena njegova majka Ana Austrijska, dok je stvarnu vlast vršio kardinal i premijer Jules Mazarin. Od 1648. do 1653. godine Francuska je bila suočena s građanskim ratom u kojemu je protiv apsolutističke vladavine i sve težih uvjeta života, u različitim etapama sudjelovalo visoko plemstvo, pariški parlament i nezadovoljan gradski puk, uz još neke gradove. Prisilno bježanje, neimaština i ponižavanja od plemića koje je u to vrijeme proživljavao Luj XIV., nesumnjivo su ostavile traga na njegovu kasnijem odnosu prema plemstvu. Okončanjem građanskog rata vladavina je predvođena premijerom Mazarinom sve do njegove smrti 1661. godine, kada je Luj XIV. koji je tada imao 23 godine, suprotno očekivanjima, odlučio sam izravno upravljati državom. Naime, Francuska je imala dugu tradiciju ‘slabih’ vladara, koji su prepuštali vodstvo države ministrima i premijerima; Luj XIV. je, s druge strane, odlučio donositi sve odluke sam, suprotno dotadašnjoj praksi, što je bila novina u francuskoj tradiciji vladanja.

U svojim memoarima programatski je tada zaključio: “Nered vlada posvuda”. Otada pa sve do svoje smrti provodio je mjere koje su imale za cilj jačanje apsolutističke vladavine čiji je cilj bio jaka država, utjelovljena u osobi njega kao vladara i krilatici koja mu se pripisuje: “Država, to sam ja!”. Daleko od puke manifestacije apsolutističkog ega, ta je izjava imala jasan politički smisao, u situaciji u kojoj je on zaista donosio sve odluke, i praktički nije bilo druge vlasti, već je cijeli državni aparat bio sadržan u njegovoj osobnosti. Od trenutka preuzimanja vlasti nastojao je imati uvid i kontrolirati sve sfere života u francuskom društvu, od političke, gospodarske i vjerske do društvene i kulturne.

U tome su mu pomagali sposobni i odani ministri birani iz različitih slojeva društva čije je mišljenje mogao, ali ne i morao uvažavati.

Obuzdavanje moći plemstva

Najveću prijetnju po jaku državu i svoju vladavinu vidio je u snažnoj političkoj moći plemstva koju je uspješno umanjivao. Samovolju pojedinih plemićkih upravitelja nad pokrajinama koja je bila moguća uslijed njihove slabe prometne povezanosti s prijestolnicom uspješno je otklanjao postavljanjem nadzornika-intendanata koji su postupno preuzeli svu vlast i omogućavali potpun nadzor države nad tim pokrajinama.

Stvaranjem dvorskog plemstva i potvrđivanjem privilegija onim plemićima koji su mu bili po volji primorao ih je da mu se dodvoravaju i budu u njegovoj blizini. U tu je svrhu izgradio

Luj XIV. na početku 18. stoljeća (1701).

Luj XIV. kao Aleksandar Veliki

Luj XIV., ‘Kralj Sunce’

Iako je Luj XIV. tijekom svoje dugogodišnje vladavine ostavio neizbrisiv pečat u europskoj i svjetskoj povijesti, kritičari njegove vladavine kazat će da je Francuska nakon njegove smrti bila prvi put ujedinjena – u mržnji prema njemu

Dvorac u Versaillesu

velebnii dvorac u Versaillesu, ogledalo njegove apsolutističke moći i vladavine. Dvor na kojem je 1664. godine bilo oko 600 ljudi, između članova kraljevske obitelji, dijela plemića, uzvanika i posluge, u svojem je zenitu imao i do 10 tisuća duša. Sve na dvoru odavalo je luksuz i raskoš, od luksuznog namještaja, odjeće dvorjana, raskošnih zabava, prisustva slavnihi osoba i ljepote žena. Sama pojava, pa makar i na jedan dan na dvoru, predstavljala je svojevrstan doživljaj. Plemići i njihove žene trošili su nerijetko i preko polovice prihoda sa svojih imanja na odjeću, sluge i opremu, zabavu. Da bi se čitavo to mnoštvo ljudi zabavilo i trošilo, angažirani su na najpoznatiji umjetnici iz različitih područja društveno-kulturnog života. Trošenje enormnih sredstava za luksuzan život u pretjeranoj raskoši Versaajske palače i odvojenost od svojih posjeda uvelike je otupljivala oštricu plemstva i onemogućavala ih u poticanju pobuna i zavjera protiv kraljeve vlasti.

Vjerska politika

Luj XIV. je nastojao ojačati državnu – tj. svoju - vlast na svim područjima života, pa i na vjerskom. Zato je inzistirao na motu “Jedan kralj, jedna država, jedna vjera”. Temelje jake države vidi u vjerskom jedinstvu, a sebe naziva “Najkr-

šćanskijim kraljem” i “Najstarijim sinom Crkve”. Zbog toga se protivio svakom crkvenom nauku koji je odudarao od katoličkog. No, krilatica o jedinstvu kralja, države i vjere Luj XIV. umnogome se razlikovala od one španjolskog kralja Filipa II., stoljeće ranije. I dok je Filip II. svoju vladavinu podredio jačanju crkve, Luj XIV. je nastojao uspostavom galikanske crkve - francuske katoličke crkve, neovisne o utjecaju pape u svjetovnim pitanjima već samo u duhovnoj sferi - dodatno učvrstiti svoj položaj i povećati moć. Zbog toga je došao i u sukob s papom, ali je na koncu morao popustiti zbog nepovoljnih vojno-političkih prilika po Francusku početkom 1690-ih.

Na udaru su mu bili janse-nisti koji su zagovarali nauk o predestinaciji i također osporavali primat pape, te ih je više puta proganjao i zatvarao njihove samostane, a posebno je proganjao hugenote, pripadnike reformirane (Kalvinističke) crkve u Francuskoj. Nad njima je dao provoditi različite pritiske i represalije kako bi ih prisilno priveo katoličkoj vjeri i smanjio njihovu brojnost. Njihovu djecu davao je pokrštavati bez znanja i privole njihovih roditelja. Pripadnici reformirane crkve isključivani su iz javnih službi, bilo im je zabranjeno stupati u miješane brakove, a

Umjetnost

Luj XIV. je bio veliki dvorjanin, poznavalac svih umjetničkih izraza, mecena, patron i kritičar umjetničkog stvaralaštva. Štoviše, nastojao je biti u središtu svih tih zbivanja, tražeći da se sve vrti oko njega i bude podređeno veličanju njegove slave i veličine. Na dvoru je organizirao brojne znanstvene kružoke i poticao znanstvena istraživanja. I sam strastven plesač, igrao je u brojnim kazališnim i baletnim predstavama (više od osamdeset uloga). Naglašavajući potrebu za tjelesnim vježbanjem, u Parizu je 1661. utemeljio Kraljevsku plesnu akademiju, a uskoro i Opernu akademiju. Bio je veliki zaštitnik umjetnosti i strastven sakupljač umjetnina. Posebno je podupirao arhitekturu kojom je želio istaknuti sjaj i veličinu svog vladanja, te je arhitektonskim zdanjima u baroknom i klasicističkom stilu htio ne samo oponašati nego i nadmašiti spomenike rimskih careva. Brojne zgrade i ustanove koje je dao izgraditi i obnoviti (Palača u Versaillesu, Marly, Dom Invalida, Louvre) to u potpunosti potvrđuju.

Luj XIV. je svoju vladavinu poistovjećivao s djelovanjem Sunca koje je sveprisutno i kojemu ništa nije nemoguće, što mu je priskrbilo nadimak ‘Kralj Sunce’ po kojem je ostao poznat u povijesti. Taj je simbol postao njegov zaštitni znak kojim je bio prisutan u najrazličitijim područjima društvenog života, igrajući čak ulogu Sunca u predstavama dvorskog baleta.

bili su i izvrgnuti teroru određanih francuskih vojnika koji bi u izvanratno vrijeme bili poslani u područja gdje su hugenoti imali većinu. U provođenju tih dragonada, vojnicima je bilo dozvoljeno sve osim ubojstva. Pritisci su na koncu kulminirali ukinućem Nanteskog edikta koji je dotada garantirao autonomiju hugenota i davao im određena politička prava, te su svi oni koji se nisu bili spremni obratiti, trebali napustiti zemlju. U tim je godinama prije i poslije 1685., od ukupno milijun i pol hugenota, Francusku napustilo njih oko 400 tisuća. No, tim Lujevim nesmotrenim potezom Francuska je pretrpjela velike gospodarske i političke posljedice zbog velikog odljeva novca i znanja, s obzirom

na radnu etiku i bogatstvo kojima su hugenoti raspolagali.

Vojna sila

Luj XIV. je nastojao ojačati utjecaj Francuske i ostvariti njezinu političku prevlast u Europi. Od ukupno 54 godine koliko ih je proveo na vlasti, Francuska nije ratovala tek 20. Njegova želja, kao i brojnih francuskih vladara prije njega, bila je granica Francuske na istoku na rijeci Rajni, na jugu prema Španjolskoj do Pireneja, dok je na sjeveru Francuskoj nastojao pripojiti španjolsku Flandriju, odnosno prostor današnje Belgije.

Te ciljeve nije mogao ostvariti bez jake i dobro obučene vojske. U vrijeme njegova preuzimanja apsolutne vlasti kralj nije

imao izravnog utjecaja na zapovjedništvo nad vojskom. Veliki broj gradova imao je svoju vlastitu vojsku i njihovi su guverneri u velikoj mjeri bili neovisni o centralnoj vlasti. Luj XIV. je preko svojih ministara La Telliera i njegova sina markiza Louvoisa proveo brojne reforme, od uvođenja moderniziranja naoružanja, postrožavanja discipline, uvođenja reda u odijevanju, do zahtjevne obuke i plaća vojnika. Time je kroz nekoliko godina ne pretjerano velika vojska sastavljena od izmiješanihi postrojbi izrasla u najjaču i najmoderniju vojsku u Europi koja je ulijevala strahopoštovanje i bila uzorom vojskama ostalih europskih država, a uz to je bila potpuno odana kralju.

Ratovi

U ratu protiv Španjolske, tradicionalnog francuskog neprijatelja (Rat za prijenos dobara ili Devolucioni rat, 1667.-1668.), Francuska je stekla prilične akvizicije na području Flandrije (gradovi Lille, Charleroi, Douai), dok je protiv pomorske trgovačke sile Nizozemske, čija je dominacija u pomorskoj trgovini europskim i svjetskim morima smetala rastućoj francuskoj ekonomiji i trgovini, ratovala u Nizozemskom ratu (1672.-1678.). Nizozemsku je u tom ratu od potpunog poraza spasila politika ravnoteže za koju su se zalagale europske sile, a Francuska se dodatno proširila i to opet na štetu Španjolske, od koje je preotela Franačku i dio Flandrije. U relativno mirnom razdoblju koje je uslijedilo nakon mirovnog ugovora u Nijmegenu 1779., Francuska je nastavila s vojnim operacijama pripajanja okolnih francuskih govornih područja za koje je smatrala da joj pripadaju, te anektirala Strasbourg i okupirala Luksemburg, i još neka manja područja. Austrijsko Carstvo protiv kojeg je izravno bilo upereno vojno djelovanje moglo je tek pristati na gubitak teritorija, jer je u to vrijeme bila zaukupljena ratom s Osmanlijama.

Ukidanjem Nanteskog edikta 1685. kojim je dokinuo prava hugenotima, Luj XIV. je od sebe otjerao sve dotadašnje saveznike, te protiv sebe potaknuo stvaranje Velikog saveza ili Augsburske lige i izazvao izbijanje rata (1688.-1697.). Završetkom tog sukoba mirom u Riswiku Francuska je izgubila sve što je u prethodnom ratu bila osvojila, izuzev Strasborge. Ništa bolje ratne sreće Francuska nije bila ni u Ratu za španjolsko naslijeđe (1700.-1714.), premda je na svojoj strani ovoga puta imala Španjolsku. Ipak, potreba za očuvanjem politike ravnoteže u Europi sada je bila na strani Francuske pa se unatoč porazu izvukla s manjim teritorijalnim gubicima. Godinu dana poslije umro je i Luj XIV. koji je za sobom ostavio Francusku iscrpljenu i osiromašenu dugogodišnjim ratovanjima i izgubljenim političkim utjecajem kojeg je uživala na vrhuncu svoje političke slave tijekom 1680-ih.

Kritičari njegove vladavine kazat će da je Francuska nakon njegove smrti bila prvi put ujedinjena – u mržnji prema njemu. No, ostaje činjenica da je Luj XIV. tijekom svoje dugogodišnje vladavine ostavio neizbrisiv pečat u europskoj i svjetskoj povijesti zbog čega se čitavo jedno razdoblje naziva po njemu.

**Sveučilište u Zadru*

sport

Želimo stvoriti studentske ambasadore sveučilišnog sporta

Adam Roczek, Predsjednik EUSA-e: naši su ciljevi organizacija rekreativnog bavljenja sportom na što više sveučilišta, organizacija sportskih natjecanja gdje će studenti moći predstavljati svoje sveučilište, te omogućavanje studentima da uz karijeru vezanu uz svoje obrazovanje ostvare i onu sportsku

RAZGOVARAO: ŠIME VERŠIĆ

Ovogodišnje, 14. izdanje međunarodne veslačke regate "Sveti Duje" imalo je posebnoga gosta - predsjednika Europske sveučilišne sportske organizacije (EUSA), Adama Roczeka. Za vrijeme boravka u Splitu susreo se s gradonačelnikom Ivom Baldasarom i predstavnicima Gradskog vijeća te je posjetio i kampus Sveučilišta u Splitu, gdje je s predstavnicima Sveučilišta - rektorom Šimunom Anđelinovićem te prorektorima Borisom Malešom, Alenom Soldom te Brankom Matulićem - razgovarao o perspektivama razvoja sveučilišnog sporta u Splitu i Hrvatskoj. Kako ste doživjeli regatu i kakvo je njeno značenje u popularizaciji studentskog sporta u Europi?

Mislim da je ovo jedno od najspektakularnijih studentskih natjecanja u Europi. Nastupa velik broj ekipa, a svakako treba izdvojiti posade dvaju najslavnijih britanskih sveučilišta - Oxforda i Cambridgea koje dolaze u najjačim sastavima. Split i Sveučilište u Splitu su zaista privilegirani, jer brojni bi gradovi bili presretni da mogu ugostiti ovako iznimne sveučilišne ekipe. Nema sumnje da će regata doprinijeti razvoju i popularizaciji sveučilišnog sporta, kako u Hrvatskoj tako i u Europi općenito.

EUSA je pokrenula mnogo projekata u svrhu promocije studentskog sporta po europskim sveučilištima. Kako biste ocijenili trenutno stanje u europskom studentskom sportu?

Adam Roczek

Jedan od naših glavnih ciljeva je da budemo platforma za razmjenu ideja, projekata i iskustava te da povežujemo ljude i motiviramo ih na zajednički rad. Konkretno govoreći, EUSA ima dva glavna projekta: europska sveučilišna prvenstva te novi projekt europskih sveučilišnih igara koji je pokušaj da na jednom mjestu okupimo veliki broj Sveučilišta iz cijele Europe. Do sada smo imali dva izdanja sveučilišnih igara, 2012. u Cordobi i prošle godine u Rotterdamu a dogodne dolazimo u Hrvatsku i to u dva grada - Zagreb i Rijeku. Sveučilišni sport nije samo stvar medalja, već je riječ o prilici da se studenti natječu i druže. Europske sveučilišne igre su najveće okupljanje studenta u Europi s preko 4000 učenika iz više od 40 zemalja. Jedan od naših sljedećih projekata je da povežemo sveučilišni sport i sport za osobe s invaliditetom. Zajedno s Međunarodnim paraolimpijskim odborom

(IPC) ocjenjujemo kakva je situacija na sveučilištima za bavljenje sportom osobama s posebnim potrebama te želimo predložiti članicama EUSA-e da se povežu sa svojim nacionalnim paraolimpijskim odborima.

Kakva su vaša očekivanja od Europskih sveučilišnih igara u Hrvatskoj dogodne?

Vrlo sam blizak s organizacijskim odborom Igaru te mogu reći da zasad sve ide po planu. Podršku daju sveučilišta iz cijele Hrvatske, a značenje projekta prepoznala je lokalna vlast u Zagrebu i Rijeci, ali i vlada i Sabor Republike Hrvatske. Siguran sam da će igre 2016. biti odlično organizirane te da će postaviti standarde za buduća izdanja europskih sveučilišnih igara.

Sveučilište u Splitu započelo je s osnivanjem sveučilišnih sportskih klubova, poput košarkaškog i futsal kluba *Diplomus*, s planom da se natječu u profesionalnim nacionalnim ligama. Mislite li da je to budućnost sveučilišnog sporta u Europi? Možemo li se na taj način približiti Sjedinjenim Američkim Državama i njihovu modelu sveučilišnog sporta?

Mislim da je to dobra ideja koja može puno pomoći u popularizaciji sveučilišnog sporta. Sportske vijesti su stalno po medijima te će se na taj način ljudi bolje upoznavati sam sveučilišni sport. Ima dosta takvih primjera, kao što je Sveučilište u Beer Shevi iz Izraela čije se sveučilišne ekipe natječu u čak 17 nacionalnih profesionalnih liga, ali to je primjenjivo do određene

“

Brojni bi gradovi bili presretni da mogu ugostiti ovako iznimne sveučilišne ekipe

ne razine natjecanja, jer kao barijeru vidim komercijalizaciju sporta. Sport u SAD-u je biznis koji je potpuno drugačiji organiziran u odnosu na Europu tako da takav sustav nije primjenjiv na našem kontinentu, i mi ćemo uvijek imati odvojena sportska natjecanja za studente.

Koji su budućni planovi u području sveučilišnog sporta u Europi?

Tri su razine naših ciljeva. Kao prvo, naš je san da svako sveučilište može ponuditi svo-

jim studentima neki oblik rekreativnog bavljenja sportom. To može biti fitness, aerobik, trčanje, plivanje... Primjerice, na Sveučilištu u Saint Gallenu u Švicarskoj se preko 50% studenata bavi nekom vrstom sporta. Druga su razina sportska natjecanja na nacionalnoj i kontinentalnoj razini gdje će najdarovitiji sportaši među studentima moći predstavljati i osvajati medalje za svoje sveučilište. Na trećoj razini cilj nam je ponuditi studentima dvostruku

karijeru - bavljenje sportom i obrazovanje. Veliki broj sportaša na olimpijskim igrama su studenti i kod mnogih od njih motivi bavljenja sportom nisu isključivo financijske naravi već se bave time jer su talentirani i žele se natjecati. Vrijeme je dragocjeno, pogotovo dok ste mladi, tako da možemo pomoći studentima da paralelno studiraju te razvijaju svoj sportski talent. Takvi bi sportaši bili sjajni ambasadori sveučilišnog sporta i primjer drugim mladima.

Potpuna dominacija Oxforda

14. izdanje međunarodne veslačke regate "Sveti Duje" tradicionalno je održano u sklopu proslave Dana grada Splita, a prošlo je u potpunoj dominaciji Sveučilišta Oxford. Na regatnom polju u Spinutu, 9. svibnja održana je utrka sveučilišta na kojoj su osim Oxforda i Cambridgea, sudjelovale ekipe brojnih drugih slavnih europskih veslačkih sveučilišta poput nizozemskog Leidena, njemačkog Aachena, poljskog Wroclawa, Budimpe-

šte, kao i veslača iz regije, Hrvatske te naravno domaćina - Sveučilišta u Splitu. U muškoj i ženskoj konkurenciji zlato su osvojile posade Oxforda, srebrom se okitio Cambridge, a treće mjesto osvojile su studentice iz Hamburga odnosno studenti sa Sveučilišta u Zagrebu. Veliku pobjedu Oxforda upotpunile su njihove veslačke legende koje su u revijalnoj utrci 10. svibnja na splitskoj Rivi bile bolje od legendarnih veslača Cambridgea i Splita.